

874.1
พ 2722
5.3

ผลของการเรียนหลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเอง
(สอบเทียบ) ขณะเรียนในระบบโรงเรียน ต่อ การปรับตัว การควบคุมตนเอง
การตัดสินใจเลือกอาชีพ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

29 พ.ย. 2537

ปริญญานิพนธ์
ของ
พรณี เกษกมล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิ สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

มีนาคม 2537

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

20779

191772

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปัญหานี้จนบัดนี้แล้วเห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนา
หลักสูตร ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รศ.ดร.สมบัติ ชิตพงศ์)
..... กรรมการ
(ผศ.ดร.ปรีชา ชรรมา)
..... กรรมการ
(ดร.อาคม จันทสุนทร)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รศ.ดร.สมบัติ ชิตพงศ์)
..... กรรมการ
(ผศ.ดร.ปรีชา ชรรมา)
..... กรรมการ
(ดร.อาคม จันทสุนทร)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร.ทองอยู่ แก้วไทรฮะ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปัญหานี้จนบัดนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริภา พูลสุวรรณ)
วันที่ ๒๒ เดือน พ.ศ. 2537

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเนื่องจากได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ จิตพงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ธรรมา ดร.อาคม จันทสุนทร คณะกรรมการที่ปรึกษาซึ่งได้ให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ และดร.ทองอยู่ แก้วไทรยะ ให้ความกรุณาร่วมเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากหลายฝ่าย อาทิ ด้านการสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม ได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร นัตรสุกกุล ดร.กานดา นาคะเวช ดร.สุพิศตร์ พิบูลย์ ดร.อดิศักดิ์ จินตานุกุล ดร.สุมาลี จันทรชลอ ด้านการแจกแบบสอบถามจากอาจารย์ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง อาจารย์จิตรอารี เนตรหิน อาจารย์ถนอมศรี นิมิตรดี อาจารย์สมัญญา นกแก้ว อาจารย์กัลยาณี แคนทอง อาจารย์วรณีย์ สุทธิศิริ อาจารย์อัญชัน สุวรรณ อาจารย์ปราณี ณ ตะกั่วทุ่ง ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล อาจารย์สมโภชน์ เอนกสุข อาจารย์วีระพล เจริญเผ่า

อนึ่งในการลาศึกษาต่อ ผู้วิจัยได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากอาจารย์ เอกจิตรา ขุสกุลชาติ ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชาลัย อาจารย์ณรงค์ คงกิจ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ อาจารย์สุธี ทรัพย์แสง อาจารย์จงจิต นิมมานนรเทพ อาจารย์ฝ่ายแนะแนว และคณะครู อาจารย์โรงเรียนเบญจมราชาลัยทุกท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้กล่าวมานี้

ผู้วิจัยได้รับกำลังใจ การสนับสนุนช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากสมาชิกทุกคนภายในครอบครัว คุณมารินช เกษกมล และบุตรชายณัฐพล ณัฐเจดน์ เกษกมล และเพื่อนที่ร่วมเรียนปริญญาเอก สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร รุ่นที่ 9

พรรณี เกษกมล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
คำนำ	1
จุดมุ่งหมายในการวิจัย	5
ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามปฏิบัติการของตัวแปร	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
การศึกษาหลักสูตรการศึกษานอกระบบ สายสามัญ วิธีเรียนด้วย ตนเอง (สอบเทียบ)	12
ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัว	22
ทฤษฎีการควบคุมตนเอง และการควบคุมตนเอง	33
ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ และการตัดสินใจเลือกอาชีพ	38
ปัจจัยที่เป็นสาเหตุ	44
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	54
สมมติฐานการวิจัย	55
3 วิธีดำเนินการวิจัย	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
ตัวแปรที่ศึกษา	58
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	59
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ	67
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	69

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	56
2	ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	72
3	ค่าสถิติพื้นฐานของอายุเมื่อจำแนกตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับ การศึกษาต่างกัน	74
4	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของอายุเมื่อจำแนกตามลักษณะ ของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน	75
5	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของอายุเมื่อจำแนกตามลักษณะ ของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน	76
6	ค่าสถิติพื้นฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำแนกตามลักษณะ ของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน	77
7	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อ จำแนกตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน	79
8	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อ จำแนกตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน	80
9	ค่าสถิติพื้นฐานของระดับความคาดหวังทางการศึกษา	81
10	ค่าสถิติพื้นฐานของระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ...	82
11	ค่าสถิติพื้นฐานของระดับการศึกษาของบิดา	83
12	ค่าสถิติพื้นฐานของระดับการศึกษาของมารดา	83
13	ค่าสถิติพื้นฐานของการกวดวิชา	84
14	ค่าสถิติพื้นฐานของการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.	85
15	ค่าสถิติพื้นฐานของอัตมโนทัศน์	86
16	ค่าสถิติพื้นฐานของความสัมพันธ์ภายในครอบครัว	87
17	ค่าสถิติพื้นฐานของบรรยากาศการเรียน	88
18	ค่าสถิติพื้นฐานของประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน	89

ตาราง	หน้า
19 คำสัทธิพื้นฐานเป็นร้อยละของเหตุผลในการตัดสินใจเลือก ศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.	91
20 คำสัทธิพื้นฐานของการปรับตัวเมื่อจำแนกตามลักษณะของ กลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน	94
21 คำสัทธิพื้นฐานของการควบคุมตนเองเมื่อจำแนกตามลักษณะ ของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน	95
22 คำสัทธิพื้นฐานของการตัดสินใจเลือกอาชีพเมื่อจำแนกตาม ลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน	96
23 คำสัทธิพื้นฐานของการปรับตัวเมื่อจำแนกตามการศึกษาในระบบ..	97
24 คำสัทธิพื้นฐานของการควบคุมตนเองเมื่อจำแนกตามการศึกษา ในระบบ	98
25 คำสัทธิพื้นฐานของการตัดสินใจเลือกอาชีพเมื่อจำแนกตาม การศึกษาในระบบ	99
26 คำสัทธิพื้นฐานของการปรับตัวเมื่อจำแนกตามการศึกษา หลักสูตร กศน.ต่อ.	100
27 คำสัทธิพื้นฐานของการควบคุมตนเองเมื่อจำแนกตาม การศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.	101
28 คำสัทธิพื้นฐานของการตัดสินใจเลือกอาชีพเมื่อจำแนกตาม การศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.	102
29 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทางของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อพิจารณาจาก ตัวแปรอิสระ 14 ตัว	103
30 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ทีละตัว เมื่อพิจารณาจากตัวแปรอิสระ 14 ตัว	103

31	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทางของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อพิจารณาจาก ปฏิสัมพันธ์ของอายุกับการศึกษาในระบบ	104
32	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทางของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อพิจารณา จากอายุ	105
33	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพที่ละตัว เมื่อพิจารณาจากอายุ	105
34	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ที่ละตัวเมื่อพิจารณาจากอายุ	106
34	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทางของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อพิจารณาจาก ลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน	106
35	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพเมื่อพิจารณาจากการศึกษาในระบบ ...	107
36	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ที่ละตัว เมื่อพิจารณาจากการศึกษาใน ระบบ	107
37	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพที่ละตัว เมื่อพิจารณาจากลักษณะของกลุ่ม ที่ได้รับการศึกษาต่างกัน	108
38	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ที่ละตัว เมื่อพิจารณาจากลักษณะของ กลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน	109
39	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการควบคุมตนเอง เมื่อพิจารณา จาก ลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน	109

ตาราง	หน้า
40 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของการควบคุมตนเอง เมื่อจำแนกตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน	110
41 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทางของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อพิจารณาจาก การศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.	111
42 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพที่ละตัว เมื่อพิจารณาจาก การศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.	111
43 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของการควบคุมตนเองเมื่อจำแนกตามการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.	112
44 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของการควบคุมตนเองเมื่อจำแนกตามการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.	113
45 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวมเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวเป็นตัวทำนาย..	117
46 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวมเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวเป็นตัวทำนาย	119
47 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวมเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวเป็นตัวทำนาย	121
48 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวเป็นตัวทำนาย..	123
49 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวเป็นตัวทำนาย	124

ตาราง	หน้า
50 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยอาชีพตัวแปรอิสระ 14 ตัว เป็นตัวทำนาย	126
51 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยอาชีพตัวแปรอิสระ 14 ตัว เป็นตัวทำนาย	127
52 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับการปรับตัวโดยอาชีพตัวแปรอิสระ 14 ตัว การควบคุม ตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นตัวทำนาย	128
53 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองโดยอาชีพตัวแปรอิสระ 14 ตัว การปรับตัว การตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นตัวทำนาย	130
54 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยอาชีพตัวแปรอิสระ 14 ตัว การปรับตัว การควบคุมตนเองเป็นตัวทำนาย	131
55 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยอาชีพตัวแปรอิสระ 14 ตัว และตัวแปรตามอีก 2 ตัวเป็นตัว ทำนาย	133
56 การจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยจากตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับ การปรับตัว	136
57 การจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยจากตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับ การควบคุมตนเอง	137
58 การจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยจากตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจเลือกอาชีพ	138

ตาราง

หน้า

59	การจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยจากตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับ การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ	139
60	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรตามกับตัวแปรต้น	142
61	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรต้นกับตัวแปรต้น	144

บทนำ

การเรียนของบุคคลอาจเกิดจากการศึกษาในระบบโรงเรียน หรือจากประสบการณ์ ภายนอกโรงเรียน ในสมัยก่อนบุคคลเรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมกับครอบครัว ชุมชน วัด ต่อมาในระบบโรงเรียนนักเรียนรู้จักการอ่าน เขียนหนังสือ คิดคำนวณ แต่ระบบโรงเรียน เพียงอย่างเดียวไม่อาจทาหน้าที่แทนครอบครัว ชุมชน วัดได้ครบถ้วน จึงเกิดระบบการศึกษา นอกโรงเรียนด้วยความเชื่อที่ว่า การศึกษาควรเป็นไปเพื่อชีวิต นักเรียนอาจแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง นอกเหนือจากการศึกษาในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ. 2530 : 5 - 6 ; Conger and others. 1984 : 384) และจาก ความเชื่อที่ว่า คนที่มีเชาวน์ปัญญาสูงสามารถพึ่งตนเองได้ในการเรียน ไม่จำเป็นต้องให้เรียน แต่ภายในห้องเรียนกับครูอาจารย์เท่านั้น บางคนอาจศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรือศึกษาจาก ผู้รู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย การเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถสอบเทียบความรู้ได้ จะช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นเป็นพิเศษ โดยไม่ต้องเรียนเต็มเวลาในโรงเรียนเช่น คนอื่น จากความเชื่อเช่นนี้ได้ก่อให้เกิดนโยบายในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ที่ห้าจัด การศึกษาที่สามารถเชื่อมโยงการศึกษาระบบและนอกระบบโรงเรียน โดยการสนับสนุนให้ นักเรียนสามารถสอบเทียบความรู้ได้อย่างเหมาะสมตามวัยและระดับการศึกษา เพื่อช่วยเหลือ นักเรียนที่อายุมาก หรือมีความสามารถพิเศษสามารถสอบเทียบเพื่อขอข้ามชั้นจบเร็วกว่าปกติได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2530 : 192 ; สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2530)

ในปัจจุบันการจัดการศึกษาที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาในระบบและนอก ระบบโรงเรียน คือ การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเอง (กศน.ตอ.) เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเอง และมาทดสอบให้ผ่านเกณฑ์ตามโครงสร้างของหลักสูตร ซึ่งแต่เดิม วิธีการที่นักเรียนสามารถสอบเทียบเพื่อขอข้ามชั้น คือ การสอบเทียบ ช่วง พ.ศ. 2475 -

2515 อยู่ในความรับผิดชอบของกองส่งเสริมและวัดผลการศึกษา กรมวิสามัญศึกษา และเปลี่ยนมาอยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการจนถึง พ.ศ. 2524 จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงการสอบเทียบมาเป็นหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอกใน พ.ศ. 2527 และได้มีการปรับปรุงหลักสูตรอีกครั้งใน พ.ศ. 2530 เปลี่ยนชื่อหลักสูตรเป็น "หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ" แบ่งวิธีเรียนเป็น 3 วิธี คือ วิธีเรียนแบบทางไกล วิธีเรียนแบบชั้นเรียน และวิธีเรียนด้วยตนเอง

การศึกษาตามหลักสูตร กศน.ตอ. เป็นวิธีการที่คล้ายคลึงกับการสอบเทียบมาก คนโดยทั่วไปจึงนิยมเรียกว่า "สอบเทียบ" ในปัจจุบันวิธีการนี้เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายมาก จากสถิติเฉพาะภาคแรก พ.ศ. 2535 มีผู้สมัครทั่วประเทศทุกระดับ 106692 คน เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร 46305 คน จำนวนนี้เป็นนักเรียนในระบบโรงเรียนถึง 80 % ดังนั้นผลกระทบที่เกิดจากการที่นักเรียนในระบบโรงเรียนมาเรียนหลักสูตร กศน.ตอ. จึงมีมาก โดยเฉพาะเมื่อนักเรียนที่อายุน้อยสามารถจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายได้ภายในเวลา 2 ปี ประมาณ 98.5 % ของจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งหมดที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2533, 2534, 2535) จำนวนนี้สามารถสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ 24 % ของจำนวนนักเรียนที่สอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้งหมด แต่เมื่อสอบผ่านข้อเขียนแล้วสละสิทธิ์สูงถึง 31 % ของยอดนักเรียนที่สละสิทธิ์ทั้งหมด (ยุพา วีระวาทยะ. 2532)

ปัญหาที่นักเรียนอายุน้อยสามารถเข้าไปศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนจำนวนมากนี้ก่อให้เกิดคำวิพากษ์วิจารณ์จากนักวิชาการ สื่อมวลชน และผู้คนโดยทั่วไปเป็นจำนวนมาก ทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการที่รัฐเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถจบเร็วกว่าปกติได้ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ศึกษาปัญหานี้กับนักเรียนในกรุงเทพมหานครโดยตรง ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาผลที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. ไม่ว่าจะสำเร็จการศึกษาหรือไม่ และที่สำเร็จการศึกษาแล้วศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา หรือบางส่วนยังคงอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สาเหตุรับผลที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนที่ได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุด คือ คุณภาพและวุฒิภาวะของผู้จบหลักสูตร กศน.ตอ. (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2535) เมื่อพิจารณา

คุณภาพและวุฒิภาวะที่พึงประสงค์จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พบว่า ต้องการให้นักเรียน
มีคุณภาพ คุณธรรม สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2529) และคุณภาพที่พึงประสงค์ในฐานะ
เป็นสมาชิกของสังคม ได้แก่ การรู้จักปรับปรุงและพัฒนาตนเอง การมีคุณธรรมทางสังคม
มีความสามารถในการดูแลตนเองในการทํามาหากิน (อุทัย ดุลยเกษม. 2534 : 10)
ซึ่งอาจสรุปได้เป็น ความสามารถในการปรับตัว การมีคุณธรรม จริยธรรม และความ
สามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตน ประกอบกับในการพัฒนาคุณภาพ
ประชากรจำเป็นต้องพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม รับผิดชอบชีวิตด้วย เพราะ
ประชากรที่มีคุณภาพจะมีสติปัญญาดีอย่างเดียวยังไม่พอเพียง (อุทัย ดุลยเกษม. 2534 : 26)
และงานวิจัยเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชนในรอบ 40 ปี พบว่าแนวโน้มส่วนใหญ่สนใจ
เฉพาะพัฒนาการทางกายและสติปัญญา ส่วนพัฒนาการทางด้านจิตใจ สังคม อาชีพมีน้อย
ข้อมูลที่ได้จึงไม่พอเพียงแก่การพัฒนา (อมรา พงศาพิชญ์ และคนอื่น ๆ. 2531)

ในทางจิตวิทยาวุฒิภาวะของบุคคลจะแบ่งตามพัฒนาการด้านต่างๆ คือพัฒนาการ
ทางสังคมบุคลิกภาพ พัฒนาการทางจริยธรรม และพัฒนาการทางอาชีพ เมื่อบุคคลเข้าสู่
วัยรุ่นตอนปลาย วุฒิภาวะที่พึงเกิดขึ้นคือความสามารถในการปรับตัว ความสามารถในการ
ควบคุมตนเอง และความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตน ตามทฤษฎี
พัฒนาการทางสังคมบุคลิกภาพของอีริกสัน ทฤษฎีการควบคุมตนเองของพรอยด์, เร็คเลสซ์
และ ไนย์ กับทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ และกินชเบิร์ก (Darley. 1991 ;
Morris. 1990 ; Schiamberg. 1988) ในประเทศไทยได้มีผลงานวิจัยที่ศึกษาคุณภาพ
และวุฒิภาวะของประชากร พบว่า คุณลักษณะที่แสดงถึงการเป็นคนมีคุณภาพและวุฒิภาวะ คือ
ความสามารถในการควบคุมตนเอง (จรรยา สุวรรณทัต และคนอื่น ๆ. 2533 ; นงนุช
จรจนเลิศ. 2533 ; ดวงเดือน แซ่ตั้ง. 2532) และดวงเดือน พันธุมนาวิน (2531)
พบว่าคุณภาพของประชากรที่จะช่วยพัฒนาประเทศ คือ การเป็นคนแกร่ง คนเก่ง และมีความดี
ซึ่งความแกร่งหมายถึงการมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตดี สามารถปรับตัวได้เหมาะสมกับ
สภาพแวดล้อม ความเก่งหมายถึงมีสติปัญญาดี มีความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพ
ความดีคือความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความเชื่ออำนาจภายในตน และมีลักษณะมุ่ง
อนาคตสูง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าคุณภาพและวุฒิภาวะของนักเรียนที่พึงได้รับการปลูกฝัง คือ

ความสามารถในการปรับตัว ความสามารถในการควบคุมตนเอง และความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

โดยปกติการศึกษาจนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายของหลายประเทศ ใช้เวลา 12 ปี (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2534ก) จึงทำให้โรงเรียนมีระยะเวลาอันพอที่จะสร้างคนให้มีคุณภาพ คุณธรรม วุฒิภาวะ สามารถปรับตัวได้ดี และมีความสามารถในการตัดสินใจเลือกแนวทางศึกษาต่อที่เหมาะสมกับตน แต่ในระบบการศึกษาตามหลักสูตร กศน.ตอ. นักเรียนมีโอกาสดจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนเวลา 12 ปี จึงเป็นปัญหาว่านักเรียนเหล่านี้จะมีคุณภาพและวุฒิภาวะที่พึงประสงค์หรือไม่ และต้องศึกษาปัญหาอย่างจริงจัง เพราะนักเรียนกลุ่มนี้มีจำนวนมากขึ้นทุกปี และนักเรียนที่ผ่านการสอบเทียบเมื่อเข้าไปศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยพบว่ามีคุณสมบัติหลายอย่างที่ไม่เข้าข่ายไป หรือกล่าวว่าการสอบเทียบอาจสร้างปัญหาสังคม ทำลายศักยภาพที่มีในบุคคลซึ่งเป็นทรัพยากรของชาติในระยะยาว (กิติ ลิขิตอนุรักษ์. 2535)

นอกจากนี้นักเรียนที่สอบเทียบผ่านแล้วสามารถสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลได้ สถิติที่สูงสุดกว่าทุกกลุ่มในปี 2531 คือ 31 % และเหตุผลของการสถิติ คือ ได้คณะที่ไม่ตรงกับความต้องการ ความสนใจ หรือความถนัดที่แท้จริงของตนเอง (ยุพา วีระไวทยะ. 2532) และไม่ได้คณะที่ต้องการ หรือได้คณะ / สาขาวิชาอันดับท้าย ๆ (อุทุมพร จามรมาน และ พวงแก้ว บุญยกนก. 2531 : 75 - 76) การสถิตินี้ก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจและการศึกษาโดยเฉลี่ยปีละมากกว่า 10 ล้านบาท และเป็น การแย่งโอกาสผู้อื่นที่ต้องการเข้าศึกษาด้วย (ประพัฒน์ จาณาไทย. 2526) ถึงแม้ว่าฝ่ายที่เห็นด้วยกับการสอบเทียบให้ข้อคิดว่า แต่ละบุคคลย่อมมีศักยภาพในการเรียนแตกต่างกัน ทุกคนย่อมมีสิทธิ์ที่จะเลือกเรียนตามความต้องการของตน และเรียนตามกำลังความสามารถของตน และเป็นการประหยัดงบประมาณแผ่นดินในกรณีที่นักเรียนจบชั้นเรียนเร็วกว่าปกติ ผลการวิจัยครั้งนี้จึงให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดสอบเทียบได้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

จุดมุ่งหมายทั่วไปในการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาผลของการเรียนหลักสูตร กศน.ต่อ และปัจจัยทางด้านครอบครัว กับปัจจัยทางด้านตัวนักเรียนที่มีต่อการปรับตัว การควบคุมตนเอง และการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และมีจุดมุ่งหมายเฉพาะในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะพื้นฐานของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.
2. เพื่อศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. และเหตุผลในการสละสิทธิ์เมื่อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้
3. เพื่อเปรียบเทียบการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. และไม่ได้ศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. ที่มีอายุและระดับชั้นเรียนในระบบโรงเรียนแตกต่างกัน และของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จบจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และที่จบจากหลักสูตร กศน.ต่อ.
4. เพื่อศึกษาว่าตัวแปรอิสระ 3 กลุ่ม คือ ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 1 (ตัวแปรทางการศึกษา) ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 2 (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ความคาดหวังทางการศึกษา ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน) ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 3 (ตัวแปรพื้นฐานด้านนักเรียน ครอบครัว โรงเรียน คือ อายุนักเรียน การกวดวิชา ระดับเศรษฐกิจครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว บรรยากาศในโรงเรียน) เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง และการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. อย่างไร
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ กับตัวแปรอิสระ 3 กลุ่ม คือ ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 1 (ตัวแปรทางการศึกษา) ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 2 (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ความคาดหวังทางการศึกษา ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน) ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 3 (ตัวแปรพื้นฐานด้านนักเรียน ครอบครัว โรงเรียน คือ อายุนักเรียน การกวดวิชา ระดับเศรษฐกิจครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว บรรยากาศในโรงเรียน)

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญและประโยชน์ดังนี้

1. ผลของการวิจัยทำให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.
2. ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติโดยเฉพาะ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมสามัญศึกษา กรมวิชาการ ในการหาแนวทางที่เหมาะสมต่อการปรับปรุงการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเองและการกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัคร เพื่อแก้ปัญหาการสละสิทธิ์ การลาออกกลางคันของการศึกษาระดับอุดมศึกษา และคุณภาพ วุฒิภาวะของนักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.
3. ข้อมูลที่ได้จะช่วยชี้ให้นักเรียนและผู้ปกครองได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลของการเรียนหลักสูตร กศน.ต่อ. ที่มีต่อการปรับตัว การควบคุมตนเองและการตัดสินใจเลือกอาชีพ เพื่อจะได้เป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตจำกัดในเรื่องต่อไปนี้

1. ประชากรที่ศึกษา คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ทั้งที่ศึกษาหลักสูตรของกรมสามัญศึกษาอย่างเดียว กับศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.ควบคู่กับหลักสูตรของกรมสามัญศึกษาและไปศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เพื่อแสดงถึงการมีคุณภาพและวุฒิภาวะของนักเรียน ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพที่เป็นส่วนหนึ่งในการแสดงว่า นักเรียนมีวุฒิภาวะในพัฒนาการด้านสังคม บุคลิกภาพ พัฒนาการทางจริยธรรมและพัฒนาการทางอาชีพ โดยศึกษาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม บุคลิกภาพของอีริคสัน แนวคิดปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์นิยมของมิด ทฤษฎีการควบคุมตนเองของพรอยซ์, เร็คเลสซ์

และ ในัย กับทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ และกินชเบิร์ก

3. ในการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพจะพิจารณาจากตัวแปรอิสระ 3 กลุ่มคือ

3.1 ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 1 คือ ตัวแปรทางการศึกษา ได้แก่ การศึกษาตามหลักสูตร กศน.ต่อ. และการศึกษาในระบบโรงเรียน

3.2 ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 2 คือ ตัวแปรที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามภาวะการณ์และมีผลโดยตรงต่อจิตลักษณะที่ศึกษา คือ การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ความคาดหวังทางการศึกษา และประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน

3.3 ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 3 คือ ตัวแปรพื้นฐานด้านนักเรียน ครอบครัว โรงเรียน ได้แก่ อายุนักเรียน การกวดวิชา ระดับเศรษฐกิจครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดา มารดา ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว บรรยากาศในโรงเรียน

นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่เห็นว่ามีจำเป็นจะต้องให้นิยามปฏิบัติการของตัวแปรดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง เกรดเฉลี่ยสะสมของนักเรียนแต่ละคน เฉพาะผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของการศึกษาในระบบโรงเรียน หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย กรมสามัญศึกษา

2. อัตมโนทัศน์ หมายถึง ความคิด ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองในด้านต่างๆ อันเกิดจากการเรียนรู้ความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งในทางบวกและทางลบ เช่นความภาคภูมิใจในตนเอง การยอมรับนับถือตนเอง ความมีบมด้อย ความสับสนทางจิต การวัดอัตมโนทัศน์ใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นประโยคประกอบมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย นักเรียนที่ได้คะแนนสูง แสดงว่ามีอัตมโนทัศน์สูง มองตนเองในทางบวกนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่ามีอัตมโนทัศน์ต่ำมองตนเองในทางลบ

3. ระดับเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวโดยดูจากปริมาณการมีกินมีใช้ของสมาชิกในครอบครัวผู้ตอบ พิจารณาจากคำตอบ 2 ด้านประกอบกัน ด้านแรกคือรายได้รวมที่ครอบครัวได้รับในแต่ละเดือน ด้านที่ 2 คือ จำนวนสมาชิกในครอบครัวซึ่งใช้จ่ายรายได้รวมดังกล่าว แต่ละด้านแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ รายได้ต่อเดือน แบ่งเป็น

น้อยกว่า 5,000 บาท

5,000 - 10,000 บาท

มากกว่า 10,001 บาท

จำนวนสมาชิกในครอบครัว แบ่งเป็น มากกว่า 8 คน

4 - 8 คน

น้อยกว่า 4 คน

ดังนั้นระดับเศรษฐกิจจึงแบ่งเป็น 9 ระดับ ดังนี้

จำนวนสมาชิก รายได้ / เดือน	มากกว่า 8 คน	4 - 8 คน	น้อยกว่า 4 คน
น้อยกว่า 5,000 บาท	1	2	3
5,000-10,000 บาท	4	5	6
มากกว่า 10,001 บาท	7	8	9

4. ระดับการศึกษาของบิดา มารดา หมายถึง ปริมาณการศึกษาที่บิดา มารดาของผู้ตอบได้รับ แบ่งออกเป็น 7 ระดับ คือ ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับ ปวช., ปวส., หรือ อนุปริญญา ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก

5. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของผู้ตอบที่มีต่อการปฏิบัติของ บิดา มารดา ผู้ปกครอง ในความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดา กับผู้ตอบแบ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว และสภาพความพึงพอใจในครอบครัว การวัดความสัมพันธ์ภายในครอบครัวใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะ เป็นประโยคประกอบมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วยตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย นักเรียนที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวดี นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่ามีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ดี

6. การศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเอง หรือ การสอบเทียบ หมายถึง การที่นักเรียนได้ลงทะเบียนเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากแบบเรียน ตำรา ฯลฯ เพื่อให้มีความรู้ครอบคลุมเนื้อหาในหลักสูตรแต่ละหมวดวิชา แล้วเข้าสอบให้ครบตามโครงสร้างหลักสูตร รวมทั้งผ่านเกณฑ์การเข้าร่วมกิจกรรมการพบกลุ่ม

ในการวิจัยนี้ได้แบ่งนักเรียนที่ศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนเป็น 4 กลุ่ม คือ ไม่เคยศึกษาตามหลักสูตรนี้เลย, เคยศึกษาหลักสูตรนี้แต่ยังไม่สำเร็จการศึกษา, จบหลักสูตรนี้แล้วแต่ยังคงศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และจบหลักสูตรนี้แล้วศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 1

7. ความคาดหวังทางการศึกษา หมายถึง ความต้องการที่นักเรียนคาดหวังไว้ว่าตนจะต้องศึกษาต่อภายหลังจากจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วจะศึกษาต่อให้ถึงระดับที่ต้องการ ในที่นี้แบ่งระดับความคาดหวังทางการศึกษาต่อของนักเรียนเป็น 3 ระดับ คือ ระดับปริญญาตรี, ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก

8. บรรยากาศในโรงเรียน หมายถึง การรับรู้สภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียนโดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับลักษณะปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ตอบใน 4 ด้านคือ การให้ความรักและการสนับสนุน การใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ การลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย และการควบคุมนักเรียนในลักษณะที่เหมาะสม การวัดบรรยากาศในโรงเรียนใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะ เป็นประโยคประกอบมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่านักเรียนรับรู้ว่าบรรยากาศในโรงเรียนไม่ดี ครูชอบใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล มีการลงโทษทางกายมากกว่าทางจิต และควบคุมนักเรียนในลักษณะที่ไม่เหมาะสม นักเรียนที่ได้คะแนนสูงแสดงว่านักเรียนรับรู้บรรยากาศในโรงเรียนดี

ครูให้ความรักและการสนับสนุน ครูใช้เหตุผล มีการลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย และควบคุมนักเรียนในลักษณะที่เหมาะสม

9. ประสบการณ์กับเพื่อน หมายถึง การรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่ม หรือจากการได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อน เนื้อหาของคำถามกล่าวถึงการได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าจากเพื่อน การวัดประสบการณ์กับเพื่อนใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นประโยคประกอบมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย นักเรียนที่ได้คะแนนรวมสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ที่มีคุณค่ากับเพื่อนมาก นักเรียนที่ได้คะแนนรวมต่ำแสดงว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ที่มีคุณค่ากับเพื่อนน้อย

10. การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลรู้ว่าตนคือใคร มีจุดมุ่งหมาย ค่านิยม ความเชื่อ เป็นเช่นไร รู้จุดเด่น จุดด้อยของตน รู้ว่าตนเหมือนหรือแตกต่างจากผู้อื่นในด้านใดบ้าง แล้วจึงปรับตัวหรือเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้สอดคล้องกับความต้องการของตน และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง การปรับตัวจึงเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย

10.1 การปรับตัวเอง หมายถึง การที่บุคคลทำอะไรด้วยตนเองไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น เห็นคุณค่าของตนเอง เชื่อมั่นในความสามารถของตน รู้สึกว่าตนมีคุณค่าเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

10.2 การปรับตัวทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลมีความมั่นคงทางอารมณ์ เข้ากับผู้อื่นได้ดี สามารถทำตามความต้องการของสังคมได้

การปรับตัววัดได้โดยใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นประโยคประกอบมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย นักเรียนที่ได้คะแนนรวมสูง แสดงว่ามีความสามารถในการปรับตัวได้ดี นักเรียนที่ได้คะแนนรวมต่ำแสดงว่าปรับตัวได้น้อย

11. การควบคุมตนเอง หมายถึง การรู้จักบังคับตนเองให้อดใจรอได้อย่างเหมาะสม ไม่ต้องพึ่งการควบคุมจากคนอื่น สามารถกระทำพฤติกรรมที่ต้องใช้ความเสียสละหรืออดทนเป็นเวลานานพอที่จะนำไปสู่ผลที่ต้องการในอนาคตได้ การควบคุมตนเองนี้ใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นประโยคประกอบมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย นักเรียนที่ได้คะแนนรวมสูงแสดงว่ามีการควบคุมตนเองสูง นักเรียนที่ได้คะแนนรวมต่ำแสดงว่ามีการควบคุมตนเองต่ำ

12. การตัดสินใจเลือกอาชีพ หมายถึง การที่นักเรียนมีความสามารถในการเลือกแนวทางการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเพื่อที่จะเป็นอาชีพของตนต่อไปในอนาคต โดยพิจารณาข้อมูลด้านต่างๆประกอบการตัดสินใจ เช่น ข้อมูลส่วนตัว ในเรื่องความสนใจ ความสามารถ ความถนัด ข้อมูลด้านอาชีพ ในเรื่องลักษณะหน้าที่การทำงาน ความก้าวหน้า โอกาสการหางานทำ ฯ และมีการวางแผนเพื่อที่จะได้อาชีพที่ต้องการอย่างมีขั้นตอนและระบบ การตัดสินใจนี้เป็นไปอย่างมีเหตุผล และสอดคล้องกับความเป็นจริงของตนเอง และโลกทางอาชีพ มีความคงที่ในการเลือกอาชีพ การตัดสินใจเลือกอาชีพควรได้โดยใช่แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นประโยคประกอบมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย นักเรียนที่ได้คะแนนรวมสูงแสดงว่านักเรียนคนนั้นมีความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างมีเหตุผลมีฐานะทางอาชีพสูง ถ้านักเรียนคนใดได้คะแนนรวมต่ำ แสดงว่ามีความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้โดยใช่เหตุผลน้อย และมีฐานะทางอาชีพน้อย

13. นักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. หมายถึง นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเอง หรือสอบเทียบ ในขณะที่ยังเป็นนักเรียนในระบบโรงเรียนของกรมสามัญศึกษานที่นี้แบ่งนักเรียนที่ศึกษาหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเองออกเป็น 4 กลุ่ม คือไม่เคยศึกษาหลักสูตร เคยศึกษาหลักสูตรนี้แต่ยังไม่สำเร็จการศึกษา, จบหลักสูตรนี้แล้วและยังคงเรียนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และจบหลักสูตรนี้แล้วไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

14. นักเรียนปกติ หมายถึง นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษานในระบบโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษาอย่างเดียวโดยไม่ได้ไปสอบเทียบ หรือไม่ได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเองควบคู่กับการศึกษานในระบบเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความสามารถในการปรับตัว การควบคุมตนเอง และการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.คอ. ในการเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้จำแนกเนื้อหาบางส่วนนี้ออกเป็น 5 ตอน ตามลักษณะตัวแปรพื้นฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบเรียนสายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเอง (สอบเทียบ)

2. การปรับตัว
3. การควบคุมตนเอง
4. การตัดสินใจเลือกอาชีพ
5. ปัจจัยพื้นฐานต่างๆ

อัตมรันทศน์

ความคาดหวังทางการศึกษา

ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

บรรยากาศในชั้นเรียน

การทววิชา

ตอนที่ 1 การศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบเรียน สายสามัญ

วิธีเรียนด้วยตนเอง (สอบเทียบ)

ประวัติการศึกษาผู้ใหญ่ประเภทมัธยมศึกษา และการสอบเทียบ

นโยบายการจัดการศึกษาผู้ใหญ่เริ่มครั้งแรก พ.ศ. 2483 ให้ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือสามารถอ่านออกเขียนได้ และรู้หน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย (สมเกียรติ

พุทธศักราช. 2532 : 141) พ.ศ. 2486 ผู้เรียนต้องเรียนตามหลักสูตร 1 ปีแล้วจึงเข้าสอบเทียบ ผลจากหลักสูตรนี้พบว่า พ.ศ. 2491 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีผู้สมัคร 438 คน สอบได้ 27 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีผู้สมัคร 200 คน สอบได้ 10 คน (กองพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน. 2534 : 49,63)

การสอบเทียบจัดปีละครั้งสำหรับบุคคลทั่วไป ผู้ที่สอบเทียบจะได้ใบรับรองเพื่อสิทธิบางอย่างเท่านั้น คุณสมบัติผู้สอบเทียบต้องบรรลุนิติภาวะ หรืออายุ 20 ปีขึ้นไปหรือพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ การศึกษาผู้ใหญ่ประเภทมัธยมศึกษาจัดเฉพาะในเมืองใหญ่มาได้ผลเท่าที่ควรเพราะผู้สอบผ่านน้อยจึงไม่เป็นที่ยอมรับ

ครั้น พ.ศ. 2501 กองส่งเสริมและวัดผลการศึกษา กรมวิสามัญศึกษาทำหน้าที่สอบเทียบเพื่อสิทธิบางอย่างทั่วราชอาณาจักร สำหรับบุคคลที่ไม่ได้เข้าเรียนในชั้นเรียน สอบสมทบกับนักเรียนในโรงเรียน ให้ความรู้เท่าชั้นที่สอบ มีการสอบเป็นรายวิชา กำหนดเกณฑ์ตัดสิน คือ คะแนนรวม 50 % และคะแนนหมวดภาษาไทย สังคมศึกษา หมวดวิชาเฉพาะแผนกแต่ละหมวด 33 % พ.ศ. 2508 กองการศึกษาผู้ใหญ่ได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับ 4 โดยปรับหลักสูตรให้เรียนในเวลา 1 ปีครึ่ง แต่ละภาคเรียนเรียนได้ 2 วิชา การประเมินผลตัดสินเป็นรายวิชา ใช้เกณฑ์ 50 % ผู้เรียนไม่ต้องเรียนซ้ำรายวิชาที่เคยสอบผ่าน ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสสอบผ่านมากขึ้น หลักสูตรนี้จึงเป็นที่นิยม จำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

ต่อมา พ.ศ. 2515 ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 217 ได้โอนอำนาจหน้าที่ กองส่งเสริมและวัดผลการศึกษาเป็นกรมวิชาการ ทำหน้าที่วัดผลการศึกษาสอบเทียบความรู้ สำหรับบุคคลภายนอก ไม่มีการจัดการเรียนการสอน ส่วนการศึกษาผู้ใหญ่ ระดับ 3-4 สายสามัญของกองการศึกษาผู้ใหญ่ได้พัฒนาหลักสูตรใหม่ ให้มีวิชาบังคับน้อยลง วิชาเลือกกว้างขึ้น ส่วนการศึกษาผู้ใหญ่ สายสามัญ ระดับ 5 เทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้หลักสูตรเดียวกับโรงเรียนทั่วไปและใช้เวลาเท่ากัน

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520 กำหนดนโยบายด้าน การศึกษาให้เร่งรัดและสนับสนุนการจัดการศึกษาออกโรงเรียน การศึกษาตลอดชีวิต ให้มีการประสานสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาในและนอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ปรับปรุงวิธีการจัดสอบสำหรับบุคคลภายนอกใหม่ ให้กรมวิชาการจัดสอบเทียบครั้ง

สุดท้ายพ.ศ. 2524 ซึ่งมีผู้สมัครสอบ 33,160 คน สอบได้ 5,888 คน เป็นผู้สมัครจากภาคกลาง 23 % และได้เปลี่ยนการจัดสอบเทียบใหม่ โดยใช้หลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียน สายสามัญแทน ให้กรรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมวิชาการ กรมสามัญ ศึกษารับผิดชอบร่วมกัน

หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญนี้ คนทั่วไปนิยมเรียกว่าการสอบเทียบ แม้ว่ารูปแบบจะแตกต่างจากการสอบเทียบแต่เดิม คือวิธีการใหม่ ผู้เรียนต้องมาเข้าร่วม กิจกรรมการพบกลุ่ม 48 ชั่วโมง ลงทะเบียนรายวิชาที่จะทดสอบ ศึกษาด้วยตนเอง แล้วมาทดสอบตามกำหนดเวลาเฉพาะรายวิชาที่ลงทะเบียน สอบให้ครบ 8 หมวดวิชาตาม โครงสร้างของหลักสูตร วิธีการนี้มีผลดีต่อผู้สมัครสอบมากขึ้น เพราะผู้เรียนสามารถสะสม ผลการเรียนรู้ตามกำลังความสามารถและสติปัญญาของผู้เรียน ไม่ต้องเร่งสมองเพื่อดูหนังสือ สอบครั้งละหลายๆวิชา การวัดผลใช้วิธีการตัดสินรายวิชาด้วยวิธีอิงเกณฑ์ คือผู้สอบได้ต้อง ผ่านแต่ละรายวิชาไม่ต่ำกว่า 50 % แล้วทำให้เป็นระดับผลการเรียน (กองพัฒนาการศึกษา นอกโรงเรียน. 2534)

หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญได้กำหนดอายุของผู้สมัครเฉพาะระดับ ประถมศึกษาเท่านั้นคือผู้สมัครต้องมีอายุอย่างน้อย 14 ปี ระดับมัธยมศึกษาไม่กำหนดอายุ ของผู้สมัคร พ.ศ. 2529 ซึ่งเป็นปีแรกของการศึกษาหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ มีนักเรียนในระบบโรงเรียนมาลงทะเบียนเรียน 13,555 คน คิดเป็น 80 % ของผู้สมัครทั้งหมด และสำเร็จการศึกษานปีเดียวกัน 6,290 คน คิดเป็น 5.29 % เป็นนักเรียนจากส่วนกลาง 7.22 % นักเรียนจากส่วนภูมิภาค 1.09 % (กรมการศึกษา นอกโรงเรียน. 2534 ค)

พ.ศ. 2530 กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ปรับปรุงหลักสูตร วิธีเรียน วิธีการ ประเมินผลใหม่ กำหนดวิธีเรียนเป็น 3 วิธี คือ วิธีเรียนแบบชั้นเรียน วิธีเรียนทางไกล และวิธีเรียนด้วยตนเอง ทั้งสามวิธีนี้ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนพร้อมกันได้ทั้งสามวิธี แต่ต้องมาชำระรายวิชาเดียวกัน แล้วสามารถเทียบโอนเพื่อขอจบหลักสูตรในแต่ละระดับได้ นอกจากนี้ยังสามารถเทียบโอนผลการเรียนระหว่างการศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ได้

หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2530 ได้พัฒนา มาจากหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3-4 พ.ศ. 2522 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 โดยปรับปรุงวิธีการเรียนเป็น 3 วิธีดังกล่าว วิชาที่เรียน แบ่งเป็น หมวดวิชาบังคับ 5 หมวดวิชา และหมวดวิชาเลือก 6 หมวดวิชา ให้เลือก หมวดวิชาเลือก 3 หมวดวิชา รวมทั้งหมด 8 หมวดวิชา และต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม การพบกลุ่มไม่น้อยกว่า 75 % ของเวลา 48 ชั่วโมง สถานศึกษาต้องจัดให้มีกิจกรรมเพื่อ ส่งเสริมการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน ทนุบำรุง ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เป็นการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ และเสียสละส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน. 2534)

รูปแบบการจัดการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเอง

หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเอง มักนิยมเรียกว่า การสอบเทียบ ตามการจัดการสอบเทียบความรู้ของกรมวิชาการในอดีตที่นักเรียนเพียงแต่ สอบเทียบความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเองจะมีรูปแบบที่แตกต่างจากการสอบเทียบ ดังนี้ (กรมการศึกษานอก โรงเรียน. 2535 : 13-15)

1. นักศึกษาลงทะเบียนเป็นนักศึกษา
2. ลงทะเบียนหมวดวิชาที่ต้องการศึกษา โดยไม่จำกัดหมวดวิชา
3. ศึกษาจากตำรา สื่อ แบบเรียนต่างๆ ด้วยตนเองโดยไม่มี การเข้าชั้นเรียน
4. เข้าร่วมกิจกรรมการพบกลุ่ม 48 ชั่วโมงตามกำหนด (เพื่อฝึกให้นักศึกษา รู้จักใช้กระบวนการกลุ่ม ฝึกการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือสังคม นำความรู้ที่ได้ไป ใช้ในการดำเนินชีวิต ปฏิบัติงานที่มีคุณธรรม และมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อหน้าที่ใน ฐานะสมาชิกที่ดีของสังคม
5. เข้ารับการประเมินผลภาคเรียนละ 1 ครั้ง (ปีการศึกษาละ 2 ครั้ง) โดยจะ ต้องสอบได้คะแนนแต่ละหมวดวิชาน้อยกว่า 50 % จึงจะถือว่าสอบผ่าน

6. ใช้เวลาเรียนไม่น้อยกว่า 2 ปี (4 ภาคเรียน) ถ้านักศึกษาเทียบโอนผลการเรียน และได้หมวดวิชาครบตามโครงสร้างของหลักสูตร สามารถจบหลักสูตรได้เร็วกว่า 2 ปี

7. เทียบโอนผลการเรียนได้ทั้งหมวดวิชาสามัญ และหมวดวิชาอาชีพ

7.1 เทียบโอนหมวดวิชาสามัญ เปิดโอกาสให้นักศึกษาซึ่งเคยศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ หรือเรียนในระบบโรงเรียน ซึ่งเรียนในระดับเดียวกัน และยังไม่จบหลักสูตร แต่สอบได้บางหมวดวิชาหรือบางรายวิชา เนื่องจากมีความจำเป็น ต้องออกจากสถานศึกษากลางคัน สามารถนำผลการเรียนมาขอเทียบโอนได้

7.2 การเทียบโอนหมวดวิชาอาชีพ เปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถศึกษาและเทียบโอนวิชาอาชีพเพื่อนับเป็นหมวดวิชาในวิชาเลือกได้ 3 หมวดวิชา

8. เกณฑ์จบหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องสอบผ่านวิชาบังคับ 5 หมวดวิชา วิชาเลือกไม่น้อยกว่า 3 หมวดวิชา รวมทั้งหมด 8 หมวดวิชา

9. การเทียบโอนวิชาอาชีพ จากแหล่งต่างๆดังนี้

9.1 แหล่งวิทยาการ

9.2 สถานประกอบการ

9.3 ประสบการณ์ทางอาชีพที่มีอยู่

9.4 การประกอบอาชีพ

9.5 โครงการประกอบอาชีพ

10. การประเมินผลการเรียน

10.1 กำหนดให้มีการจัดสอบ ปีละ 2 ครั้ง โดยไม่จำกัดหมวดวิชาที่สอบ

10.2 การตัดสินผลการเรียน ตัดสินเป็นหมวดวิชาตามที่หลักสูตรกำหนด ถือเกณฑ์ผ่าน 50 %

10.3 เกณฑ์การจบหลักสูตร ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต้องสอบผ่านวิชาบังคับ 5 หมวดวิชา วิชาเลือกไม่น้อยกว่า 3 หมวดวิชา รวมตลอดหลักสูตร 8 หมวดวิชา

เมื่อนักศึกษาสอบผ่านตามเกณฑ์ได้หมวดวิชาครบตามเงื่อนไขของหลักสูตรแล้ว จะได้รับหลักฐานการเรียนหรือประกาศนียบัตร ซึ่งมีศักดิ์และสิทธิ์เท่ากับการเรียนในระบบ

โรงเรียนตามปกติทุกประการ ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นพื้นฐานปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น หรือผู้ที่ประสงค์จะเรียนต่อระดับสูงขึ้นสามารถนำหลักฐานการเรียนและใบประกาศนียบัตรไปใช้ในการศึกษาต่อในสถาบันต่างๆได้ (ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนกรุงเทพ. 2534 : 16)

ผลกระทบจากหลักสูตร กศน. ต่อ.

หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเอง (กศน. ต่อ.) ได้ประกาศใช้ใน พ.ศ. 2530 เพื่อมุ่งหวังช่วยเหลือบุคคลที่ขาดโอกาสศึกษาในระบบโรงเรียน และสนองนโยบายแผนการศึกษาชาติที่ทำให้เชื่อมโยงการศึกษาระบบและนอกระบบโรงเรียนเพื่อช่วยนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและอายุมากให้จบเร็วกว่าปกติได้ จนถึงปัจจุบันผลกระทบที่เกิดขึ้นมีหลายด้าน และกระทบต่อบุคคลหลายฝ่าย ในการวิจัยครั้งนี้ได้จำกัดขอบเขตเฉพาะผลกระทบทางด้านจิตลักษณะ ได้แก่ การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาหลักสูตร กศน. ต่อ. ขณะยังคงเรียนอยู่ในโรงเรียน

ในเรื่องนี้บุคคลหลายฝ่ายให้ทัศนะที่แตกต่างกัน ทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการที่รัฐเปิดโอกาสให้นักเรียนไปศึกษาหลักสูตร กศน. ต่อ. และสามารถจบชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลายได้เร็วกว่าปกติ และมีโอกาสใช้สิทธิ์นี้เพื่อการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยหรือไปศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาได้ ทัศนะที่ไม่เห็นด้วยคิดว่าการที่นักเรียนได้เลื่อนชั้นเร็วขึ้นจะส่งผลให้นักเรียนด้อยในเรื่องของคุณภาพและวุฒิภาวะ เพราะโรงเรียนเป็นแหล่งในการฝึกฝนอบรมคนให้เป็นคนที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ทางวิชาการ และมีความพร้อมในการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต เมื่อนักเรียนมีเวลาอยู่ในโรงเรียนน้อยลงจึงอาจทำให้ได้รับการฝึกอบรมและประสบการณ์น้อยลงไปด้วย ทัศนะที่เห็นด้วยกับหลักสูตร กศน. ต่อ. หรือการสอบเทียบ คิดว่าแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน ถ้าบุคคลใดมีความพร้อม ความสามารถมากก็ควรได้ใช้ศักยภาพของตนให้มากที่สุด รัฐควรเปิดโอกาสให้บุคคลได้ศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล คิดว่าการที่นักเรียนได้เลื่อนชั้นเร็วขึ้นจะทำให้นักเรียนใช้เวลากับการเรียนลดน้อยลง ทำให้เรียนจบเร็ว

เสียเวลาและค่าใช้จ่ายน้อยลง สามารถออกไปทำงานหาเงินได้เร็วขึ้น รัฐบาลประหยัดงบประมาณเนื่องจากนักเรียนสำเร็จเร็วขึ้น โรงเรียนไม่ต้องจัดการเรียนการสอน ส่วนประสบการณ์นักเรียนอาจได้รับจากภายนอกโรงเรียน หรือจากกิจกรรมการพบกลุ่มใน โครงสร้างหลักสูตร กศน.ตอ. และค่านิยมในปัจจุบันนักเรียนในระบบโรงเรียนส่วนมากจะ เรียนหลักสูตร กศน.ตอ. เพราะโอกาสจบเร็วกว่าคนอื่นและจะได้เปรียบกว่าคนอื่นในเรื่อง การสอบเข้ามหาวิทยาลัย ถ้าได้คณะที่ไม่ถูกใจอาจสละสิทธิ์เพื่อสอบใหม่ในปีหน้าได้

ผลกระทบที่เกิดขึ้นเนื่องจากนักเรียนไปเรียนหลักสูตร กศน.ตอ. จำนวนมากถึง 80 % ของจำนวนทั้งหมด และมีจำนวนสูงมากขึ้นทุกปี ดังเช่น ผู้สมัครระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย พ.ศ. 2530 จำนวน 32,781 คน ในปี พ.ศ. 2534 มีผู้สมัครถึง 84,424 คน ภาคแรกของปีการศึกษา 2535 มีผู้สมัคร 46,305 คน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2535, 2534ค) ส่งผลให้นักเรียนในโรงเรียนลดจำนวนลงอย่างมาก กล่าวคือ นักเรียนที่เข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 162,938 คน ศึกษาต่อมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพียง 90.23 % และศึกษาต่อจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพียง 75.20 % นั่นคือนักเรียนที่เข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในระบบโรงเรียนนั้นต้องลาออก ก่อนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ถึง 26,564 คน ส่วนมากลาออกเพราะสำเร็จการศึกษา หลักสูตร กศน.ตอ.ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว และสามารถสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ ระดับอุดมศึกษาได้ หรือบางคนลาออกเพื่อไปกวดวิชาเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัย โดยเฉพาะ

จำนวนนักเรียนที่มาสมัครเรียนหลักสูตร กศน.ตอ.ส่วนมาก คือนักเรียนจาก กรุงเทพมหานครประมาณ 55- 60 % (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531-2533) ทั้งนี้เพราะอยู่ใกล้แหล่งวิทยาการ สถานกวดวิชา ผู้มีความรู้ความสามารถ นักเรียนจึง ได้รับความรู้และประสบการณ์จากภายนอกโรงเรียนได้ง่าย และสามารถศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเองสะดวกขึ้น ดังนั้นผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงมักอยู่ที่นักเรียนในกรุงเทพมหานคร เพราะ นักเรียนมีค่านิยมว่าตนเองจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้เฉพาะภายในโรงเรียนเท่านั้น แต่ สามารถจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากหลักสูตร กศน.ตอ. และเอาวุฒิไปสอบคัดเลือก เข้าสถาบันอุดมศึกษาได้ด้วยการอ่านตำรา การกวดวิชา โดยไม่คำนึงว่าสิ่งที่โรงเรียน ภายนอกเหนือจากวิชาการ คือ การฝึกอบรมให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และสิ่งสม

ประสบการณ์จนบรรลุภาวะ เพื่อเตรียมตัวสำหรับการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ (ประยงค์ เนตยารักษ์ ; เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. 2534)

นักเรียนที่เรียนหลักสูตร กศน.ตอ. จะได้รับประสบการณ์จากการเข้าร่วม กิจกรรมการพบกลุ่มซึ่งเป็นกิจกรรมที่นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับบุคคล แปลกหน้าที่มีอายุต่างจากตน ประกอบกับการที่นักเรียนอยู่ในกรุงเทพมหานครมีโอกาส เรียนรู้สิ่งต่างๆมากมายโดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงและเจริญเติบโต อย่างรวดเร็วในเรื่องของเทคโนโลยี ดังนั้นนักเรียนอาจได้รับประสบการณ์จากสังคม เพื่อน ผู้ใกล้ชิด และประสบการณ์จากภายนอกโรงเรียนมากกว่าในโรงเรียนได้

อู่ในการจบหลักสูตร กศน.ตอ. นั้น นักเรียนจากกรุงเทพมหานครใช้เวลา ศึกษาประมาณ 2 ปี จากสถิติ พ.ศ. 2533 - 2534 พบว่านักเรียนจบมัธยมศึกษา ตอนปลาย หลักสูตร กศน.ตอ. ภายใน 1 ปี 50 % และจบหลักสูตรภายใน 2 ปี 98.5 % (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2535 : 28) แต่ถ้านักเรียนศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษา จนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายจะต้องใช้เวลา 3 ปี ด้วยเหตุนี้หลักสูตร กศน.ตอ. จึงเป็นที่นิยมแก่นักเรียนอย่างมาก เพราะข้อสอบในการสอบแต่ละรายวิชาของหลักสูตร กศน.ตอ. จะง่าย มีโอกาสจบได้เร็ว และสามารถเอาสิทธิ์นี้ไปใช้สอบเข้ามหาวิทยาลัย ได้ก่อนเพื่อนรุ่นเดียวกัน ถ้าได้คณะที่ไม่พอใจจะสละสิทธิ์ หรือบางที่เกิดจากการตามอย่าง เพื่อนๆ หรือเกิดจากการขาดข้อมูลที่ถูกต้อง (จุฬารัตน์ ยุบรีชา ; ประภาพร ศรีคำ. 2533)

ประเด็นที่น่าสนใจคือนักเรียนส่วนมากที่จบหลักสูตรนี้ภายใน 2 ปี และสามารถ สอบคัดเลือกเข้าในศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ทั้งที่อายุน้อย หรือบางคนจบเพียงชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือ 5 เท่านั้น ผลสะท้อนจากปัญหาต่างๆทำให้กรมการศึกษานอก โรงเรียนต้องศึกษาหาแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงการดำเนินงาน เพื่อแก้ปัญหา เรื่องคุณภาพและภาวะของผู้จบหลักสูตร เช่น การแยกกลุ่มเป้าหมายระหว่างผู้สมัคร ที่เป็นนักเรียนและบุคคลทั่วไป การกำหนดอายุของผู้สมัคร การกำหนดวุฒิเดิมของผู้สมัคร ที่เป็นนักเรียนการกำหนดเวลาในการจบหลักสูตร (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2535)

จากการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. ของกรมการศึกษานอก โรงเรียน (2533ข) เฉพาะส่วนภูมิภาค พบว่า ในทัศนะของผู้บริหารนักเรียนที่จบ

หลักสูตร กศน. ต่อ. แล้วแต่ยังคงศึกษาอยู่ในโรงเรียนจะมีความสม่ำเสมอในการเรียนน้อยลง
 ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนน้อยลง ส่วนผู้ที่จบ
 หลักสูตรแต่ไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาจะใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเฉลี่ยวันละ
 1 - 2 ชั่วโมง ด้านการปรับตัวพบว่าบางครั้งปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมไม่ค่อยได้
 มีอาการเหงาคิดถึงบ้านและเพื่อนเก่า ส่วนนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนจะมีอาการหงุดหงิด
 ความคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้ และจะเกิดความเครียดมากเวลาใกล้สอบ

๖ ในด้านการปรับตัวนักเรียนที่ไปศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่จบจากหลักสูตร กศน. ต่อ.
 มักปรับตัวไม่ค่อยได้ เพราะความแตกต่างในเรื่องของอายุและวุฒิภาวะ วุฒิภาวะของ
 นักเรียนที่อายุน้อยจะต่ำกว่าเกณฑ์และไม่รู้จักการเก็บออมและการแสดงออกต่อ
 สาธารณชน (กิติ ลิขิตอนุรักษ์. 2535) เนื่องจากพัฒนาการทางวุฒิภาวะยังไม่พร้อม
 เมื่อต้องเข้าปเรียนในมหาวิทยาลัยจะมีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับผู้ใหญ่และเพื่อนที่อายุมาก
 กว่าตนรวมทั้งปัญหาทางวุฒิภาวะ บุคลิกภาพ อารมณ์ และปัญหาการปรับตัวเข้ากับเพื่อน
 แม้ว่าผลการเรียนออกมาดีก็ตาม (สมาน อัสวภูมิ. 2535) เพราะนักเรียนเหล่านี้มักอายุ
 น้อยเกินไป และมักเป็นเด็กที่พ่อแม่แสวงหาความสำเร็จให้ด้วยแรงหนุนที่เกินความจำเป็น
 ทุกอย่างทำให้เด็กมีความเปราะบางทางจิตใจ เมื่อต้องไปเรียนที่มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นระบบ
 เรียนด้วยตนเอง เด็กจะรู้สึกว่าคุณถูกทอดทิ้ง มีพฤติกรรมแปรปรวน มีความเครียดสูง
 บางคนทนไม่ไหวลาออก บางคนจะไปศึกษาต่อต่างประเทศแต่เจอปัญหาที่ต่างประเทศไม่
 ยอมรับระบบการสอบเทียบความรู้ของไทย แต่ปัญหาทั้งหมดนี้ยังไม่มีข้อมูลยืนยันว่านักเรียน
 เหล่านี้ไม่มีปัญหาจริงๆ เป็นแต่เพียงคำวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งปัญหาเหล่านี้่ออาจเกิดขึ้นกับนักเรียน
 เพียงบางส่วนเท่านั้น และเมื่อนักศึกษาเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยระยะแรก บางคนต้องการ
 เวลาสำหรับการปรับตัวเข้ากับเพื่อนใหม่สังคมใหม่ เมื่อบุคคลมีอายุประมาณ 18 ปีจะมี
 วุฒิภาวะและประสบการณ์ที่ทันผู้ที่มียุ่มาหลายๆได้ เพราะในช่วงศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 นักศึกษาจะ
 เริ่มสร้างประสบการณ์และประสานความรู้ต่างๆที่ได้รับทันนักศึกษาที่จบจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
 อนึ่งในเรื่องของอายุ นักเรียนที่จบจากหลักสูตร กศน. ต่อ. จะมีทั้งผู้ที่อายุมากและน้อย
 หรือปกติ แต่ส่วนมากปัญหาวุฒิภาวะนี้มักพ่วงเล็งเฉพาะนักเรียนที่อายุน้อย ดังนั้นในการ
 วิจัยครั้งนี้จึงศึกษาถึงผลของอายุที่มีต่อการปรับตัวของนักเรียนด้วย

ปัญหาอื่นที่คาดว่าจะส่งผลต่อนักเรียนคือนักเรียนขาดโอกาสที่จะได้รับการอบรมสั่งสอนจากครูอาจารย์ในโรงเรียนตามระยะเวลาที่ควรจะเป็น นักเรียนขาดความเอาใจใส่ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมภายในโรงเรียนทั้งก่อนสอบและหลังสอบในรายวิชาของหลักสูตร กศน. ต่อ. และเมื่อจบหลักสูตร กศน. ต่อ. แล้วแต่ยังไม่สามารถสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาได้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2533) การที่นักเรียนมีเวลาที่จะได้รับการฝึกฝนอบรมให้เป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม น้อยลงเพราะนักเรียนต้องการที่จะเรียนให้จบและหลักสูตร กศน. ต่อ. มุ่งเน้นการประเมินผลเฉพาะด้านความรู้เท่านั้น ไม่ได้หวังประเมินนักเรียนครบทุกด้าน นักเรียนจึงกลัววิชา อ่านตำราด้วยตนเอง ใช้เวลากับการอ่านหนังสือเพื่อเตรียมตัวสอบ โดยไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนตามที่ควรจะเป็นเพื่อการฝึกอบรมผู้วิจัยจึงใช้คุณลักษณะที่แสดงถึงการเป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม และการเป็น

คนที่มีคุณภาพและเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่พึงปรารถนาหลายด้าน คือ จิตลักษณะของการควบคุมตนเองในการวิจัยครั้งนี้ (จรรยา สุวรรณทัต และคนอื่น ๆ. 2533)

ผลกระทบที่ตามมาอีกประการหนึ่งคือการสละสิทธิ์และการลาออกกลางคันในปีต่อมาเพื่อสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาใหม่อีกครั้ง (ยุพา วีระวาทยะ. 2532) เพราะนักเรียนที่จบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายจากหลักสูตร กศน. ต่อ. แล้วยอมหวังที่จะทดสอบตนเองว่าจะสามารถสอบคัดเลือกได้หรือไม่ โดยไม่คำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของตนเองในการประกอบอาชีพ หรือยังขาดความเฝ้าระวังทางอาชีพเพียงพอที่จะรู้จักตนเองและโลกของอาชีพ ดังนั้นจึงมักเลือกคณะที่จะคะแนนสอบเข้าต่ำกว่าความสามารถจริงที่ตนเองมีอยู่เมื่อได้คณะที่ตนไม่พอใจอาจสละสิทธิ์ บางคนอาจเรียน 1 ปีเพื่อหวังสอบใหม่อีกปีต่อมาซึ่งถ้าสอบไม่ได้จะเรียนจนจบหลักสูตร พลาดโอกาสที่ควรจะได้คณะที่ดีกว่านี้ในปีต่อมาถ้านักเรียนได้เรียนจนจบหลักสูตร 12 ปี

ปัญหาการสละสิทธิ์ในปี พ.ศ. 2532 พบว่าร้อยละของการสละสิทธิ์สูงสุด คือ ผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยหลักสูตร กศน. ต่อ. 31.3 % และพบว่ากลุ่มแรกที่สละสิทธิ์ตั้งแต่พบชื่อตนเองได้คณะ / สาขาวิชาที่ตนไม่ชอบ กลุ่มสองสละสิทธิ์เมื่อผ่านการสอบสัมภาษณ์แล้วมั่นใจว่าตนไม่ชอบสาขานี้ ส่วนกลุ่มที่สามเป็นกลุ่มที่เข้าเรียนแต่ไม่สนใจอย่างแท้จริงหรืออาจพบว่าตนไม่มีความถนัดอย่างแท้จริงจึงลาออกในปีต่อมา และผู้ที่ลาออกเพราะต้องการสอบคัดเลือกใหม่เพื่อให้ได้สาขาวิชาหรือมหาวิทยาลัยที่ตนพอใจ การลาออกกลางปี

และการสละสิทธิ์เป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดจากการเรียนรู้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวจากจุดอ่อนของระบบการสอบคัดเลือกที่มีอยู่ ปัญหานี้ทวีความรุนแรงมากขึ้นในสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันสูง ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการต่างๆ เพื่อให้ตนมีโอกาสเข้าเรียน โดยขาดการสำรวจความสนใจ ความพร้อม และความถนัดที่แท้จริง ผลกระทบที่ตามมาเป็นความเสียหายหรือความสูญเสียของบุคคลและรัฐซึ่งเป็นฝ่ายลงทุนและกระทบต่อการวางแผนพัฒนาสังคม (บุพา วีระไวทยะ. 2532) พ.ศ. 2535 นักเรียนที่จบหลักสูตร กศน.ตอ. สละสิทธิ์การเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 24 % สูงกว่านักเรียนประเภทอื่น รองลงมาคือผู้ที่จบมาแล้ว 1 ปี สละสิทธิ์ 23 % ทั้งที่จำนวนที่รับได้ทั้งหมด 29,059 คน มีผู้สมัครทั้งหมด 122,629 คน พ.ศ. 2536 มีผู้สละสิทธิ์ 4000 คน แยกเป็นนักเรียนที่จบจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สละสิทธิ์ 52 % นักเรียนที่จบหลักสูตร กศน.ตอ. สละสิทธิ์ 29 % และเป็นนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้ว 1 ปี สละสิทธิ์ 19 %

ตอนที่ 2 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัว

ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม บุคลิกภาพของอีริกสัน

อีริกสัน (Erikson) นักจิตวิทยาสังคมกล่าวถึงการปรับตัวว่าเป็นผลมาจากการที่บุคคลมีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะเอาชนะอุปสรรคหรือวิกฤติการณ์ (Crisis) ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงของพัฒนาการโดยอาศัยประสบการณ์ที่บุคคลได้เรียนรู้จากสภาพแวดล้อมทางสังคมมาแก้ไข อุปสรรคที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย การที่บุคคลสามารถเอาชนะอุปสรรคในช่วงแรกของชีวิตมาได้ จะส่งผลให้แก้ไขอุปสรรคในช่วงต่อไปของชีวิตไม่ได้ด้วย ดังนั้น การปรับตัวของวัยรุ่นจึงขึ้นอยู่กับปรับตัวในช่วงแรก และการปรับตัวได้ดีในวัยรุ่นจะส่งผลให้บุคคลนั้นสามารถปรับตัวได้ดีในอนาคตด้วย (Hergenhmann. 1990 : 151 - 163)

การที่อีริกสันมองว่าบุคคลจะผ่านขั้นพัฒนาการแต่ละขั้นตอนได้ต้องอาศัยปัจจัยทางร่างกาย จิตใจ และสภาพแวดล้อมทางสังคม เกิดการปรับตัวและพัฒนาการทางสังคม บุคลิกภาพ จึงมีผู้นิยมเรียกว่า ขั้นตอนของการพัฒนาทางด้านจิตสังคม (Psychosocial Stage of Development) ซึ่งอีริกสันแบ่งพัฒนาการเป็น 8 ช่วง แต่ละช่วงจะพัฒนา 2 ด้านคือ ด้านดีและด้านไม่ดี ทุกคนต้องผ่านและพัฒนาอีโก้ (Ego) ในแต่ละช่วง เกิดการ

ปรับตัวบางคนปรับตัวได้ บางคนปรับตัวไม่ได้ การพัฒนาบุคลิกภาพจึงมีทั้งทางบวกและทางลบ ไม่มีใครพัฒนาเฉพาะด้านดีหรือไม่ดี แต่เป็นอัตราส่วนระหว่างด้านดีหรือไม่ดี (Erikson. 1959)

การที่บุคคลเจอปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจและสังคมรอบตัว ทำให้ต้องมีการปรับตัว การปรับตัวจึงเป็นเครื่องหมายแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมทางสังคม การปรับตัวได้ดีขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน ปัจจัยที่สำคัญคือความสัมพันธ์ของบุคคลกับบุคคลใกล้ชิดในขณะที่เกิดอุปสรรค ดังนั้นในช่วงวัยรุ่นจะปรับตัวได้ดี ต้องอาศัยสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตนกับบุคคลใกล้ชิดในครอบครัวและโรงเรียน

ช่วงของวัยรุ่นอายุ 12 - 20 ปี ตามทฤษฎีของอีริกสัน บุคคลจะพัฒนาความมีเอกลักษณ์ หรือความสับสนในบทบาท วัยเด็กเกิดการเรียนรู้ว่าเราเป็นใคร สามารถทำอะไรได้ เรียนรู้บทบาทต่างๆ สะสมข้อมูลของตนเองและสังคม เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงทางสรีระอย่างมาก มีความต้องการอิสระและความต้องการทางเพศ ช่วงนี้อิด (Id) มีแรงผลักดันมากทำให้วัยรุ่นใจร้อนวู่วาม ความอดทนที่จะรอคอยมีน้อยลงชอบทดลองเรื่องต่าง ๆ เพื่อค้นหาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ วัยรุ่นจะต่อสู้กับกฎเกณฑ์ข้อบังคับของสังคม ผู้ที่ปรับตัวได้จะมีความสมดุลระหว่างความต้องการส่วนตัวกับความต้องการของสังคมเขาจะมีอิสระพอสมควรแต่จะยอมรับฟังคำแนะนำของผู้ใหญ่ สามารถพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ ซึ่งหมายถึงการเข้าใจว่าตนเองคือใคร กำลังจะดำเนินชีวิตไปในรูปแบบในทิศทางใด มีความเชื่อ ค่านิยมทางการเมือง ศาสนา การเลือกอาชีพอย่างไร ผู้ที่ปรับตัวได้ดีต้องสามารถพัฒนาเอกลักษณ์ประจำตนได้ จะมีสุขภาพจิตดี สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายได้ ส่วนผู้ที่ปรับตัวไม่ได้จะสับสนในเอกลักษณ์ ขาดความมั่นใจในตนเอง เกิดความวิตกกังวล มีความต้องการภายในมากกว่า ไม่สามารถปรับความสมดุลระหว่างความต้องการส่วนตัวและความต้องการของสังคมจะทำตามใจตนเป็นอันธพาล ช่วงนี้เพื่อนมีอิทธิพลมาก พ่อแม่มีบทบาทในการอบรมสั่งสอนน้อยลง อาจต้องออกจากกลุ่มเพื่อน เพราะความแตกต่างจากกลุ่ม อาจหันไปหาประสบการณ์ใหม่จนทำให้พฤติกรรมเบี่ยงเบน ชอบฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของสังคม ในทางตรงข้ามอาจรีบแสวงหาเอกลักษณ์ โดยหันไปหากลุ่มที่มีความสนใจร่วมกัน ทำให้เรามีเวลาศึกษาความคิดแบบนามธรรม ทำให้เข้าใจความดี ความเลวจนพัฒนาเอกลักษณ์จนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ (Erikson. 1968)

การพัฒนาเอกลักษณ์

เอกลักษณ์หรือเอกลักษณ์แห่งอิโก้ หมายถึง ความเชื่อ ค่านิยม จุดมุ่งหมายและการแสดงตนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ยอมรับตนเองว่าเหมือนหรือแตกต่างจากผู้อื่นในด้านใดบ้าง การยอมรับทำให้เกิดบูรณาการคงที่ต่อเนื่องระหว่างปัจจุบันกับอดีต เอกลักษณ์เป็นโครงสร้างแห่งตนที่มีอยู่ภายในบุคคล จะเปลี่ยนแปลงไปตามแรงขับ ความสามารถ ความเชื่อ และการปรับตัวของแต่ละบุคคล ถ้าโครงสร้างนี้พัฒนาในทางที่ดี จะทำให้มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถปรับตัวได้และบรรลุเอกลักษณ์ แต่ถ้าพัฒนาโครงสร้างแห่งตนในทางไม่ดี ทำให้เกิดความสับสนเกี่ยวกับตนเอง ปรับตัวไม่ได้ สับสนในเอกลักษณ์ (อุษา ศรีจินดารัตน์. 2535)

การพัฒนาเอกลักษณ์ คือการพัฒนาคุณลักษณะ 2 ด้าน คือ คุณลักษณะภายใน ได้แก่ การรู้จักและรับรู้ภาพพจน์เกี่ยวกับตนเอง และคุณลักษณะภายนอก ได้แก่ การยอมรับและการผูกพันกับอุดมคติของสังคมวัฒนธรรมซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมรอบตัว อันแสดงถึงการมีส่วนร่วมในคุณลักษณะที่สำคัญกับผู้อื่น (Erikson. 1968) ดังนั้น การพัฒนาเอกลักษณ์จึงหมายถึง ความเข้าใจว่าตนเองเป็นใครและมีความคิดในการแสดงออกเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างไร ยอมรับความแตกต่างและความเหมือนระหว่างบุคคล โดยนำเหตุการณ์ที่เป็นจริงในสังคมมาเปรียบเทียบ ทดสอบ คัดเลือก และบูรณาการด้วยจินตนาการแห่งความเชื่อในตนตั้งแต่วัยเด็ก และพัฒนาผ่านอุปสรรคที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงของพัฒนาการ จนทำให้เขามีความเชื่อ ค่านิยม และจุดมุ่งหมายที่เป็นของตนเอง และบรรลุเอกลักษณ์เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น

เอกลักษณ์เกิดจากการพิจารณาคุณลักษณะภายในตนอย่างรอบคอบจนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีการพิจารณาความเป็นจริงทางสังคม คือ ความคาดหวังของสังคม การเรียกร้องทางสังคมที่เกิดขึ้นผ่านทางผู้อบรมเลี้ยงดู เพื่อน โรงเรียน และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ในสภาพเป็นจริงทางสังคมของบุคคลในแต่ละช่วงชีวิตจะมีสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน สำหรับวัยเด็กบุคคลใกล้ชิดคือ บิดา มารดา หรือผู้ให้การอบรมเลี้ยงดู เมื่อเจริญเติบโตขึ้นจะได้รับอิทธิพลจากเพื่อน โรงเรียน และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ที่เขาเป็นสมาชิก

พัฒนาการทางอารมณ์ สังคมของบุคคล จะเริ่มจากการไม่มีเอกลักษณ์ ไปสู่การมีเอกลักษณ์ กระบวนการพัฒนาเกิดจากความขัดแย้งระหว่างคุณลักษณะภายในและภายนอก บุคคลจะผ่านพ้นอุปสรรคแต่ละครั้งได้ด้วยคุณลักษณะภายในที่เพิ่มพูนขึ้นการตัดสินใจถูกต้อง

มากขึ้น สามารถทำดีตามมาตรฐานของสังคม กล่าวคือ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสรีระตามวัย จะส่งผลให้ความอยาก ความต้องการ ความสามารถที่เป็นคุณลักษณะภายในของบุคคลเปลี่ยนแปลง เกิดขัดแย้งกับคุณลักษณะภายนอก คือข้อเรียกร้องทางสังคม อุปสรรคที่เกิดขึ้นแต่ละช่วงของพัฒนาการทำให้บุคคลต้องปรับตัว ต้องการการตัดสินใจที่ถูกต้องเพื่อแก้ไขอุปสรรคนั้น บุคคลสามารถกระทำตามมาตรฐานของตนและสังคมได้เมื่ออิทธิพลภายนอกอย่างเข้มแข็งขึ้น และบุคคลจะมีเอกลักษณ์ได้ก็ต่อเมื่ออิทธิพลมีความเข้มแข็ง

พัฒนาการด้านเอกลักษณ์จะมีผลต่อการเกิดบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ (Healthy Personality) นั่นคือสามารถปรับตัวได้ดี อันเป็นจุดมุ่งหมายของพัฒนาการที่มนุษย์พึงปรารถนา ผู้ที่มีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์จะเรียนรู้สิ่งแวดล้อมตน รับรู้สังคมในโลกและตนเองได้อย่างถูกต้องแท้ ผู้ที่มีบุคลิกภาพไม่สมบูรณ์ไม่สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมได้จะเกิดปัญหาในการแก้ไขอุปสรรคที่เกิดขึ้น การที่บุคคลพัฒนาอิทธิพลอย่างดีในพัฒนาการขั้นที่ 1 ถึง 4 จะสำคัญต่อพัฒนาการด้านเอกลักษณ์ในวัยรุ่น และจะส่งผลให้ผู้นำมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม สามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูง เป็นคนที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติ หรือกล่าวว่าการเป็นผู้นำที่มีคุณภาพเกิดจากในช่วงวัยรุ่นบรรลุนิติภาวะทางอารมณ์ สังคม หรือมีพัฒนาการด้านเอกลักษณ์ ดังนั้นพัฒนาการด้านเอกลักษณ์จึงนับว่าเป็นจิตลักษณะที่สำคัญตัวหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนที่มีคุณภาพต่อไป

แนวคิดปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์นิยม (Symbolic Interactionism)

มิด (Mead) และ บลูเมอร์ (Blumer) นักสังคมวิทยาอธิบายว่าอัตมโนทัศน์เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคคลสามารถปรับการกระทำของตนให้เข้ากับบุคคลอื่น หรือการที่บุคคลจะปรับตัวได้ขึ้นอยู่กับอัตมโนทัศน์

การที่บุคคลมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคลจะให้ความหมายต่อพฤติกรรมหรือสิ่งต่างๆ ที่ตนต้องมียุติสัมพันธ์ด้วย ในปฏิสัมพันธ์นี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์บางอย่างอันเกิดจากการเรียนรู้ เขาจะเรียนรู้ว่าสังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยได้อย่างไร แต่ละบุคคลจะมีค่านิยมหรือทัศนคติต่อโลกหรือชีวิตแตกต่างกันทำให้บุคคลสร้างความหมายหรือตีความ

สิ่งที่คนมีปฏิสัมพันธ์ด้วยแตกต่างกัน การเรียนรู้ที่จะสร้างความหมายให้แก่ตนเองนี้เกิดจากการเรียนรู้ระดับจุลภาค (Micro) คือ บ้านและโรงเรียน ฯลฯ ไปสู่ระดับมหภาค (Macro) คือสังคมและชุมชน การเรียนรู้ความหมายจากสิ่งต่าง ๆ จากสิ่งที่ตนกระทำหรือพบเห็นจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดที่ตนมีต่อตัวเอง ตนมีต่อผู้อื่น หรือผู้อื่นมีต่อตน สิ่งที่แตกต่างกันต้องทำคือตรวจสอบว่าตนมีพฤติกรรมเช่นไรในสถานการณ์แต่ละแบบและการกระทำนี้ไปสัมพันธ์กับคนอื่นอย่างไร (Kornblum. 1988 : 15)

คูลลี (Cooley) อธิบายว่าตัวตน (Self) เป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ และยอมรับว่าสังคมมีอิทธิพลต่อบุคคล เน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับกลุ่มหรือบุคคลกับสังคม ความสำนึกของตัวตนเกิดจากความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เป็นการมองตัวเองโดยใช้สายตาของคนอื่น เหมือนมองตนเองจากกระจกเงา (Looking Glass) และมีด (Mead) ได้แบ่งตัวตนเป็น 2 แบบ คือ I กับ me โดยที่ I คือส่วนที่เป็นความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง เป็นส่วนที่บุคคลแสดงออก ไม้ใช่ความต้องการของสังคมและ me คือส่วนที่รับเอาทัศนคติ ความคิดอ่าน กฎเกณฑ์ ระเบียบประเพณี ที่มีอยู่มาเป็นของตนเองโดยไม่คัดค้าน เป็นการยอมรับความต้องการของสังคม

ส่วนหนึ่งของการตีความเกิดจากกระบวนการปฏิสัมพันธ์หรือโต้ตอบกับตนเอง (Process of Self Interaction) ระหว่าง I กับ me ด้วยลักษณะและวิธีการต่าง ๆ ที่บุคคลกำหนดทิศทางของตนเอง การตีความเป็นการจัดการกับความหมายด้วยลักษณะและวิธีการที่ผู้กระทำสามารถเลือก ตรวจสอบ จัดกลุ่มใหม่ หยุดการกระทำหรือเปลี่ยนแปลงความหมายใหม่ให้เป็นไปตามสถานการณ์ที่ผู้กระทำเผชิญอยู่ การโต้ตอบกับตนเองเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และปรับการกระทำเข้าหากันและกัน (Dynamic Interdependence) เป็นพลวัตแห่งการบ่งชี้ให้กับตนเอง จากการรับทักทายที่คนอื่นมีต่อตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักทายของบุคคลที่มีความสำคัญ ซึ่งหมายถึงกลุ่มหรือบุคคลที่มีความสำคัญต่อตนเองย่อมมีอิทธิพลต่อการกำหนดเอกลักษณ์ประจำตน หรือ การกำหนดนิยามตนเอง รวมถึงกำหนดแนวทางที่ตนควรกระทำ (Johnson. 1981)

แนวคิดนี้เน้นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม และการที่บุคคลให้ความหมายต่อพฤติกรรมและสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง บัญหาอยู่ที่คนที่มาปฏิสัมพันธ์ต่อกันมีความเข้าใจตรงกันเพียงใด เพราะแต่ละคนอาจมีค่านิยมและทัศนะต่อโลกและชีวิตแตกต่างกันก่อให้เกิด

อุปสรรคต่อการปรับตัวเข้าหากัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขา เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง กลุ่มเพื่อน ครูอาจารย์ ที่ช่วยกำหนดการตีความให้แตกต่างกันนั้นจะทำให้เด็กมีเอกลักษณ์ทางสังคมที่แตกต่างกัน การมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นช่วยให้เขาสามารถค้นพบเอกลักษณ์ประจำตน เช่นรู้ว่าตนเหมือนหรือแตกต่างจากผู้อื่นอย่างไร สามารถค้นหาว่าตนคือใคร นั่นคือรู้ว่าตนมีความหมายต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร

ในการอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ที่บุคคลมีต่อผู้อื่นสามารถอธิบายได้ใน 2 ลักษณะ คือบุคคลนั้นมีลักษณะประจำตนในทางที่ไม่ดี (Definition) อย่างไร มีเอกลักษณ์ประจำตนที่ดี หรือมีเอกลักษณ์ (Identity) อย่างไร เอกลักษณ์เป็นพื้นฐานสำคัญในการอธิบายความสัมพันธ์ที่บุคคลมีต่อสังคม สามารถบอกความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางสังคมกับบุคลิกภาพ สังคมประกิต (Socialization) พลวัตของการรู้จักทางสังคมและการแก้ไขข้อขัดแย้งภายในใจ ในปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์นิยมของมิด กระบวนการสร้างความหมายต่อพฤติกรรมหรือสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่ตนต้องมามีปฏิสัมพันธ์ด้วยนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถค้นหาบทบาทที่ตนต้องมีต่อบุคคลอื่น และรู้ว่าตนเองคือใคร เป็นคนอย่างไรจากการมองตนเอง และความคิดความรู้สึกที่ตนมีนี้ก่อให้เกิดการกระทำที่ตนจะมีต่อผู้อื่น กระบวนการเหล่านี้ทำให้แต่ละคนสามารถค้นหาเอกลักษณ์ประจำตน ซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถในการปรับตัวเอง และปรับตัวให้เข้ากับสังคม (Lindgren. 1981 : 48 - 49)

การปรับตัว

ในช่วงวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทางสรีระอย่างมากก่อให้เกิดอารมณ์และพฤติกรรมรุนแรง เริ่มพัฒนาบุคลิกภาพ เริ่มเลือกอาชีพ แสวงหาความเป็นอิสระและความหมายของชีวิต การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้วัยรุ่นมีความหลากหลายในการปรับตัว มีความเครียดทางอารมณ์สูง (จิรวัดน์ นิจนตร. 2526 : 18) โดยธรรมชาติของร่างกายในวัยรุ่นต้องเผชิญกับความหลากหลายในการปรับตัวอยู่แล้ว เมื่อสังคมเปลี่ยนไปการแข่งขันต่าง ๆ สูงขึ้น วัยรุ่นที่ต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต จะมีความเครียดที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และข้อเรียกร้องจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ตนอาศัยอยู่มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่จะสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจะ

ต้องมีการแข่งขันกันสูงมาก เนื่องจากระบบการรับนักศึกษาจากัดจำนวนรับ

ในการปรับตัวช่วงวัยรุ่น กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการปรับตัว เพราะกลุ่มเพื่อนที่มีคุณลักษณะบางอย่างคล้ายกันจะช่วยกันค้นหาเอกลักษณ์ประจำตนได้ด้วย การทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยกันแสวงหาทิศทางที่เขาควรดำเนินต่อไป ช่วยค้นหาว่าตัวเขาคือใคร มีความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ค่านิยมเป็นเช่นไร (Erikson, 1968) และจะช่วยทำให้เขาสามารถเผชิญกับปัญหาเฉพาะหน้าที่ต้องตัดสินใจโดยใช้เหตุผล ไม่มีความขัดแย้งในใจ ยอมรับความจริงและเหตุการณ์ต่างๆที่จะเกิดขึ้น (โรสกา ชูพิกุลชัย, 2529 : 59)

เมื่อนักเรียนต้องการเร่งระดับชั้นเรียนให้จบเร็ว ผลกระทบที่ตามมาย่อมก่อให้เกิดความเครียดเพิ่มขึ้น นักเรียนอยู่ในโรงเรียนน้อยลง จะได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ภายในโรงเรียนเป็นเวลาน้อยลง ซึ่งเป็นปัญหาว่าเมื่อนักเรียนจบหลักสูตร กศน.ต่อ. ภายในระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี และสามารถสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาจะมีปัญหาการปรับตัวมากกว่านักเรียนประเภทอื่นๆหรือไม่ เพราะนักเรียนที่อายุน้อยต้องคบหาเป็นเพื่อนกับนักเรียนที่อายุมากกว่าที่เรียนจากโรงเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แต่ในปัจจุบันจำนวนนักเรียนที่อายุน้อยและมีโอกาสเข้าไปศึกษาต่อระดับอุดมศึกษามีจำนวนสูงมากขึ้นเรื่อย ๆ นักเรียนที่อายุน้อยอาจไปรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน เพราะการปรับตัวของวัยรุ่นเกิดจากการที่วัยรุ่นสามารถพัฒนาเอกลักษณ์ประจำตนได้ และจะเริ่มเมื่อนักเรียนอายุประมาณ 12 ปี กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลมากที่สุดต่อการพัฒนาเอกลักษณ์และการสร้างอัตมรณทัศน์ ซึ่งนักเรียนกลุ่มนี้อาจมีเอกลักษณ์ก่อนจบหลักสูตร กศน.ต่อ. หรืออาจแสวงหาเอกลักษณ์ร่วมกับเพื่อนที่อายุรุ่นเดียวกัน และมีคุณลักษณะบางอย่างคล้ายกัน

การปรับตัวเป็นเรื่องสำคัญมากต่อวัยรุ่น คนที่ปรับตัวได้ดีถือว่ามีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ เพราะแบบแผนในการปรับตัวขึ้นอยู่กับโครงสร้างที่คงที่ของบุคลิกภาพ (Lazarus, 1969 : 51) การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. และไปศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญที่จะทราบถึงปัจจัยที่แท้จริงที่ส่งผลต่อการปรับตัว และยังช่วยให้ระบบการศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพทางสังคม บุคลิกภาพได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ความหมายของการปรับตัวอาจนิยามได้หลายอย่าง เช่น การปรับตัวหมายถึงผลจากความพยายามของบุคคลที่จะปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ว่าปัญหาด้านบุคลิกภาพ ความ

ต้องการหรืออารมณ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของตนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ เป็นการปรับหรือเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นเพื่อสนองความต้องการความพอใจ หรือ การปรับตัวหมายถึงการที่บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับตนเองและโลกภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าพึงพอใจ มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพสังคม มีความสามารถที่จะเผชิญและยอมรับความจริงของชีวิต ซึ่งอาจสรุปได้ว่า การปรับตัว หมายถึง การปรับและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของตน (อรพินทร์ ชูชม. 2534 : 6 - 7)

กระบวนการปรับตัวของบุคคลเป็นความพยายามเพื่อไปสู่เป้าหมายตลอดจน ปฏิกริยาตอบสนองกับอุปสรรคต่างๆ การปรับตัวอาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ (Thorpe. 1958) การปรับตัวเอง (Self Adjustment) และการปรับตัวทางสังคม (Social Adjustment)

บุคคลที่ปรับตัวได้ดีคือบุคคลที่มีคุณลักษณะดังนี้ 1) ความเป็นตัวของตัวเอง ทำอะไรด้วยตนเอง ไม่ต้องพึ่งผู้อื่น มีความมั่นคงทางอารมณ์ รับผิดชอบการกระทำของตน 2) การมองเห็นคุณค่าของตน รู้ว่าตนมีคุณค่า พึงพอใจและเชื่อมั่นในความสามารถของตน 3) ความรู้สึกเป็นอิสระ พยายามอิสระภาพ ตัดสินใจและวางแผนชีวิตด้วยตนเอง มีเสรีภาพในการคบเพื่อนและการใช้จ่าย 4) ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว เพื่อน ทำให้ภูมิใจในบ้าน โรงเรียน 5) ไม่มีแนวโน้มที่จะเป็นคนถอยหนีจากสังคม 6) ไม่มีอาการทางประสาท

การปรับตัวทางสังคม คือ การที่บุคคลจะปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีต้องประกอบด้วยลักษณะดังนี้ 1) เคารพในสิทธิของผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เข้าใจความถูกต้องของสังคม 2) ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดีทั้งเพื่อนและคนแปลกหน้า เป็นที่ชื่นชอบของผู้อื่น สนใจปัญหาและทำกิจกรรมต่างๆ 3) รู้สึกว่าตนเองได้รับความรัก ความอบอุ่นจากครอบครัว ปลอดภัยและมั่นใจในความสัมพันธ์กับสมาชิกในบ้าน 4) รู้สึกว่าได้รับความรักจากครู มีความสุขที่ได้อยู่กับเพื่อน รู้สึกว่างานในโรงเรียนเหมาะสมกับความสนใจและวุฒิภาวะของตน 5) อยู่ร่วมกับเพื่อนบ้านอย่างมีความสุข มีส่วนร่วมในการปรับปรุงชุมชนของตน สماعกับคนแปลกหน้าได้ พยายามกฎเกณฑ์และสวัสดิภาพของชุมชน

ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้เป็นบุคคลที่มีความเข้าใจตนเอง เข้าใจในบุคลิกภาพของตน มีทัศนคติที่ดีต่อตน ถ้าวัยรุ่นปรับตัวได้ดีจะยอมรับสภาพของตน มีความเชื่อมั่นว่าตนสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น สนใจผู้อื่นหรือกล่าวว่ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดีต้องประกอบด้วยพฤติกรรมที่แสดงออกที่เหมาะสมกับความคาดหวังของกลุ่ม อายุ และระดับของพัฒนาการ สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลได้ทุกกลุ่ม มีทัศนคติที่ดีต่อคนอื่น และพึงพอใจในสิ่งที่ตนเป็นอยู่ (Hurlock. 1978)

สำหรับองค์ประกอบที่แสดงว่าบุคคลปรับตัวได้มี 6 ประการ คือ (Lazarus. 1969) 1) มีความคิดเชิงวิเคราะห์ มีการวางแผนและทำงานอย่างจริงจัง 2) มีทักษะทางสังคมสามารถเข้ากับคนอื่นได้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ ไม่วิตกกังวลจนเกินไป มองชีวิตในสภาพที่เป็นจริงมากกว่าเพื่อฝัน 4) มีความเชื่อมั่น เห็นคุณค่าในการตัดสินใจด้วยตนเอง ปรับตัวได้ง่ายในสถานการณ์ใหม่ พร้อมจะเผชิญกับปัจจุบันและอนาคตด้วยดี 5) มีความสัมพันธ์ส่วนบุคคล อ่อนโยน ไม่โกรธบ่อย มองโลกในแง่ดี ไม่วิพากษ์วิจารณ์คนอื่นมากเกินไป 6) พึงพอใจในบ้าน สภาพบ้าน ได้รับการยกย่องและความเข้าใจจากทางบ้าน

ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวกับตัวแปรต่าง ๆ

การปรับตัวของบุคคลเกิดจากปัจจัยส่วนตัวและปัจจัยจากสิ่งแวดล้อม ปัจจัยส่วนตัว ได้แก่ ความสัมพันธ์กับเพื่อน การเรียนรู้บทบาทที่เหมาะสมทางสังคม การเรียนรู้การพึ่งตนเองการยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นมีผลกระทบต่อสภาพจิตใจคือสิ่งแวดล้อมในครอบครัว สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและกลุ่มเพื่อน (เพ็ญฯ ลิมศิลา. 2528) ปัจจัยส่วนตัวอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว คือ สภาพทางร่างกาย พัฒนาการ เชื้อชาติและฐานะทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสนใจ เพศ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2520 : 194) แต่ในการศึกษาความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่นเมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ลำดับการเกิด ขนาดของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดาที่แตกต่างกัน ไม่พบว่าแตกต่างกัน (อรพินทร ชูชม. 2534)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมักเป็นเครื่องแสดงถึงระดับสติปัญญา นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความพร้อมที่จะมุ่งมั่นทำงาน มุ่งมั่นในการเรียน มีความสามารถในการปรับตัวและการเข้าร่วมสังคม หรือกล่าวถึงนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความสามารถในการปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (พงษ์สุดา รัตนมาสมงคล. 2533)

ปัจจัยทางครอบครัวที่ส่งผลต่อการปรับตัวของวัยรุ่น พบว่า ลักษณะของครอบครัวระดับเศรษฐกิจและอาชีพของผู้ปกครองส่งผลต่อการปรับตัว กล่าวคือ วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่แตกแยก และระดับเศรษฐกิจต่ำมีความสามารถในการปรับตัวน้อยกว่าวัยรุ่นปกติ และวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีระดับเศรษฐกิจสูง ส่วนขนาดของครอบครัวไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว สาเหตุที่วัยรุ่นปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ คือ ปัญหาทางด้านจิตใจ เพราะนักเรียนวัยรุ่นเกิดมด้อยหรือความไม่สบายใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น ผลการเรียนไม่ดี บิดามารดาด้อยการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ (วัชร ทรัพย์มี. 2530) นักเรียนวัยรุ่นที่อายุไม่เกิน 18 ปี มักมีปัญหาทางด้านการศึกษาและปัญหาทางครอบครัวที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่ออารมณ์และจิตใจของวัยรุ่นมากที่สุด บุคคลที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนมากที่สุด คือ บิดา มารดา นอกจากนี้ในจำนวนนักเรียนที่มารักษาคณะที่โรงพยาบาลศรีธัญญา กรุงเทพมหานคร ในช่วงปี พ.ศ. 2523 พบว่า ช่วงอายุที่มารักษาคณะมากที่สุด คืออายุระหว่าง 16 ถึง 20 ปี ปัญหาส่วนใหญ่ที่มาปรึกษา คือ ปัญหาที่เกิดจากการปรับตัว (จิรวัดน์ นิเจนตร. 2526) และจากการวิจัยของอรพินทร์ ชูชม (2534) พบว่านักเรียนที่อาศัยในครอบครัวที่สมาชิกภายในครอบครัวแตกต่างกันจะมีความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกัน นักเรียนที่อาศัยร่วมกับบิดามารดา ญาติพี่น้องมีความสามารถในการปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาเท่านั้น นักเรียนที่มาจากครอบครัวฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันมีความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ แต่ไม่พบความแตกต่างในการปรับตัวระหว่างนักเรียนที่ฐานะทางเศรษฐกิจสูงและปานกลาง และปานกลางกับต่ำ

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีความสำคัญต่อการปรับตัวของเด็ก โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวอาจแบ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่ และความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับเด็ก ถ้าเด็กอยู่

านครอบครัวที่พ่อแม่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเด็กจะมีความสุข มีสุขภาพจิตที่ดี แนวโน้ม
ประพฤติกรรมในทางที่ดี ถ้าพ่อแม่ทะเลาะวิวาทกันบรรยากาศไม่น่าอยู่ เด็กจะก้าวร้าว
ประพฤติกรรมเป็นคนพาลเกร่ ทั้งนี้เพราะเด็กต้องการความเอาใจใส่จากพ่อแม่ จากการ
วิจัยของอรพินทร์ ชูชม (2534) พบว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวก
กับความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งความสัมพันธ์ภายใน
ครอบครัวมีอิทธิพลรองจากความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง กล่าวคือ ความรู้สึกนึกคิด
เกี่ยวกับตนเองหรืออัตมโนทัศน์เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 1 ในการพยากรณ์
ความสามารถในการปรับตัวของวัยรุ่นได้สูงถึง 42.29 % และเมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ความ
สัมพันธ์ภายในบ้านสามารถร่วมพยากรณ์ความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่นได้ถึง
50.37 %

การที่เด็กมีความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่ จะทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณค่า มี
ความเชื่อมั่นในตนเอง ปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่มีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับพ่อแม่ หรือกล่าวว่า
เด็กที่มีความขัดแย้งกับพ่อแม่บ่อยปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่มีความขัดแย้งกับพ่อแม่มาก
(สังวาลย์ สมสนิท. 2518 : 79)

ด้านบรรยากาศในโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปรับตัวยังไม่มีผู้ใดท้าวิจัย แต่จิรวัดณ์
นิเจนตร (2526) ได้ศึกษาปัจจัยทางสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของ
วัยรุ่น โดยแบ่งสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพหรือความรู้สึก
แออัด สภาพแวดล้อมทางสังคมหรือบรรยากาศของโรงเรียน สภาพแวดล้อมทางจิตหรือ
ความรู้สึกแออัดทางจิต ผลพบว่าบรรยากาศในโรงเรียนส่งผลต่อสุขภาพจิตของวัยรุ่นมากที่สุด
รองลงมาคือความแออัดทางจิตและความรู้สึกแออัด ส่วนตัวแปรอื่นที่มีความสัมพันธ์กับสุขภาพ
จิตคือ เพศ ลักษณะครอบครัว ระดับเศรษฐกิจและการศึกษาของผู้ปกครอง

เรื่องของพันธุกรรมและสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและการ
ปรับตัว ความแตกต่างในเรื่องภูมิหลัง เช่น เพศ ลำดับการเกิด ระดับการศึกษาของบิดา
มารดา ฐานะเศรษฐกิจและขนาดของครอบครัวมีผลทำให้ความสามารถในการปรับตัวของ
นักเรียนวัยรุ่นแตกต่างกัน เด็กที่มาจากครอบครัวขนาดเล็กมีปัญหาในการปรับตัวมากกว่า
เด็กที่มาจากครอบครัวขนาดใหญ่ เด็กจากครอบครัวที่มีสภาพบ้านแตกมีปัญหาการปรับตัว
มากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวธรรมดาเล็กน้อย มีความเครียดมากกว่าแต่มีภูมิต้านทานและ

ความพร้อมในการรับผิดชอบ ส่วนความมั่นคงทางอารมณ์ของเด็กมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัว กล่าวคือ เด็กที่มาจากบ้านที่ยากจน ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำจะเป็นคนที่ปรับตัวไม่ดีและมีอารมณ์ไม่มั่นคงมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับปานกลาง (อรพินทร์ ชูชม. 2534 : 11)

จากการรวบรวมเอกสารการวิจัยตัวแปรต่างๆ ที่สัมพันธ์กับการปรับตัวในวัยรุ่น สรุปได้ว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวในวัยรุ่นคือ ภูมิหลังของวัยรุ่นในวัยแรดวัยหนุ่ม การเกิด ระดับการศึกษาของบิดามารดา ฐานะเศรษฐกิจและขนาดครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง อัดมันท์สัน บรรยายภาสาคานชั้นเรียน ความสัมพันธ์กับเพื่อน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนในระบบโรงเรียนที่สอบเทียบจึงใช้ตัวแปรทั้งหมดที่ศึกษามาเพื่ออธิบายว่านอกเหนือจากการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษาตามหลักสูตร กศน.ต่อ. แล้วมีตัวแปรอื่นใดอีกที่ส่งผลต่อการปรับตัวเพื่อจะเข้าเข้าใจการปรับตัวของนักเรียนในระบบโรงเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. ได้ดียิ่งขึ้น

ตอนที่ 3 ทฤษฎีการควบคุมตนเอง และการควบคุมตนเอง

ทฤษฎีการควบคุมตนเอง

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์

ฟรอยด์ (Freud. 1937) แบ่งบุคลิกภาพคนเป็น 3 ส่วนคือ จิตสำนึก (Id) ตัวเราหรือจิตสำนึก (Self or Ego) และมโนธรรม (Superego) บุคคลจะเกิดมาพร้อมกับแรงขับตามธรรมชาติซึ่งสามารถทำลายบุคคลและสังคมได้ ถ้าความต้องการไม่อยู่ในทางของคลองธรรม การที่บุคคลจะหลุดพ้นจากจิตสำนึกต้องได้รับการอบรมสั่งสอนให้เรียนรู้ที่จะประพฤติตนตามปทัสถานของสังคม การสั่งสอนให้เด็กมีมโนธรรมหรือทำตามกฎข้อบังคับทางศีลธรรมเป็นเรื่องสำคัญในการฝึกอบรม คือต้องให้เกิดสำนึกในภาวะความเป็นมนุษย์ เรียนรู้ศีลธรรม ค่านิยม เรียนรู้ว่าจะอะไรควรทำไม่ควรทำ เข้าใจปทัสถานของสังคมจนไม่กระทำผิดทั้งต่อหน้าและลับหลัง

ทฤษฎีของพรอยด์ในส่วนของการควบคุมตนเองนั้น บุคคลจะมีแรงจูงใจภายในตนเองซึ่งเป็นจิตไร้สำนึกที่แสดงออกตามความต้องการเสมอถ้าขาดการควบคุมตนเอง บุคคลจึงจำเป็นต้องได้รับการอบรมสั่งสอนเพื่อที่จะสามารถควบคุมตนเองได้ในระดับหนึ่ง พอที่จะขัดเกลาก้าวบุคคลนั้นให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข การพัฒนาบุคคลให้ควบคุมตนเองได้จำเป็นต้องพัฒนามรรธรรมาให้เกิดในจิตใจ เพื่อควบคุมจิตไร้สำนึกจนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทางจิตใจสูง

ทฤษฎีของเร็คเลสส์

เร็คเลสส์ (Reckless. 1943) เชื่อว่าคนเรามีพลังผลักดันภายในให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในจิตใจ เมื่อคนเราเผชิญกับสถานการณ์และปัญหาต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากทิศทางของสังคม แต่บางคนสามารถควบคุมตนเองได้

การควบคุมตนเองเกิดจากพลังภายในจิตใจและปัจจัยจากภายนอก การควบคุมตนเองเกิดจากพลังภายในจิตใจของแต่ละคน ได้แก่ ความสำนึกที่สามารถยับยั้งควบคุมตนเองได้ ความสำนึกที่ดีงาม ก่อการลดตนเอง มรรธรรมาที่ได้รับการพัฒนามาเป็นอย่างดี ความอดกลั้นต่อความคับข้องใจ ความสามารถในการต่อสู้กับอารมณ์ฝ่ายต่ำ ความสำนึกในการรับผิดชอบสูง ความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย การหาความพึงพอใจอย่างอื่นทดแทน การให้เหตุผลในการถ่วงความเครียด ส่วนการควบคุมจากภายนอกเป็นปัจจัยทางสังคมที่ควบคุมตัวบุคคลอย่างใกล้ชิด ได้แก่ การปิดม่านในจารีตประเพณี ความคาดหวังของสังคม ภาระผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามทิศทางของสังคมและตามความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย โอกาสที่จะได้รับการยอมรับและความสำนึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่ตนสังกัดอยู่ การควบคุมตนเองจากภายนอกเกิดจากการปิดม่านมโนธรรมที่จะปฏิบัติตามกรอบของทิศทางของสังคมและความคาดหวังของสังคม

ทฤษฎีของไนย์

ไนย์ (Nye. 1958) เชื่อว่าสังคมเป็นองค์การสำคัญในการควบคุมและสร้างสภาพความผูกพันให้เกิดแก่สมาชิกของสังคม โดยแบ่งการควบคุมเป็น 4 ด้าน คือ

1. การควบคุมภายในสังคมโดยผ่านสถาบันต่าง ๆ โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว ให้สมาชิกยึดมั่นในค่านิยมและปทัสถานของสังคม จิตสำนึกจะเป็นพลังภายในที่ควบคุมบุคคล ปรมาให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน
2. การควบคุมโดยตรง พ่อแม่เป็นตัวแทนของสถาบันครอบครัว ตำรวจเป็นตัวแทนฝ่ายปกครอง เพื่อนเป็นตัวแทนกลุ่มปฐมนูญี ตัวแทนเหล่านี้คอยห้ามปรามควบคุม โดยตรงปรมาให้บุคคลมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน
3. การควบคุมทางอ้อม การที่บุคคลอยู่ในสถาบันครอบครัวนานจนเกิดความรัก ความผูกพัน จะทำให้บุคคลไม่กล้าทำอะไรนอกนอกกลุ่มนอกทาง เพราะความรักความผูกพันของบุคคลเป็นการควบคุมทางอ้อมเป็นพลังยับยั้งพฤติกรรมนอกกรอบแบบ
4. ความต้องการที่จะได้รับความพึงพอใจที่ชอบธรรมในสังคม เช่น ความรัก การยอมรับนับถือ และความมั่นคงในชีวิต

การควบคุมตนเอง (Self Control)

ในขณะที่สภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดความไม่สมดุลย์ระหว่างความเจริญทางวัตถุกับสภาพวิถีการดำเนินชีวิตของประชากรซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม การพัฒนาจิตใจและคุณภาพของประชากรจึงเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาประเทศ จากการรวบรวมผลงานวิจัยต่างๆพบว่า การควบคุมตนเองเป็นลักษณะที่แสดงถึงการมีวุฒิภาวะ และคุณภาพของประชากร มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมที่พึงปรารถนาหลายประการ (จรรยา สุวรรณทัต และคนอื่น ๆ. 2533) บุคคลที่มีการควบคุมตนเองสูงจะเป็นผู้ที่มีลักษณะด้านอื่นๆของบุคลิกลักษณะสูงด้วย เช่น การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ความรับผิดชอบต่อสังคม การปรับตัว การต่อต้านความเบี่ยงเบน สติปัญญา และการรับรู้สภาวะของสังคม ดังนั้นการควบคุมตนเองจึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่พึงมีในเยาวชน ผู้วิจัยจึงเลือก

ความสามารถในการควบคุมตนเองของนักเรียนเป็นตัวแปรหนึ่งในการวิจัยครั้งนี้

การควบคุมตนเองจะมีความสำคัญต่อบุคคลในการลดหรือจัดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้น้อยลง หรือไม่ต้องการให้หมดไป และสร้างพฤติกรรมหรือเสริมบุคลิกภาพที่ดีงามให้มีมากขึ้น ความสามารถในการควบคุมตนเองเป็นผลจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและผ่านประสบการณ์จากกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ในสถาบันครอบครัว การอบรมของครูอาจารย์ในสถานศึกษา เพื่อถ่ายทอดทัศนคติ ค่านิยม และมาตรฐานต่าง ๆ ของสังคมให้บุคคลสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข การควบคุมตนเองจึงเป็นลักษณะพื้นฐานที่สำคัญในการเลือกและตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมของบุคคล เป็นลักษณะที่สำคัญในการพัฒนาตนเองและสังคมเพราะสามารถปฏิบัติหรือควบคุมการปฏิบัติเพื่อผลที่มีคุณค่าในอนาคต

การควบคุมตนเองเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ ในระยะแรกสิ่งเร้าหรือองค์กรภายนอกจะควบคุมพฤติกรรมเด็ก เด็กเรียนรู้พฤติกรรมจากแบบและแรงเสริมของพ่อแม่ โดยที่พ่อแม่จะพยายามปลูกฝังมาตรฐานที่เรียกว่า "อำนาจภายในตน" เพื่อช่วยให้เด็กสามารถตรวจสอบสิ่งเร้าที่แตกต่างจากสิ่งที่ตนเคยเรียนรู้หรือมีประสบการณ์มาก่อนเพราะผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนมักเป็นผู้ที่ชอบแสวงหาความรู้ มีความเชื่อในความสามารถของตน พึ่งพาตนเองมากกว่า และใช้เวลาในการไตร่ตรองงานที่ทำ ให้ความสำเร็จและรู้จักหาข้อมูลในงานที่ทำโดยไม่ต้องอาศัยคนอื่น ๆ (ดวงเดือน แซ่ตั้ง, 2532 : 3)

ความสามารถในการควบคุมตนเองเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลตั้งแต่อายุ 8 - 9 ปี ความสามารถในการควบคุมตนเองจะเพิ่มตามอายุหรือประสบการณ์ในการเรียนรู้ทางสังคมของบุคคลนั้นๆ ตัวแปรที่สำคัญในการฝึกการควบคุมตนเอง คือ ความรัก การสนับสนุน ความไว้วางใจ และความรู้สึกรับผิดชอบ ส่วนตัวแปรทางเศรษฐกิจ สังคม จรรยาสุวรรณ์ และคณะ (2533) พบว่า ไม่ว่าเด็กจะมาจากฐานะทางครอบครัวระดับต่ำหรือสูงก็ตามเด็กที่ได้รับการอบรมปลูกฝังการควบคุมตนเองจากต้นแบบที่ดีของบิดามารดาตลอดจนใช้วิธีการช่วยฝึกทักษะที่เหมาะสมของบิดามารดาและครูแล้ว เด็กย่อมสามารถพัฒนาจิตลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคมได้ นอกจากการฝึกอบรมเลี้ยงดูและการฝึกทักษะการเรียนรู้จากครอบครัวและโรงเรียนแล้ว จิตลักษณะภายในตัวเด็ก คือ การควบคุมบังคับ การยับยั้ง ความมั่นใจในตนเอง ความอดกลั้น การยอมรับและให้อภัย วุฒิภาวะทาง

อารมณ์สังคม การมุ่งอนาคต มีอิทธิพลร่วมกันอย่างเห็นได้ชัดต่อการพัฒนาความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็ก

โรเซนบัม (นงนุช โรจนเลิศ. 2533 : 18 อ้างอิงมาจาก Rosenbaum. 1980) ได้ศึกษาพฤติกรรมการควบคุมตนเองโดยอาศัยแนวความคิดพื้นฐานจากหลักการควบคุมพฤติกรรมด้วยความคิด (Cognitive Control) ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมได้สรุปความหมายของการควบคุมตนเองว่าเป็นความสามารถของบุคคลที่จะละเว้นการกระทำบางชนิด หรือมีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมด้วยเหตุผลและความอดทน เพื่อให้เกิดผลดีตามที่ต้องการหรือหลีกเลี่ยงสิ่งไม่ดีที่อาจเกิดขึ้นตลอดจนสามารถจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดพฤติกรรมตามที่บุคคลมุ่งหวังไว้ แม้เมื่อบุคคลนั้นต้องเผชิญกับปัญหา อุปสรรค หรืออยู่ในภาวะที่เกิดปัญหาความขัดแย้งในจิตใจ ความสามารถดังกล่าวประกอบด้วย

1. การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล และการบอกตนเองให้รู้จักควบคุมตนเองในการแสดงออกทางอารมณ์และการกระทำ
2. การประยุกต์วิธีการมาขึ้นกับปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้น เช่น การวางแผน การให้คำจำกัดความของปัญหา การประเมินตัวเลือก การคาดหมายสิ่งที่เกิดขึ้น
3. ความสามารถที่จะยับยั้งการทำตามใจตน
4. การรู้ประสิทธิภาพผลงานของตน เช่น สามารถสังเกตเห็นคุณสมบัติ และความสามารถของตนในการควบคุมสิ่งแวดล้อม หรือควบคุมผลการกระทำด้วยตนเอง

ความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมตนเองกับตัวแปรต่าง ๆ

การศึกษาการควบคุมตนเองกับตัวแปรต่างๆ พบว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีการควบคุมตนเองดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ปานกลางมีการควบคุมตนเองไม่แตกต่างจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงหรือต่ำและนักเรียนที่มีเพศ ระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันมีการควบคุมตนเองไม่แตกต่างกัน (นงนุช โรจนเลิศ. 2533)

ประสบการณ์ด้านความสำเร็จและความล้มเหลวมีอิทธิพลต่อความคาดหวัง แรงจูงใจ และปฏิกิริยาทางจิต ทำให้บุคคลรับรู้ตนเองและประเมินตนเองแตกต่างกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนเป็นสิ่งบ่งบอกความสำเร็จในการศึกษาจึงเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และพัฒนาความสามารถของบุคคล ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับความสามารถในการควบคุมตนเองของนักเรียน ด้วย อดยนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการศึกษามีแนวโน้มที่จะมีการควบคุมตนเองสูงกว่านักเรียนที่ประสบความล้มเหลวในการศึกษา

ตัวแปรฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อพฤติกรรมควบคุมตนเองของวัยรุ่น จากการศึกษา รวบรวมผลงานวิจัยของเปอริ (ธีระพร อูวรรณ. 2529 : 261 - 262) พบว่าเด็กที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำมักคุ้นเคยและเห็นตัวแบบพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนจากกฎเกณฑ์ของสังคมในชีวิตประจำวันเสมอ จึงมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนตามแบบอย่าง และมักพบว่าเด็กที่อยู่บ้านแหล่งเสื่อมทรามหรือชุมชนแออัดมักเป็นเด็กที่ขาดการควบคุมตนเอง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมตนเองกับอัตมรณทัศน์ นางนุช วิจารณ์เลิศ (2533 : 62 - 64) สรุปว่าการรับรู้ตนเองเพื่อการปรับตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการควบคุมตนเอง นักเรียนที่มีการควบคุมตนเองสูงจะมีคุณลักษณะอื่น ๆ ของบุคลิกลักษณะสูงด้วย เช่น การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ความรับผิดชอบต่อสังคม การปรับตัว สติปัญญา และการรับรู้สภาวะทางสังคม นอกจากนี้การควบคุมตนเองสูงจะส่งผลให้มีอำนาจภายในตนสูง มีอัตมรณทัศน์ในทางที่ดีเพิ่มขึ้น แต่ปริมาณการเปลี่ยนแปลงอัตมรณทัศน์ขึ้นอยู่กับอายุ เด็กที่มีอัตมรณทัศน์ที่ดีสูงกว่าเด็กเล็ก หรือกล่าว่อัตมรณทัศน์ที่ดีสัมพันธ์ทางบวกกับการควบคุมตนเอง และตัวทำนายการควบคุมตนเองของวัยรุ่นคือ อัตมรณทัศน์ด้านค่านิยมเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผล อัตมรณทัศน์ด้านการปรับตัวของอารมณ์ และอัตมรณทัศน์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ตอนที่ 4 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ และการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ

ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์

ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ (Super) อธิบายว่าการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลเป็นกระบวนการหรือพัฒนาการ การที่บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับบุคคลนั้น

ได้ผ่านพัฒนาการหรือกระบวนการถึงขั้นใด อย่างไร ชูเปอร์แบ่งขั้นตอนของการพัฒนาได้ดังนี้ (Jones. 1982)

1. ขั้นของการเจริญเติบโต อายุ 0 - 14 ปี

ความคิดของเด็กจะเริ่มก่อตัวเป็นรูปร่างด้วยกระบวนการต่างๆ มีการตรวจสอบความคิดของตน ช่วงนี้เด็กมีการเจริญเติบโตทางร่างกายอย่างมาก พัฒนาความสามารถ ความสนใจ ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง นำเอาความรู้เรื่องอาชีพสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ และการตัดสินใจ

2. ขั้นของการสำรวจ อายุ 15 - 24 ปี

ช่วงของวัยรุ่นผู้ใหญ่ จะมีการสำรวจตนเอง บทบาททางอาชีพของบุคคลอื่น โลกอาชีพ ศึกษาข้อมูลอาชีพ มีการทำกิจกรรมและได้รับประสบการณ์จากบุคคลทั้งที่บ้าน โรงเรียน เกิดการสำนึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน บุคคลเริ่มพิจารณาเลือกอาชีพอย่างจริงจังเมื่ออายุ 16 - 17 ปี โดยพิจารณาจากความต้องการ ความสนใจ ค่านิยม ความสามารถและโอกาสที่จะได้งานทำ เมื่อบุคคลมีฐานะทางอาชีพจะทำให้ตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างฉลาด สามารถเลือกอาชีพและแก้ปัญหาต่างๆ ได้ สำหรับองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมของพ่อแม่ ความสามารถทางระดับสติปัญญา ลักษณะทางบุคลิกภาพและโอกาสที่เขามี

3. ขั้นการวางรากฐาน อายุ 25 - 44 ปี

ระยะนี้บุคคลมีประสบการณ์การทำงาน อาจมีการเปลี่ยนงาน ถ้าพบว่างานนั้นไม่เหมาะสมกับเขา เมื่อมีประสบการณ์การทำงานมากขึ้น จะมีความมั่นคงและรู้จักตนเองดีขึ้น ทำให้ยอมรับงานและความพึงพอใจ

4. ขั้นของการสร้างความมั่นคง อายุ 45 - 64 ปี

ระยะนี้บุคคลทำงานที่ตนเองเลือกอย่างดีแล้ว และงานมีความมั่นคง คนที่ประสบความสำเร็จในการทำงานจะมีความสุข และคิดว่าชีวิตนี้มีคุณค่าตรงข้ามกับคนที่ไม่ประสบความสำเร็จจะมีแต่ความคับข้องใจ คนฉลาดจะปรับตัวได้ดีเมื่อต้องออกจากงานในขั้นนี้

5. ขั้นตอนของการเสื่อมถอย อายุ 65 ปี เป็นต้นไป

ระยะที่ประสิทธิภาพการทำงานเริ่มเสื่อมถอยเพราะความชรา โดยทั่วไปบุคคลจะพยายามทำงานเพื่อให้เขาได้มีโอกาสทำงานต่อไป การทำงานในระยะนี้ย่อมมีมาตรฐานต่ำสุด ไม่ว่าเขาจะทำงานอะไรเป็นแค่เพียงการรับตำแหน่งมากกว่าสร้างสรรค์ความเจริญงอกงาม ระยะนี้ยังบอกว่าบุคคลนั้นควรทำงานต่อหรือออกจากงาน ช่วงนี้อาจต้องปรับนิสัยการทำงานใหม่ มีการลดน้อยลง ใช้ความสามารถลดลง งานอดิเรกและงานนอกเวลาอาจกลายเป็นงานที่ตนยึดเป็นอาชีพได้

ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของกินชเบริก

กินชเบริก (Ginzberg) พบว่าพัฒนาการด้านอาชีพได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม ความต้องการ การตัดสินใจเลือกอาชีพ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต ทุกคนจะค้นหาอาชีพที่เหมาะสมกับตน หากความพอดีระหว่างการเตรียมตัวของตนเองกับโลกการทำงาน กระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพมี 3 ระยะ ซึ่งจะแตกต่างกันตามแรงกระตุ้นและความต้องการเลือกอาชีพของแต่ละคน

1. ระยะเพื่อฝัน อายุ 6 - 10 ปี เด็กเลือกอาชีพตามอย่างผู้อื่น หรือตามใจตนเองและไม่เป็นจริง อาจได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชน
2. ระยะพิจารณาเลือกอาชีพโดยยังไม่ตกลงใจแน่นอน อายุ 11 - 15 ปี เด็กจะพิจารณาเลือกอาชีพจากความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม เด็กเลือกอาชีพที่ชอบและน่าสนใจ อายุ 15 - 16 ปี เด็กเริ่มตระหนักในค่านิยมที่สัมพันธ์กับเป้าหมายทางอาชีพ แต่ยังไม่คำนึงถึงองค์ประกอบอื่นๆ เช่น ความต้องการของตลาดแรงงาน คุณสมบัติของผู้ที่ประกอบอาชีพ ในระยะนี้เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างมัธยมศึกษาตอนปลายกับอุดมศึกษา แต่ละคนจะเริ่มพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างจริงจัง เช่น ความสนใจความสามารถ ค่านิยม เงื่อนไขการทำงาน ระยะเวลาการเตรียมตัวและผลตอบแทนทางการเงิน
3. ระยะพิจารณาอาชีพตามความเป็นจริง อายุ 17 - 20 ปี บุคคลจะพิจารณาตนและอาชีพประกอบกัน แบ่งเป็น 3 ระยะย่อย คือ

3.1 ระยะสำรวจอาชีพ อยู่อุดมศึกษาปี 1 พยายามหาความรู้ ข้อมูลและประสบการณ์ที่จะช่วยให้มีตัวเลือกอาชีพ และอาจได้จากการปรึกษากับครู อาจารย์และนักแนะแนวอาชีพ

3.2 ระยะรวมความคิดที่จะเลือก เป็นการรวบรวมกระบวนการตัดสินใจ แต่ละคนประเมินองค์ประกอบต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกตน มีเป้าหมายทางอาชีพ แม้ว่ารายละเอียดต่างๆ อาจจะไม่แจ่มชัดเพียงพอ

3.3 ระยะตัดสินใจเลือกอาชีพเฉพาะเจาะจง มีการศึกษาหาความรู้ ความชำนาญเป็นพิเศษเฉพาะด้าน มีการวางแผนตัดสินใจเลือกอาชีพ เพราะมีข้อมูลแจ่มชัดเพียงพอแก่การตัดสินใจ

การเข้าสู่ระยะต่างๆ ของแต่ละคนอาจแตกต่างกันอย่างมาก 2 ปี วัยต้นจะเลือกอาชีพที่ธรรมดาเหมือนคนส่วนมาก และอาชีพจะค่อยๆ แคลง มีหลักฐานว่าการเลือกอาชีพนี้ ขึ้นอยู่กับความยุ่งยากในเรื่องของอารมณ์ด้วย จากทฤษฎีของกินชเบิร์ก นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในขั้นของการสำรวจตนเอง สำรวจอาชีพ พิจารณาเลือกอาชีพจากความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม รัฐบาลทางอาชีพ โลกอาชีพ ประเมินปัจจัยต่าง ๆ เพื่อวางเป้าหมายทางอาชีพและวางแผนการเลือก ประกอบกับเป็นช่วงที่นักเรียนต้องศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นช่วงที่ต้องตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างแน่นอน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องที่จะต้องตัดสินใจให้ได้ว่า จะมีแนวทางศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพที่แน่นอนเพื่อจะได้ไม่ต้องมาสอบคัดเลือกใหม่ในปีต่อไป อันจะก่อให้เกิดปัญหาการสละสิทธิ์หรือลาออกกลางคันและปัญหาที่นักเรียนต้องทนเรียนในสาขาวิชาที่ตนไม่ชอบ

การตัดสินใจเลือกอาชีพ

วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องค้นหาบทบาทของตนเอง เพื่อเตรียมตัวเป็นผู้ใหญ่ จึงต้องมีการสำรวจและวางแผนเลือกอาชีพ กระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพจะเริ่มตั้งแต่วัยเด็กและเกิดต่อเนื่องกันมา ทั้งนี้ต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน เช่น ความสามารถ ความถนัดของตนเองระบบครอบครัว ระบบเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาอาชีพเกิดได้ต้องอาศัยความสามารถของบุคคลที่พัฒนาจนเป็นเอกลักษณ์ทางอาชีพ (Vocational Identity) ของตน รวมกับสภาพ

แวดล้อมทางสังคมที่ล้อมรอบตัวเรา

เนื่องจากการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลเป็นเรื่องสำคัญที่จะกำหนดอนาคตและวิถีชีวิต การศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลจึงเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนในระบบโรงเรียนที่ต้องตัดสินใจเลือกคณะ เพื่อสอบคัดเลือกต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะสอบคัดเลือกให้ได้ เช่น ไปสอบเทียบ ไปกวตวิชา แต่ถ้ามารสอบเทียบ ท้าให้นักเรียนต้องเร่งระดับชั้นเรียน และเร่งการตัดสินใจเลือกอาชีพ หรือแนวทางการศึกษาต่อให้เร็วขึ้น ทั้งที่ตนเองไม่มีความพร้อมหรือไม่มีความรู้เฉพาะทางอาชีพเพียงพอแก่การตัดสินใจเลือกอาชีพแล้ว ย่อมส่งผลให้นักเรียนได้คณะที่ตนเองไม่สนใจอย่างแท้จริง ก่อให้เกิดปัญหาการสละสิทธิ์ การลาออกกลางคัน หรือต้องทบทวน ทบทวนงานในอาชีพที่ตนเองชอบไปตลอดชีวิต และถ้าบุคคลนั้นได้ตัดสินใจเรียนในคณะที่สอบคัดเลือกได้ ทั้งที่ตนเองไม่มีความพร้อมในการตัดสินใจเลือกอาชีพเพราะอายุยังน้อยแต่สอบเทียบได้ย่อมเป็นการยากที่จะเปลี่ยนทางเดินใหม่ ซึ่งจะเสียทั้งเวลา โอกาส และเงินทองไปโดยไม่จำเป็นอย่างยิ่ง และทำให้ผู้อื่นพลอยพลาดโอกาสที่จะสอบเข้าได้ด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเลือกอาชีพกับตัวแปรต่าง ๆ

เนื่องด้วยการตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยบุคคลเข้าสู่อาชีพ ผู้ที่เลือกอาชีพอย่างมีเหตุผลโดยใช้ข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลอาชีพประกอบการพิจารณา และมีการวางแผนตัดสินใจเลือกอย่างสมเหตุสมผล และสอดคล้องกับความเป็นจริง คือ ผู้ที่มีความรู้เฉพาะทางอาชีพ ดังนั้นการที่นักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างมีเหตุผล ย่อมแสดงว่า นักเรียนคนนั้นมีความรู้เฉพาะทางอาชีพในระดับสูง เพราะผู้ที่มีความรู้เฉพาะทางอาชีพ หมายถึง การมีพัฒนาการด้านอาชีพอย่างเหมาะสมกับวัย โดยพิจารณาจากการเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมรอบตัวรวมทั้งโลกกว้างทางอาชีพ ตลอดจนสามารถวางแผนการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนที่เหมาะสมกับตนเองได้

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างมีเหตุผลกับความรู้เฉพาะทางอาชีพ มีผู้วิจัยไว้หลายท่าน ดังเช่น ผกา บุญเรือง (2520 : 48) พบว่าผู้ที่มีการตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างมีเหตุผล มีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ที่มีความรู้เฉพาะทางอาชีพสูงจะมีความ

สามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างมีเหตุผล และสอดคล้องกับความเป็นจริงมากกว่า นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาทางอาชีพต่ำ

การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับภูมิลำเนาทางอาชีพ เมื่อบุคคลมีภูมิลำเนาทางอาชีพสูงจะสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ถูกต้องมากขึ้น พฤติกรรมการเลือกอาชีพเมื่อบุคคลมีอายุมากขึ้นจะมีความคงที่มากขึ้น ตัวแปรที่ส่งผลต่อการเลือกอาชีพและ ภูมิลำเนาทางอาชีพ คือ ระดับสติปัญญา ระดับความคาดหวังของเด็กและครอบครัวหลักสูตรของโรงเรียน ระดับชั้นเรียน ความสามารถในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในและนอกระบบโรงเรียน ความมีอิสระของนักเรียน ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์ได้แก่ อายุ ที่อยู่อาศัย การศึกษาของบิดามารดา และลำดับที่เกิด (สำนักงานศึกษาธิการเขต 11. 2532 : 77)

ในการศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพจากการรวบรวมของ นันทิกา แยมสรวล (2525) พบว่าอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ครู พ่อแม่ ความคาดหวังในอาชีพของเด็ก ครอบครัว เพื่อน และในการวิจัยองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา 5 พบว่าบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน ได้แก่ บิดา มารดา ครูแนะแนว อาชีพที่เด็กเลือกมีแนวโน้มว่าสัมพันธ์กับอาชีพที่บิดามารดาคาดหวังไว้ เด็กส่วนมากยังคงเลือกอาชีพโดยไม่คำนึงถึงผลการเรียนของตน และมักเลือกอาชีพที่ตนใฝ่ฝัน เช่นเดียวกับ พียรพยง ปลื้มมนัส (2510) สืบหาความต้องการในการประกอบอาชีพของเยาวชน พบว่าเด็กส่วนมากเลือกอาชีพด้วยตนเอง บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ คือ บิดา มารดา ส่วนเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพน้อยมาก อาชีพของบิดามารดามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพน้อย

ผลงานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพว่าสัมพันธ์กับตัวแปรใดบ้าง หรือตัวแปรใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพยังไม่ปรากฏเป็นข้อสรุปที่ชัดเจน ประกอบกับการค้นหาความสัมพันธ์ที่ร่วมกันทำนายการตัดสินใจเลือกอาชีพยังทำกันน้อยและสามารถหาค่าในการทำนายได้เพียง 10.53 % (สำนักงานศึกษาธิการเขต 11. 2532 : 87)

การศึกษาปัญหาการเลือกแผนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยจากการวิจัยของ จรินทร์ บุญคุ้ม (2525) พบว่านักเรียนที่บิดา มารดาหรือผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัญหาการเลือกแผนการเรียนแตกต่างกัน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพจากการศึกษาของทอมสันและคนอื่น ๆ (Thomson and others. 1981) พบว่า เพศ หลักสูตร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ความคาดหวังทางการศึกษาส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ เช่นเดียวกับที่อุโมเรน (Umoren. 1990 : 168) พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ ระดับการศึกษาและอาชีพของบิดา ฐานะทางเศรษฐกิจและระดับผลการเรียนของนักเรียน

ตอนที่ 5 ปัจจัยที่เป็นสาเหตุ

อัตมโนทัศน์ (Self Concept)

อัตมโนทัศน์คือการรับรู้ตนเองของบุคคลเป็นความเชื่อส่วนตัวที่เกิดจากโครงสร้างการรับรู้ของบุคคลที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับรูปร่าง ลักษณะ ความสามารถ คุณค่าของตน ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม มีการประเมินตัวเองเพื่อให้เกิดความรู้สึกความเข้าใจทัศนคติต่อตนเอง ทั้งในด้านที่เป็นจริงและไม่เป็นจริง อันเป็นผลจากการเรียนรู้ประสบการณ์ในอดีตจนถึงปัจจุบัน (सानิต รัตตะณู. 2533, นงนุช วจนเลิศ. 2533 : 54)

แบบแผนบุคลิกภาพประกอบด้วยลักษณะนิสัยหลายๆลักษณะ มีอัตมโนทัศน์ ท้าทักที่ประสานลักษณะนิสัยเหล่านั้นเข้าด้วยกันเป็นระบบแบบแผน อัตมโนทัศน์จึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคน เพราะคนเราย่อมประพฤติหรือปฏิบัติตนไปในแนวทางที่ตนคิดว่าตนเป็น (Hurlock. 1978)

อัตมโนทัศน์เป็นผลรวมจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมจนเป็นการรับรู้ในฐานะเป็นผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ การรับรู้ของบุคคลจะสะท้อนทัศนคติและการตัดสินใจคุณค่าของบุคคลนั้น อัตมโนทัศน์เป็นการกระทำตามความเป็นจริงของบุคคลในการยอมรับหรือปฏิเสธสถานการณ์ที่ตนได้รับ การที่บุคคลต้องมามีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นตลอดเวลาจะทำให้เกิดความคิด ความรู้สึกที่ตนมีต่อตนเอง 3 ด้าน คือ 1) เขามองตนเองอย่างไร 2) เขาคิดว่าผู้อื่นมองเขาอย่างไร 3) เขามีปฏิกิริยาต่อตนเองอย่างไร จะพัฒนาความรู้สึกของตนต่อไปอย่างไร (Gale. 1974 : 31 - 32)

โรเจอร์ (Rogers. 1969 : 136) อธิบายการเกิดบุคลิกภาพตามทฤษฎีตัวตน (Self Theory) ดังนี้

1. ตัวตน (Self) เป็นการรับรู้ที่ตนเองเป็นคนอย่างไร มีนิสัย รูปร่างอย่างไร
2. ประเภทของตัวตน แบ่งเป็น 3 แบบ คือ

2.1 ตัวตนที่ตนเองมองเห็น หรืออัตมรณทัศน์ คือการรับรู้ที่ตนเองเป็นคนอย่างไร เช่นเป็นคนเก่ง การรับรู้ที่ตนเองมองเห็นนี้อาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริงก็ได้หรืออาจไม่ตรงกับที่คนอื่นรับรู้

2.2 ตัวตนที่เป็นจริง (Real Self) คือลักษณะที่เป็นไปตามข้อเท็จจริง หรือลักษณะที่ผู้อื่นรับรู้

2.3 ตัวตนตามอุดมคติ (Ideal Self) คือตัวตนที่เราอยากเป็น แต่ในปัจจุบันยังไม่มี

อัตมรณทัศน์แบ่งเป็น 3 ด้าน คือความรู้สึกตอบสนองต่อตนเองในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านค่านิยมสัมฤทธิ์ผล คือความรู้สึกต่อตนเองในด้านสติปัญญา นิสัยการเรียน แรงจูงใจ ทักษะการอ่าน ความคาดหวังจากที่บ้าน การแข่งขันความสามารถ
2. ด้านการปรับตัวทางอารมณ์ คือความรู้สึกต่อตนเองในเรื่องความกดดันทางอารมณ์ ความวิตกกังวล ความสุข ความเครียด ความเบื่อหน่าย
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือความรู้สึกต่อตนเองในด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ความสามารถในการคบเพื่อนและการเข้าสังคม

อัตมรณทัศน์อาจแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ อัตมรณทัศน์ทางวิชาการได้แก่ การรับรู้ตนเองในการศึกษาวิชาต่าง ๆ และอัตมรณทัศน์ที่ไม่ใช่วิชาการ คืออัตมรณทัศน์ทางกาย อารมณ์ สังคม แบ่งย่อยเป็น เพื่อน บุคคลสำคัญ สภาวะทางอารมณ์ ความสามารถทางกาย และลักษณะทางกาย (Fuhrmann. 1990 : 338)

ในทางจิตวิทยาสังคม ความคิดเรื่องตัวตน (Self) จะนำมาอธิบายความเป็นจริงของมนุษย์ นักจิตวิทยากลุ่มเกสตัลท์ (The Gestalt Psychologist) ให้นิยามว่า ตัวตนเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างอินทรีย์กับสิ่งแวดล้อม หรือตัวตนเป็นองค์รวมของการสังเคราะห์จากอินทรีย์และสิ่งแวดล้อม ทัศนคติ 2 ด้าน คือ 1) การศึกษาอัตมรณทัศน์ในบริบทต่าง ๆ มีพื้นฐานเรื่องเอกลักษณ์ของคนในแง่ของจริยธรรม (Moral

Self) และจริยธรรมส่วนบุคคล (Personal Self) 2) การศึกษากระบวนการแห่งตน (Self Process) พิจารณาตัวตนในลักษณะที่เคลื่อนไหวได้ภายในกระบวนการของการตอบสนองหรือรับรู้ข้อมูล เป็นการศึกษาความภาคภูมิใจในตนเอง (Self Esteem)

ความคาดหวังทางการศึกษา

ความคาดหวังหมายถึงการที่บุคคลรับรู้ คาดคะเนว่าตนเองน่าจะทำอะไรได้เพียงใด นับเป็นการคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นได้จริงจากการกระทำของตน หรือ หมายถึงการประเมินค่าบุคคลด้านจิตสำนึกหรือจิตใต้สำนึก และใช้ความคาดหวังมาเป็นแนวทางกำหนดพฤติกรรมที่มีต่อบุคคลที่ตนคาดหวัง หรือต่อตนเองในลักษณะที่ตนเองคิดว่าถูกต้องในที่นี้ความคาดหวังทางการศึกษาหมายถึงความคิด ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อเป้าหมายทางการศึกษา ถ้าเขาต้องการสำเร็จการศึกษาระดับใด และต้องการทำให้สำเร็จโดยคาดคะเนจากความสามารถและสภาพของบุคคลนั้น

ความคาดหวังเป็นตัวแปรทางจิตวิทยาที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมของมนุษย์ เพราะเกิดจากการคาดคะเนของบุคคลถึงโอกาสและระดับแห่งความสำเร็จที่เขาจะทำได้จริง โดยคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆในสภาพแวดล้อมที่อาจส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรค ความคาดหวังจะมีอิทธิพลต่อการกระทำจนกลายเป็นกิจนิสัยและเป็นบุคลิกลักษณะที่สุดระดับของความมุ่งหวังเป็นเสมือนตัวประกอบในทางสุภาพจิตที่ป้องกันมิให้บุคคลประสบความล้มเหลว หรือท้อแท้ที่ป้องกันมิให้บุคคลกระทำสิ่งที่ยากเกินไปจนไม่อาจประสบความสำเร็จ เมื่อคนเราอยู่ในสภาพการณ์ที่ต้องทำบางสิ่งให้สำเร็จ ความคาดหวังเป็นตัวการที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงาน และยังเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญต่อแนวคิดและการประพฤติปฏิบัติของเยาวชน ถ้าหากเยาวชนมีความคาดหวังทางการศึกษาสูงย่อมจะหลีกเลี่ยงการกระทำผิด (ประเทิน มหาจันทร์. 2521)

สำหรับองค์ประกอบที่มีต่อความคาดหวัง ได้แก่ มาตรฐานของสังคมและการผลักดันโอกาส ประสบการณ์แห่งความสำเร็จ ความล้มเหลว ความเชื่อ ค่านิยม ความคาดหวังจะมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการแสดงพฤติกรรมจริงของบุคคล โดยที่องค์ประกอบต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมจะมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือปรับความคาดหวังได้ ความคาดหวังจะ

เกิดได้จาก 1) การฝึกฝนในวัยเด็ก การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การให้รางวัลหรือการลงโทษ 2) ความคาดหวังของบิดามารดา 3) ความคาดหวังจากบุคคลอื่นที่มีอิทธิพลต่อเด็ก เช่น เพื่อน ครู เพราะวัยรุ่นต้องการการยอมรับจากเพื่อน ส่วนครูต้องขึ้นอยู่กับความเคารพนับถือของเด็กที่มีต่อครู 4) การแข่งขันกับบุคคลอื่น 5) วัฒนธรรมจารีตประเพณี วัยรุ่นที่เชื่อว่าเขาได้รับความเสมอภาคจะตั้งความคาดหวังไว้อย่างสอดคล้องกับความสามารถของตน แต่ถ้าเด็กไม่มีความมั่นใจในชีวิต ระดับความคาดหวังจะไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง 6) สื่อมวลชนจะมีส่วนช่วยกระตุ้นความคาดหวังของเด็ก โดยการเลียนแบบบุคคลในอุดมคติของตน 7) ประสบการณ์ เด็กมักไม่ตั้งความคาดหวังที่จะทำให้นั่นประสบความล้มเหลวเหมือนในอดีต อาจตั้งระดับความคาดหวังที่ต่ำลงมา 8) ความสนใจ คำนิยม ถ้าสิ่งไหนมีความสำคัญต่อสิ่งที่เด็กสนใจจะทำ ความคาดหวังของเด็กสูงขึ้น (Hurlock. 1978)

ความคาดหวังทางการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดพฤติกรรม เป็นตัวกระตุ้นให้กำลังใจในการดำเนินชีวิตในแนวทางที่ถูกต้อง แต่ความคาดหวังที่ไม่เป็นจริงหรือเป็นไปไม่ได้จะทำให้บุคคลไม่ยอมรับตนเอง รู้สึกว่าตนไร้ค่า (นิยดา ภู่อุสาสน์. 2531 : 25) ดังนั้นความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียนย่อมส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตในการปรับตัว การควบคุมตนเอง และการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนด้วย

ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน

นักเรียนจะได้รับประสบการณ์จากเพื่อนขณะที่อยู่ในโรงเรียน การมีประสบการณ์กับเพื่อนส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียนหลายด้าน เช่น พฤติกรรมการเรียน การดำเนินชีวิต ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนหมายถึงการรับรู้เรื่องราวต่างๆจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่ม หรือจากการได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อน โดยปกติแล้วสมาชิกในกลุ่มเพื่อนจะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับประสบการณ์ซึ่งกันและกันจากการพบปะพูดคุย อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สนทนาถึงประสบการณ์ที่เคยผ่านมา หรือร่วมกันทำนายพฤติกรรมนั้นๆด้วยกันระหว่างที่ศึกษา (สุรพงษ์ ชูเดช. 2534 : 4)

ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนนับเป็นประสบการณ์ด้านหนึ่งที่มีความสำคัญ คือ

- 1) เชื่อมโยงประสบการณ์ในครอบครัวกับการทำงานในโลกกว้าง ช่วยนักเรียนผ่านพ้น

อุปสรรค และให้นักเรียนมีอิสระจากครอบครัว 2) บางสถานการณ์เพื่อนช่วยเหลือ
 เกื้อหนุนในการศึกษา 3) เพื่อนสามารถเป็นกำลังใจในเรื่องต่างๆไป 4) เพื่อนเปิดโอกาส
 ฝึกฝนการอยู่ร่วมกันระหว่างกลุ่มคนที่ภูมิหลัง ความสนใจ การฝึกอบรมที่แตกต่างกัน
 5) เพื่อนเสริมคุณค่าภายในกลุ่มในการเปลี่ยนแนวความคิดหรือทัศนคติ 6) เพื่อนช่วยให้มี
 ความมั่นใจและพอใจในตนเองมากยิ่งขึ้น 7) เพื่อนทำหน้าที่ฝึกการเข้าสังคมและการสร้าง
 สัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ช่วงวัยรุ่นเพื่อนจะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่ซับซ้อนและจะช่วยให้แสดง
 ความรู้สึกได้อย่างอิสระ เพื่อนจะเป็นที่ปรึกษารองรับอารมณ์ไม่ว่าความวิตกกังวล หรืออารมณ์
 รุนแรงใด ๆ ระหว่างอายุ 16 ปี วัยรุ่นจะรู้สึกว่าเพื่อนมีความหมายต่อตนมาก เขา
 สามารถพูดหรือแสดงออกทางอารมณ์ได้ทุกอย่าง แม้ว่าบางเรื่องวัยรุ่นไม่อาจพูดกับผู้ปกครอง
 ได้ แต่เขาจะปรึกษาเพื่อนแทน ดังนั้นในช่วงวัยรุ่นเพื่อนสนิทจึงมีบทบาทสำคัญในการช่วย
 พัฒนาความรู้สึกของตนเอง และพัฒนาเอกลักษณ์ด้วยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แผนการ
 ความคาดหวัง เพื่อนจะเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างแท้จริง ทำให้รู้สึกว่าตนมีคุณค่า มีความ
 มั่นใจในตนเอง (Conger and others. 1984 : 238)

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติจากสมาชิกในครอบครัว
 ได้แก่ พ่อแม่ พี่น้อง ให้ความรัก ความผูกพัน ความใกล้ชิดสนิทสนม มีอารมณ์และความรู้สึก
 นึกคิดร่วมกัน การอบรมเลี้ยงดูทำให้เกิดกระบวนการสังคมประกิด เป็นแบบแผนของ
 ความรัก ความเข้าใจ ค่านิยม และการประพฤติปฏิบัติต่อกัน สัมพันธภาพในครอบครัวเป็น
 ความผูกพันรักใคร่ระหว่างบิดามารดา บุตร รวมถึงเครือญาติและบุคคลอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ใน
 ครัวเรือนนั้นด้วย ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวก่อให้เกิดผลดีหรือปัญหา และเป็นมูลเหตุ
 แห่งปัญหานานาประการ (สุรีย์ วิภาสประทีป. 2534)

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวอาจแบ่งได้เป็นหลายลักษณะ เช่น ความสัมพันธ์
 ระหว่างพ่อกับแม่ พ่อแม่กับเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง หรือระหว่างสมาชิกในครอบครัว
 ลักษณะความสัมพันธ์ที่ดีจะไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัว หรือแนวโน้มไม่รุนแรง

ถ้าเด็กได้อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน รักใคร่ปรองดองกัน ยอมรับซึ่งกันและกัน ปรึกษาหารือกันเมื่อมีปัญหาหรือมีความทุกข์จะไม่มีความกระทบกระเทือนจิตใจเด็ก ทำให้เด็กมีความสุข ถ้าพ่อแม่ทะเลาะวิวาทกัน ครอบครัวไม่สงบ เด็กจะก้าวร้าวและชอบขัดคำสั่ง พูดจาหยาบคาย ชอบวิวาท ถ้าพ่อแม่จุกจิก ขี้บ่น ไม่ยอมให้อภัยในเรื่องเล็กน้อย เด็กจะขาดความมั่นคงทางอารมณ์ หวั่นไหวง่าย ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กต้องพึ่งพ่อแม่เพราะพ่อแม่สนองความต้องการของเด็กทั้งความรัก การช่วยเหลือ เลือเสื้อผ้า อาหาร และด้านจิตใจ ถ้าสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และเด็กดี เด็กจะรู้สึกว่าเป็นคนสำคัญของพ่อแม่ ถ้าเด็กไม่ได้รับความเอาใจใส่จากพ่อแม่เท่าที่ควร พฤติกรรมเด็กจะผิดปกติ เพราะเขาไม่ได้รับสิ่งที่เขาต้องการ พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกจะขัดต่อการยอมรับของสังคม เกิดผลเสียหลายต่อเด็กและครอบครัว (อรพินทร์ ชูชม. 2534)

ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องจะขึ้นอยู่กับสภาพภายในครอบครัวซึ่งประกอบด้วย ความสัมพันธ์พื้นฐานและลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ถ้าพ่อแม่มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องย่อมดำเนินไปด้วยดี มีความรักใคร่ ช่วยเหลือปกป้องซึ่งกันและกัน แต่ไม่มีครอบครัวใดที่พี่น้องจะไม่อิจฉากัน แข่งขันกัน พ่อแม่จึงต้องมีเวลาเอาใจใส่ ใช้ความอดทนในการเข้าใจเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อให้ความรู้สึกที่มันดีระหว่างบุตรมีน้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ (ทวิวิธน์ ธนาคม. 2512)

ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเดียวจะมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน ครอบครัวที่สมาชิกมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันความขัดแย้งในครอบครัวไม่มี หรือไม่รุนแรงเท่ากับในครอบครัวที่สมาชิกมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีต่อกัน (สุรีย์ วิภาสประทีป. 2534 : 22 อ้างอิงมาจาก Harvighurst. 1962)

ในครอบครัวที่อบอุ่นจะเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์ เด็กสามารถพูดคุยอย่างเปิดเผย มีโอกาสพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ส่งผลให้เด็กพัฒนาค่านิยมที่มีความหมายและเป็นเป้าหมายของครอบครัว แบบแผนสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวจะส่งผลต่อเด็ก ผลกระทบจากครอบครัวที่มีต่อเด็กเป็นไปอย่างซับซ้อน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวจะกำหนดความอบอุ่นภายในครอบครัวและส่งผลต่อการปรับตัวของวัยรุ่น เพราะในแต่ละสถานการณ์จะเพิ่มความเครียดให้วัยรุ่นจนเกิดความวิตกกังวลหรือความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อพัฒนาการในด้านต่าง ๆ (Fuhrmann. 1990)

บรรยากาศในชั้นเรียน

บุคคลต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของตนและสังคม สำหรับวัยรุ่น โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลมาก โรงเรียนจึงมีหน้าที่สร้างสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมวัยรุ่นในทุกด้าน สภาพแวดล้อมของโรงเรียนแบ่งเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางสังคม และสภาพแวดล้อมทางจิต จากการวิจัยของชิรวัดน์ นิเจนตร (2526) พบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นมากที่สุดคือสภาพแวดล้อมทางสังคม หรือบรรยากาศในชั้นเรียน

บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นสภาพแวดล้อมทางสังคม เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างกันในชั้นเรียน ลักษณะความสัมพันธ์และการปฏิบัติต่อกันเป็นไปอย่างสม่ำเสมอจนเกิดแบบแผนที่แน่นอน บรรยากาศที่เป็นกันเองจะช่วยบรรเทาความตึงเครียดและจัดอารมณ์ร้ายได้ ครูที่มีบุคลิกภาพมั่นคงแน่นอน เข้าใจนักเรียนจะสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร ช่วยให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้ หรือกล่าวว่าบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นสภาพแวดล้อมทางสังคมจิตวิทยา ประกอบด้วยพฤติกรรมของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน บรรยากาศในชั้นเรียนย่อมมีอิทธิพลต่อสภาพจิตหรืออารมณ์ (บุญชม ศรีสะอาด. 2524)

บรรยากาศทางวิชาการในชั้นเรียนรวมทั้งชนิดของการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนและผลผลิตที่เกิดขึ้น การจัดการศึกษาอย่างมีรูปแบบและไม่มีรูปแบบในชั้นเรียน หรือการจัดการศึกษาในและนอกระบบส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและพัฒนาการด้านความรู้สึก (Affective Development) (Conger and others. 1984 : 388)

การทบทวน

การศึกษาสายสามัญทำให้เด็กมีความมุ่งหวังที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ แต่สถาบันการศึกษาระดับสูงมีไม่พอเพียง ผู้ที่จะเรียนต่อจึงต้องใช้ความพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้ตนสอบได้ วิธีที่นิยมคือการสอบเทียบและทบทวน เนื่องจากความสำเร็จในการสอบ

คัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้รับการมองจากคนในสังคมว่าเป็นสิ่งเดียวกับการประสบความสำเร็จในชีวิต เพราะผู้ที่มีโอกาสจะเรียนต่อมีเพียง 20 % และผู้ที่จบจากสถาบันที่มีชื่อเสียงหรือได้รับการยอมรับจะเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพที่มีเกียรติ หรือสร้างฐานะให้ครอบครัวได้ หรือมีอำนาจมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น เช่นการเรียนในสาขาวิทยาศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ พยาบาล สัตวแพทย์ วิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ อักษรศาสตร์ (ประยูร ศรีประสารณ์. 2529)

ระบบการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยตั้งแต่ พ.ศ. 2504 ถึงปัจจุบันเน้นการสอบความรู้ทางวิชาการเพียงไม่กี่วิชา คือวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา ผู้ที่ได้ประโยชน์จากวิธีดังกล่าวมักมาจากครอบครัวฐานะดี การศึกษาดีเพราะสามารถจัดวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการเพิ่มพูนความรู้ในวิชาต่างๆ หรือส่งบุตรหลานเข้าเรียนกวดวิชาอย่างสม่ำเสมอ ผลจากการสอบคัดเลือกแบบนี้ทำให้นักเรียนมุ่งเน้นความรู้ในเนื้อหาวิชาที่จำเป็นสำหรับการสอบคัดเลือกมากกว่าวิชาหรือกิจกรรมอื่น ถึงแม้ว่าหลักสูตรมัธยมศึกษาจะมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้วิชาชีพ เน้นการทากิจกรรมเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การที่สังคมให้ความสำคัญแก่การศึกษาในระดับสูงโดยเฉพาะในบางสาขาวิชาที่มีการยอมรับอย่างแพร่หลาย ประกอบกับระบบการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยทำให้การแข่งขันเพื่อให้สอบคัดเลือกได้มีความจำเป็น เนื่องจากผลแตกต่างกันอย่างชัดเจนสำหรับชีวิตในอนาคตของผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน (อภิชัย พันธเสน. 2529) เมื่อแนวโน้มของการแข่งขันสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยทวีความยากขึ้น ผู้ปกครองจึงเลือกโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยให้นักเรียนสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้ มีการจ้างครูสอนพิเศษ หรือส่งบุตรหลานไปเรียนพิเศษ เพราะคิดว่าการสอบเป็นทักษะที่ฝึกหัดกันได้ เมื่อได้รับการฝึกฝนจะเกิดความชำนาญในการสอบ การกวดวิชาจึงเกิดขึ้นและแพร่หลายไปอย่างรวดเร็ว จนกลายเป็นธุรกิจทางการศึกษามหาศาลใหญ่ (บุพา วีระไวทยะ. 2532)

เดิมการกวดวิชามุ่งจะให้เด็กเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยช่วงสั้นเพียง 1-2 เดือน หลังจากนั้นนักเรียนสอบไล่เสร็จแล้ว ลักษณะการสอนคือเอาข้อสอบเก่า ๆ มาเฉลย พร้อมบอกแนวข้อสอบ การกวดวิชาจึงเป็นการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อการแข่งขันโดยใช้เวลาจำกัด (อภิชัย พันธเสน. 2529) ปัจจุบันนักเรียนที่สอบเทียบผ่านแล้วจะไปสอบเข้ามหาวิทยาลัย

ถ้าหากได้คณะที่ตนต้องการจะเรียนต่อ แต่ถ้าได้คณะที่ไม่ต้องการจะเรียนต่อมัธยมหรือลาออกจากโรงเรียนเพื่อไปกวดวิชาอย่างเดียว บางโรงเรียนอาจจัดกวดวิชาให้เองเพราะคิดว่าการสอบได้คณะที่ดีเป็นการนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน (ประยูร ศรีประสาธน์. 2529)

ส่วนใหญ่วัยที่กวดวิชามักมาจากครอบครัวที่ฐานะดี และฐานะปานกลางจากกรุงเทพมหานคร หรือจังหวัดที่มีมหาวิทยาลัยของรัฐตั้งอยู่ มีผลการเรียนระดับปานกลางและดี และสาเหตุอื่น ๆ ที่ทำให้การกวดวิชาเป็นที่นิยม คือ (สุวัฒน์ สุขมลสันต์. 2529)

1) สังคมมีการแข่งขันในระดับสูงมาก รวมทั้งการศึกษาเพราะการจำกัดจำนวนรับ ทำให้บุคคลต้องขวนขวายหาความรู้ให้ได้มากที่สุดเพื่อแข่งขันกับผู้อื่น

2) สังคมมีค่านิยมยกย่องคนเก่ง คนเก่งเป็นที่ภาคภูมิใจของพี่น้องและวงศ์ตระกูล ทำให้ทุกคนพยายามเรียนให้ได้มากที่สุดและสูงที่สุด เช่นพยายามเรียนให้สำเร็จระดับมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของรัฐ ทำให้เกิดการแข่งขันกันมากยิ่งขึ้น

3) จากสถิติเอาอย่าง การกวดวิชาเกิดจากผู้ปกครองชักจูงขึ้นา เกือบสองหรือสามชั่งว่าการไม่เรียนกวดวิชาเป็นมด้อย เด็กจึงต้องเรียนตามใจผู้ใหญ่

ปัจจัยอื่นที่ทำให้เกิดการกวดวิชา คือ (อภิชัย พันธเสน. 2529)

1) การคัดเลือกที่วัดผลโดยถือฐาน "ความรู้" เป็นเกณฑ์

2) ความพยายามในการจัดให้ "ความรู้" ดังกล่าวมีมาตรฐานเดียวกันหมด

3) ความรู้ดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะใช้ความจำเป็นส่วนประกอบสำคัญของความ

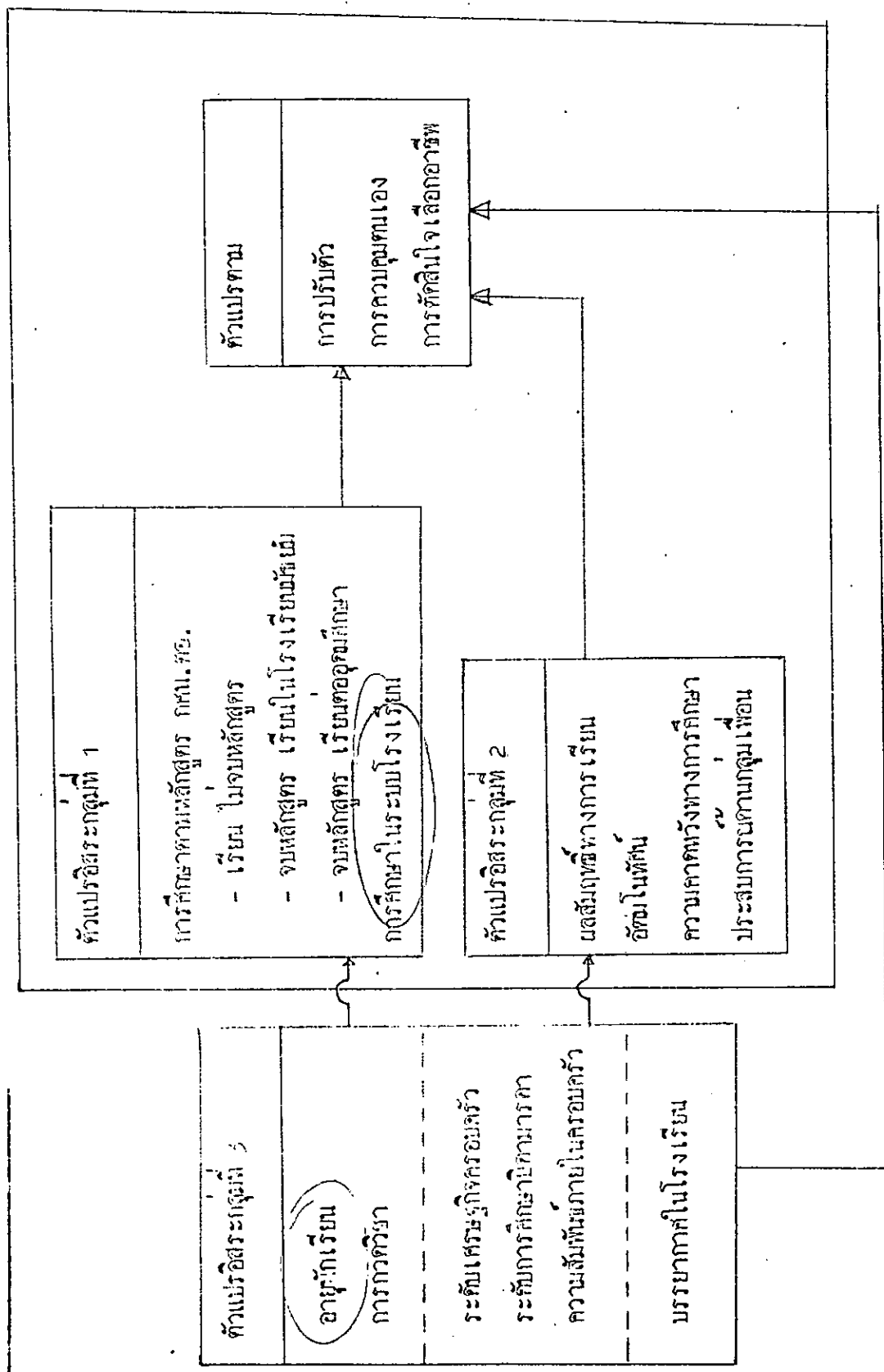
สำเร็จในการวัดผล

ผลการวิจัยเรื่องการกวดวิชาพบว่า พ.ศ. 2531 ผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 89,979 คน กวดวิชา 57 % คนที่สอบคัดเลือกได้ผ่านการกวดวิชา 67 % นักเรียนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครกวดวิชามากกว่านักเรียนจากภูมิภาค นักเรียนที่มาจากครอบครัวรายได้สูงกวดวิชามากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวรายได้น้อย จำนวนผู้กวดวิชาเพิ่มขึ้นทุกปีจาก 26.5 % ในปี พ.ศ. 2520 เป็น 31 % ในปี พ.ศ. 2521 - 2525, 35% ในปี พ.ศ. 2526 - 2529, 56.9 % ในปี พ.ศ. 2531 ผู้กวดวิชาส่วนมากเป็นนักเรียนในกรุงเทพมหานครฐานะครอบครัวรายได้สูง และมีความสำคัญอย่างมีนัยสำคัญระหว่างการกวดวิชากับโอกาสของการเข้าศึกษาต่อในสถาบันจำกัดจำนวนรับ

ของรัฐ คือผู้ที่กวดวิชาแล้วสอบคัดเลือกได้จะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นทุกปี จาก 36.2 % พ.ศ. 2517 - 2518 เป็น 42.9 % ใน พ.ศ. 2520 - 2521 สาขาวิชาที่กวดมากที่สุดคือ วิทยาศาสตร์ (ยุพา วีระวาทยะ. 2532)

การเกิดระบบกวดวิชาเพื่อเข้าศึกษาต่อ นอกจากทำให้ผู้ปกครองมีรายจ่ายทางการศึกษาเพิ่มขึ้นเกินความจำเป็นแล้วยังเป็นความสูญเสียของระบบการศึกษา ซึ่งไม่สามารถทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าระบบการเรียนการสอนตามปกติจะสามารถทำให้เด็กมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะไปสอบคัดเลือกได้ และความรู้สึกดังกล่าวจะเพิ่มมากขึ้นทุกปี (ประยูร ศรีประสาธน์ และ วิไล ชุมแสง. 2526) ผลจากการกวดวิชาย่อมมีผลต่อการปรับตัวและพัฒนาการด้านต่างๆ ของนักเรียน เพราะเด็กจะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นไปกับการกวดวิชา ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกการกวดวิชาเป็นตัวแปรหนึ่งในการวิจัยครั้งนี้

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐานดังนี้

1. การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนปกติกับนักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ.แตกต่างกัน

2. การศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. อายุของนักเรียน และระดับชั้นเรียนในโรงเรียนส่งผลร่วมกันต่อการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ.

3. การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และจบจากหลักสูตร กศน.ตอ. แตกต่างกัน

4. ปัจจัยจากตัวแปรอิสระ กลุ่มที่ 1, 2, 3 เป็นปัจจัยป้องกันการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ของนักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. และปัจจัยดังกล่าวจะมีลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ปัจจัยจากตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 1 (การศึกษาตามหลักสูตร กศน.ตอ. การศึกษาในระบบโรงเรียน) ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 2 (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมรณทัศน์ ความคาดหวังทางการศึกษา ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน) และตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 3 (อายุนักเรียน การกวดวิชา ระดับเศรษฐกิจครอบครัว ระดับการศึกษาบิดา มารดา ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว บรรยายากาสนโรงเรียน)

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียน
สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร และนักศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 1

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่อยู่ในระบบ
โรงเรียนและศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. และสามารถสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบัน
อุดมศึกษาของรัฐ จำนวนรวมทั้งสิ้น 450 คน แบ่งได้เป็น 9 กลุ่ม ดังรายละเอียดตาม
ตารางที่ 1

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง	รุ่นเข้าม.4	รุ่นเข้าม.4	รุ่นเข้าม.4	รวม
	พ.ศ. 2535	พ.ศ. 2534	พ.ศ. 2533	
การศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.				
ไม่เคยเรียน	50	50	50	150
เรียนแต่ยังไม่จบหลักสูตร	50	50	—	100
จบหลักสูตร เรียนในโรงเรียนมัธยม	50	50	—	100
จบหลักสูตร เรียนต่อระดับอุดมศึกษา	50	50	—	100
รวม	200	200	50	450

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

1. สุ่มเลือกโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบง่ายมา 5 โรงเรียน
2. สุ่มเลือกนักเรียนตามระดับการศึกษาในระบบโรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ดังนี้

2.1 นักเรียนที่เข้าศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พ.ศ. 2533 ปัจจุบันเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จบจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2.2 นักเรียนที่เข้าศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พ.ศ. 2534 ปัจจุบันเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จบจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2.3 นักเรียนที่เข้าศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พ.ศ. 2535 ปัจจุบันเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หรือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จบจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

3. สุ่มเลือกนักเรียนตามระดับการศึกษาหลักสูตร กศน. ตอ. ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ดังนี้

3.1 นักเรียนที่ไม่เคยเรียนหลักสูตร กศน.ตอ.

3.2 นักเรียนที่เคยเรียนหลักสูตร กศน.ตอ. แต่ยังไม่จบหลักสูตร

3.3 นักเรียนที่จบหลักสูตร กศน.ตอ.แล้ว แต่ยังคงเรียนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

3.4 นักเรียนที่จบหลักสูตร กศน.ตอ.แล้ว และปัจจุบันเรียนอยู่ชั้นปีที่ 1 ระดับอุดมศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

ตัวแปรต้น

1. ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 1

1.1 การศึกษาตามหลักสูตร กศน.

- _ ไม่เคยเรียนหลักสูตร กศน.ต่อ.
- _ เรียนหลักสูตร กศน. ต่อ. แต่ยังไม่จบหลักสูตร
- _ จบหลักสูตร กศน.ต่อ.แล้วยังคงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- _ จบหลักสูตร กศน.ต่อ.แล้ว ขณะนี้เรียนอยู่ระดับอุดมศึกษาปีที่ 1

1.2 การศึกษาตามหลักสูตรของกรมสามัญศึกษา คือการเรียนในระบบโรงเรียน

- _ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5
- _ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

2. ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 2

2.1 ตัวแปรด้านนักเรียน

- 2.1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.1.2 อัตมโนทัศน์
- 2.1.3 ความคาดหวังทางการศึกษา

2.2 ตัวแปรด้านโรงเรียน

- 2.2.1 ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน

3. ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 3

3.1 ตัวแปรด้านนักเรียน

- 3.1.1 อายุนักเรียน
- 3.1.2 การกวดวิชา

3.2 ตัวแปรด้านครอบครัว

3.2.1 ระดับเศรษฐกิจของครอบครัว

3.2.2 ระดับการศึกษาของบิดามารดา

3.2.3 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

3.3 ตัวแปรด้านโรงเรียน

3.3.1 บรรยากาศในโรงเรียน

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. การปรับตัว
2. การควบคุมตนเอง
3. การตัดสินใจเลือกอาชีพ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แบบสอบถามทั่วไป เป็นแบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับตัวแปร ด้านนักเรียน ครอบครัว การศึกษา และโรงเรียน ได้แก่ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคาดหวังทางการศึกษา ระดับเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา การกวดวิชา ระดับชั้นเรียนในระบบโรงเรียน การศึกษาตามหลักสูตร กศน.ศอ. แบบสอบถามชุดนี้มีลักษณะเป็นข้อความให้เลือกตอบ หรือเติมข้อความ หรือตัวเลขลงใน ช่องว่างที่กำหนดให้แล้วแต่กรณี
2. แบบสอบถามวัดทัศนคติ สร้างขึ้นเพื่อวัดความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเองทั้งในทางที่ดีและไม่ดี เช่น ความภาคภูมิใจในตนเอง การยอมรับนับถือตนเอง การมีมด้อย ความสับสนทางจิต เป็นต้น แบบสอบถามวัดทัศนคติ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวความคิดในการสร้างแบบสอบถาม และเนื้อหาของคำถามจากแบบสอบถามวัด

มรณภาพของตน ของชีรวัดณ์ นิเจนตร (2526) ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .67 และแบบสอบถามวัดมรณภาพแห่งตน ของนงนุช วรรณเลิศ (2533) ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87 แบบสอบถามที่สร้างขึ้นใหม่นี้ ได้วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อความที่เป็นรายข้อโดยใช้เทคนิคกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ 25 % คำนวณค่าสถิติที่สูงที่สุด 9.16 ค่าที่ต่ำสุด 2.85 และได้คัดเลือกข้อความที่ครอบคลุมลักษณะที่ต้องการวัด ค่าความเชื่อมั่นนำใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

5 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุด ก่อนข้างจริง จริงปานกลาง ไม่ค่อยจริง ไม่จริงเลย ในกรณีที่ข้อความเป็นบวก คำตอบมีค่าเรียงจาก 5, 4, 3, 2, 1 คะแนน แต่ในกรณีที่ข้อความเป็นลบ คำตอบมีค่าเรียงจาก 1, 2, 3, 4, 5 คะแนน ถ้าคะแนนรวมสูงแสดงว่ามีอัตมโนทัศน์สูง ถ้าคะแนนรวมต่ำแสดงว่ามีอัตมโนทัศน์น้อย ตัวอย่างคำถามและคำชี้แจง

ให้นักเรียนพิจารณาคำถามต่อไปนี้แต่ละข้อ แล้วเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องตามความเป็นจริงของท่าน ว่าท่านมีความรู้สึกอย่างไร

ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
1.ฉันรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของฉัน					
2.ฉันคิดว่าตัวฉันมีอะไรดีกว่าคนอื่น					
3.ฉันรู้สึกที่ตัวฉันทำอะไรไม่สำเร็จเลย					
4.ฉันนึกจะเป็นอย่างคนอื่นที่ไม่ใช่ตัวฉัน					

3. แบบสอบถามวัดความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สร้างขึ้นเพื่อวัดการรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อการปฏิบัติของบิดามารดา และสมาชิกคนอื่นภายในครอบครัว และสภาพความพึงพอใจภายในครอบครัว แบบสอบถามวัดความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามวัดสภาพแวดล้อมทางบ้านของอรพินทร์ ขุขหม (2534) ในส่วนของ

สภาพแวดล้อมภายในครอบครัวที่วัดความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดากับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว และสภาพความพึงพอใจในครอบครัวที่ประกอบด้วยข้อคำถาม 11 ข้อ โดยแบบทดสอบนี้ได้วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อความเป็นรายข้อโดยใช้เทคนิคกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ 25 % คำนวณค่าสถิติที ได้ค่าที่สูงสุด 5.81 ค่าที่ต่ำสุด 4.94 และได้คัดเลือกข้อความที่ครอบคลุมลักษณะที่ต้องการวัด ค่าความเชื่อมั่นใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นชนิดความคงที่ภายในเท่ากับ .82 แบบสอบถามนี้ใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนเมื่อผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้หาค่าสถิติทีใหม่อีกครั้ง พบว่าค่าที่สูงสุดเท่ากับ 8.82 และค่าที่ต่ำสุดเท่ากับ 4.94 ส่วนค่าความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ .85

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย ในกรณีข้อคำถามเป็นบวก คำตอบมีค่าเรียงจาก 5 ถึง 1 คะแนน ถ้าข้อความเป็นลบ คำตอบมีค่าเรียงจาก 1 ถึง 5 คะแนน ถ้าคะแนนรวมสูงแสดงว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวดี ถ้าคะแนนรวมต่ำแสดงว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ดี ตัวอย่างคำถาม

ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
1.ฉันสามารถพูดคุยหรือปรึกษาปัญหาต่างๆกับพ่อแม่หรือผู้ปกครองได้					
2.ฉันเต็มใจที่จะแบ่งเบาภาระภายในครอบครัว					
3.สมาชิกในครอบครัวของฉันมักชอบทะเลาะวิวาทกัน					
4.เมื่อบุคคลในครอบครัวทักผิดจะถูกว่ากล่าวหรือลงโทษอย่างรุนแรง					

4. แบบสอบถามวัดบรรยากาศในโรงเรียน สร้างขึ้นเพื่อวัดการรับรู้สภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน โดยมีเนื้อหาคำถามเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน 4 ด้าน คือ การให้ความรักและการสนับสนุน การใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ การลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย และการควบคุมนักเรียนในลักษณะที่เหมาะสม แบบสอบถามวัดบรรยากาศในโรงเรียน ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามและข้อคำถามจากแบบวัดบรรยากาศในห้องเรียนของชิรวัดน์ นิเจนตร (2526) ซึ่งเป็นแบบวัดสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84 เมื่อสร้างเสร็จแล้วได้นำไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อความเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิคกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ 25 % คำนวณค่าสถิติที่ ได้ค่าที่สูงสุด 7.95 ค่าที่ต่ำสุด 2.08 และได้คัดเลือกข้อความที่ครอบคลุมลักษณะที่ต้องการวัดค่าความเชื่อมั่นใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .79 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ถ้าข้อคำถามเป็นบวกคำตอบมีค่าเรียงจาก 5 ถึง 1 คะแนน ถ้าข้อคำถามเป็นลบ คำตอบมีค่าเรียงจาก 1 ถึง 5 คะแนน ถ้าคะแนนรวมสูงแสดงว่าบรรยากาศในโรงเรียนดี ถ้าคะแนนรวมต่ำแสดงว่าบรรยากาศในโรงเรียนไม่ดี

ตัวอย่างคำถาม

ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
1. อาจารย์มักแสดงให้รู้ว่าท่านภูมิใจที่มีลูกศิษย์อย่างฉัน					
2. อาจารย์สามารถช่วยให้ฉันหายกลุ่มใจและคลายทุกข์ได้					
3. อาจารย์จะโกรธมากถ้าฉันไม่ส่งงานตามที่ท่านสั่ง					
4. อาจารย์จะลงโทษฉันมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอารมณ์ของท่าน					

5. แบบสอบถามประสบการณ์กับเพื่อน สร้างขึ้นเพื่อวัดการรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่ม หรือจากการได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อน การวัดประสบการณ์กับเพื่อน ผู้วิจัยจะนำมาจากแบบวัดประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ของสุรพงษ์ ชูเดช (2534) ที่มีข้อคำถามเกี่ยวกับการได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าจากเพื่อน ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดนี้เท่ากับ .82 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้ โดยแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วได้นำไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อความเป็นรายข้อ โดยวิธีเทคนิคกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ 25 % คำนวณค่าสถิติได้ค่าที่สูงที่สุด 4.98 ค่าที่ต่ำสุด 2.28 และได้คัดเลือกข้อคำถามที่ครอบคลุมลักษณะที่ต้องการวัด ค่าความเชื่อมั่นวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วย ตั้งแต่บอยที่สุด ถึงไม่เคยเลย ถ้าข้อคำถามเป็นบวกคำตอบมีค่าเรียงจาก 5 ถึง 1 คะแนน ถ้าข้อคำถามเป็นลบคำตอบมีค่าเรียงจาก 1 ถึง 5 คะแนน ถ้าคะแนนรวมสูงแสดงว่านักเรียนได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าจากเพื่อนมาก ถ้าคะแนนรวมต่ำแสดงว่านักเรียนมีประสบการณ์ที่มีค่าน้อยจากเพื่อน ตัวอย่างคำถาม

ข้อคำถาม	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
1.ฉันและเพื่อนทบทวนวิชาต่างๆที่เรียนมาแล้วร่วมกัน					
2.ฉันและเพื่อนอภิปรายปัญหาสังคมร่วมกัน					
3.ฉันและเพื่อนไปเดินเล่นตามศูนย์การค้า					
4.ฉันและเพื่อนลอกการบ้านกัน					

6. แบบสอบถามวัดการปรับตัว สร้างขึ้นเพื่อวัดความสามารถ ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนในการปรับและเปลี่ยนแปลงการกระทำ การปฏิบัติของนักเรียนในสถานการณ์ต่างๆ โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 2 ส่วน คือ

6.1 การปรับตัวเองประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับความเป็นตัวของตัวเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การเห็นคุณค่าในตน ความอิสระ และเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

6.2 การปรับตัวทางสังคม ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับความมั่นคงทางอารมณ์ การเข้ากับผู้อื่นได้ การปฏิบัติตามระเบียบของสังคม

การวัดการปรับตัว ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยวิเคราะห์จากคุณลักษณะการปรับตัวที่ดีจากการที่บุคคลมีเอกลักษณ์ประจำตนตามทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมและบุคลิกภาพของอีริคสัน และจากแบบวัดการปรับตัวของอรพินทร์ ชูชม (2534) ที่ดัดแปลงจากแบบสำรวจการปรับตัวของเฮสตัน (Heston) และแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของทอร์พ (Thorpe) ที่มีค่าความเชื่อมั่น .81 และแบบทดสอบด้านการปรับตัวของพงษ์สุดา รัตนมาศมงคล (2533) ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88 โดยแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วได้นำไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อความเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิคกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ 25 % คำนวณค่าสถิติที่ ได้ค่าที่สูงสุด 6.9 ค่าที่ต่ำสุด 2.76 และได้คัดเลือกข้อความที่ครอบคลุมลักษณะที่ต้องการวัด ค่าความเชื่อมั่นใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุดถึง ไม่จริงเลย ถ้าข้อความเป็นบวก คำตอบมีค่าเรียงจาก 5 ถึง 1 คะแนน ถ้าข้อความเป็นลบ คำตอบมีค่าเรียงจาก 1 ถึง 5 คะแนน ถ้าคะแนนรวมสูงแสดงว่านักเรียนมีการปรับตัวที่ดี ถ้าคะแนนรวมต่ำแสดงว่านักเรียนมีการปรับตัวที่ไม่ดี

ตัวอย่างคำถาม

ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ไม่ค่อย จริง	ไม่ จริงเลย
1. ฉันกล้าแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน					
2. ฉันจะทำงานสำเร็จได้ถ้ามีคนเตือน					
3. ฉันคิดว่าตนเองเป็นคนที่มีความสามารถคนหนึ่ง					
4. ฉันรู้สึกว่าคุณไม่ค่อยมีเพื่อน					
5. เป็นการยากสำหรับฉันที่จะยอมรับว่าฉันได้ทำผิด					
6. ฉันทนไม่ได้ที่จะรับความผิดหวัง					

7. แบบสอบถามวัดการควบคุมตนเอง สร้างขึ้นเพื่อวัดความสามารถของนักเรียนที่รู้จักบังคับตนเองให้รู้จักอดทนรอได้อย่างเหมาะสม ไม่ต้องพึ่งพาการควบคุมจากผู้อื่น สามารถกระทำพฤติกรรมที่ต้องใช้ความเสียสละหรือความอดทนเป็นระยะเวลานานพอสมควรเพื่อจะได้สิ่งที่ต้องการในอนาคต การสร้างแบบสอบถามวัดการควบคุมตนเอง ผู้วิจัยอาศัยแนวความคิดในการสร้างแบบสอบถามจากจรรยา สุวรรณทัต และคนอื่น ๆ (2533) ที่ได้สร้างแบบสอบถามวัดการควบคุมตนเองเพื่อใช้ในระดับประถมศึกษา ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89 แบบสอบถามวัดการควบคุมตนเองของนางนุช โรจนเลิศ (2533) ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84 แบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วได้นำไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อความเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิคกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ 25 % คำนวณค่าสถิติที่ ได้ค่าที่สูงสุด 6.51 ค่าที่ต่ำสุด 2.39 และได้คัดเลือกข้อความที่ครอบคลุมลักษณะที่ต้องการวัด ค่าความเชื่อมั่นใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ถ้าข้อคำถามเป็นบวก คำตอบมีค่าเรียงจาก 5 ถึง 1 ค่ะแนน

ถ้าข้อคำถามเป็นลบ คำตอบมีค่าเรียงจาก 1 ถึง 5 คะแนน ถ้าคะแนนรวมสูงแสดงว่านักเรียนมีการควบคุมตนเองสูง ถ้าคะแนนรวมต่ำแสดงว่านักเรียนมีการควบคุมตนเองน้อย ตัวอย่างคำถาม

ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
1. ฉันทำสิ่งที่ถูกต้องแม้ว่าไม่มีใครเห็น					
2. ฉันรู้สึกมั่นใจถ้าได้มีการวางแผนก่อนทำงาน					
3. เวลาทำงานเป็นกลุ่ม ฉันไม่สนใจว่าใครจะทำอะไร					
4. ผู้ที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนทุกอย่างคือคนที่ไม่เป็นตัวของตัวเอง					

8. แบบสอบถามวัดการตัดสินใจเลือกอาชีพ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างเพื่อวัดความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพหรือเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนว่านักเรียนมีความเข้าใจในตนเอง มีความคิดเห็นเป็นของตนเองอย่างชัดเจน มีความสนใจ ความต้องการและเป้าหมายทางอาชีพที่แน่นอน สมเหตุสมผลกับตนเอง โดยมีการพิจารณาข้อมูลของตนเอง ข้อมูลทางด้านอาชีพ มีการวางแผน และตกลงใจที่จะเลือกอาชีพอย่างมีเหตุผล ในการสร้างแบบสอบถามนี้อาศัยแนวความคิดจากทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของซูเปอร์ และกินชเบิร์ก แบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วได้นำไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิคกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ 25 % คำนวณค่าสถิติที่ ได้ค่าที่สูงที่สุด 8.14 ค่าที่ต่ำสุด 2.62 และได้คัดเลือกข้อคำถามที่ครอบคลุมลักษณะที่ต้องการวัดค่าความเชื่อมั่นใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ถ้าข้อคำถามเป็นบวก คำตอบมีค่าเรียงจาก 5 ถึง 1 คะแนน ถ้าข้อ

คำถามเป็นลบ คำตอบมีค่าเรียงจาก 1 ถึง 5 คะแนน ถ้าคะแนนรวมสูงแสดงว่านักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างมีเหตุผล และมีวุฒิภาวะทางอาชีพ คือรู้จักว่าตนเองคือใคร ต้องการประกอบอาชีพอะไร มีการใช้ข้อมูลส่วนตัวพิจารณา ร่วมกับข้อมูลทางอาชีพประกอบการพิจารณาอย่างสอดคล้องกับความเป็นจริงของตนเองและอาชีพ ถ้าคะแนนรวมต่ำแสดงว่านักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพน้อย ตัวอย่างคำถาม

ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ไม่ค่อย จริง	ไม่ จริงเลย
1. ฉันรู้ว่าฉันเป็นคนมีความสามารถและ ความถนัดในการทำงานประเภทใด					
2. ฉันตัดสินใจเลือกเรียนต่อเหมือนเพื่อนๆ					
3. ฉันรู้ว่าฉันต้องการอะไรจากการทำงาน					
4. อาชีพที่เลือกไม่สำคัญเท่ากับเงินที่ได้ จากอาชีพนั้นๆ					
5. ฉันเลือกอาชีพนี้เพราะโอกาสของการ ว่างงานมีน้อย					

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรแต่ละด้าน คือ อัตมโนทัศน์ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว บรรยากาศในโรงเรียน ประสพการณ์กับเพื่อน การปรับตัว การควบคุมตนเอง และการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาเครื่องมือวัดฉบับโครงร่าง นำไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาแก้ไขปรับปรุง นำไปหาความเชื่อมั่นกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน และหาค่าอำนาจจำแนกของข้อความเป็นรายข้อ

แบบสอบถามทั่วไปเป็นแบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวแปรด้านนักเรียน ครอบครัว การศึกษา และโรงเรียน ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงตามต้องการ

แบบสอบถามอัตนัยทัศนคติ แบบสอบถามวัดความสัมพันธ์ภายในครอบครัว แบบสอบถามวัดบรรยากาศในโรงเรียน แบบสอบถามวัดการปรับตัว แบบสอบถามวัดการควบคุมตนเอง และแบบสอบถามวัดการตัดสินใจเลือกอาชีพ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุด ค่อนข้างจริง จริงปานกลาง ไม่ค่อยจริง ไม่จริงเลย ส่วนแบบสอบถามวัดประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วย ตั้งแต่บ่อยที่สุด บ่อย ค่อนข้างบ่อย น้อยครั้งมาก ไม่เคยเลย ดังนั้นแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วน 5 หน่วย ใช้วิธีการหาความคงที่ภายในหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามฉบับโครงร่างนี้ไปแก้ไขปรับปรุงจนได้แบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และหาค่าความเชื่อมั่นจนได้ค่าที่น่าพอใจตามเกณฑ์ที่ต้องการ จึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามสถิติที่ต้องการต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถาม ขั้นตอนการดำเนินงานผู้วิจัยทำหนังสือขออนุมัติและขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และขอความอนุเคราะห์จากฝ่ายทะเบียนและแผนของโรงเรียน เพื่อขอรายชื่อและที่อยู่ของนักเรียน พร้อมทั้งรายชื่อสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาที่นักเรียนไปเรียนต่อเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือจบหลักสูตร กศน.ต่อ.

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1.1 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ ใช้

t-test (Ferguson. 1976 : 164 - 166)

1.2 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Coefficient Alpha) (Cronbach. 1970 : 160-161)

2. สถิติที่ใช้ทดสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำบรรณาธิกร (edit) ลงรหัสข้อมูล (code) แล้วนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X (Statistical Package for the Social Sciences)

สถิติวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

2.1 สถิติพรรณนา

2.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe) หรือ ดันแคน (Duncan)

2.3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (Pearson- product Moment Correlation)

2.4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

2.5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทาง (Multivariate Analysis of Variance) และวิเคราะห์ค่าของตัวแปรตามที่ละตัว (Univariate F tests)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. คุณลักษณะพื้นฐานของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตร กศน. ต่อ.
2. เหตุผลในการตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตร กศน. ต่อ. และ เหตุผลในการสละสิทธิ์เมื่อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้
3. การเปรียบเทียบการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนที่มีอายุ ระดับชั้นเรียน หลักสูตรการศึกษาที่แตกต่างกัน
4. การหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาหลักสูตร กศน. ต่อ.
5. การหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของตัวแปรอิสระ 3 กลุ่ม กับตัวแปรตาม 3 ตัว

เพื่อความสะดวกในการนำเสนอ การแปลผลข้อมูล และความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยขอกำหนดคำย่อและสัญลักษณ์ที่ใช้ดังนี้

ตัวแปรต้น	x_1	= อายุนักเรียน
	x_2	= การศึกษาในระบบ
	x_3	= เกรดเฉลี่ยสะสมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
	x_4	= ความคาดหวังทางการศึกษา
	x_5	= ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว
	x_6	= ระดับการศึกษาของบิดา
	x_7	= ระดับการศึกษาของมารดา

x_8 = การกวาดวิชา

x_9 = การศึกษาตามหลักสูตร กศน.ต่อ.

x_{10} = อัตมโนทัศน์

x_{11} = ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

x_{12} = บรรยากาศในห้องเรียน

x_{13} = ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน

x_{14} = ลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน

ในที่นี้แบ่งลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกันเป็น 9 กลุ่มคือ

กลุ่ม 1 = นร.ชั้น ม.5 ที่ไม่เคยเรียนหลักสูตร กศน.ต่อ.

กลุ่ม 2 = นร.ชั้น ม.5 ที่เคยเรียนหลักสูตร กศน.ต่อ.แต่ยังไม่จบ

กลุ่ม 3 = นร.ชั้น ม.5 ที่จบหลักสูตร กศน.ต่อ.แล้วอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

กลุ่ม 4 = นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จบจากชั้น ม.4

กลุ่ม 5 = นร.ชั้น ม.6 ที่ไม่เคยเรียนหลักสูตร กศน.ต่อ.

กลุ่ม 6 = นร.ชั้น ม.6 ที่เคยเรียนหลักสูตร กศน.ต่อ.แต่ยังไม่จบ

กลุ่ม 7 = นร.ชั้น ม.6 ที่จบหลักสูตร กศน.ต่อ.แล้วอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

กลุ่ม 8 = นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จบจากชั้น ม.5

กลุ่ม 9 = นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จบจากชั้น ม.6

ตัวแปรตาม y_1 = การปรับตัว

y_2 = การควบคุมตนเอง

y_3 = การตัดสินใจเลือกอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คุณลักษณะพื้นฐานของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.

1.1 คุณลักษณะพื้นฐานของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. โดยภาพรวมทุกกลุ่มรวมกันได้ผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
x ₁	16.71	.97	12.10	20.08
x ₂	2.00	.82	0	3
x ₃	2.51	.66	1.00	3.92
x ₄	1.94	.71	1	3
x ₅	7.22	1.56	2	9
x ₆	3.29	1.73	1	7
x ₇	2.84	1.75	1	7
x ₈	1.59	.74	1	3
x ₉	2.52	1.16	1	4
x ₁₀	68.04	8.84	33	89
x ₁₁	45.11	6.80	23	65
x ₁₂	58.12	8.51	63	94
x ₁₃	35.64	5.45	14	48
x ₁₄	5.00	2.58	1	9
y ₁	95.63	12.50	63	134
y ₂	83.07	9.45	57	104
y ₃	79.65	10.16	40	104

จากตาราง 2 สรุปได้ว่า อายุของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดโดยเฉลี่ย 16 ปี 7 เดือน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือเกรดเฉลี่ยสะสมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประมาณ 2.5 ความคาดหวังทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง คือรายได้ทั้งครอบครัวเกิน 10000 บาท แต่มีภาระเลี้ยงดูคน

ในครอบครัวเกิน 8 คน การศึกษาของบิดาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจนถึงระดับ ปวช. ปวส. หรืออนุปริญญา การศึกษาของมารดาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างส่วนมากจะกวาดวิชาสม่ำเสมอหรือกวาดวิชาก่อนสอบ อัตมรณทัณฑ์ได้ คะแนนเฉลี่ย 68 โดยมีคะแนนต่ำสุด 33 คะแนน คะแนนสูงสุด 89 คะแนน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวได้คะแนนเฉลี่ย 45 คะแนน โดยมีคะแนนต่ำสุด 23 คะแนน คะแนนสูงสุด 65 คะแนน บรรยายภาศานโรงเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 58 โดยมีคะแนนต่ำสุด 18 คะแนน คะแนนสูงสุด 94 คะแนน ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนได้คะแนนเฉลี่ย 36 คะแนน โดยมีคะแนนต่ำสุด 14 คะแนน คะแนนสูงสุด 48 คะแนน การปรับตัวได้คะแนนเฉลี่ย 96 คะแนน โดยมีคะแนนต่ำสุด 63 คะแนน คะแนนสูงสุด 134 คะแนน การควบคุมตนเองได้คะแนนเฉลี่ย 83 โดยมีคะแนนต่ำสุด 57 คะแนน คะแนนสูงสุด 104 คะแนน การตัดสินใจเลือกอาชีพได้คะแนนเฉลี่ย 80 คะแนน โดยมีคะแนนต่ำสุด 40 คะแนน คะแนนสูงสุด 104 คะแนน

2. คุณลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการศึกษาต่างกัน เมื่อจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

2.1 อายุของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้ผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานของอายุเมื่อจำแนกตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ความคลาดเคลื่อน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
		มาตรฐาน	มาตรฐาน		
กลุ่ม 1	16.1392	.6990	.0989	15.00	19.01
กลุ่ม 2	15.8378	.5300	.0750	15.00	17.06
กลุ่ม 3	15.9792	.5150	.0728	15.02	17.09
กลุ่ม 4	16.5496	1.0781	.1525	15.05	19.02
กลุ่ม 5	17.1520	.4865	.0688	16.07	18.06
กลุ่ม 6	16.8922	.6717	.0950	16.00	18.10
กลุ่ม 7	17.0122	.5927	.0838	16.03	19.00
กลุ่ม 8	16.9012	.6645	.0940	15.03	18.05
กลุ่ม 9	17.9650	1.1057	.1564	16.10	20.08
รวม	16.7143	.9660	.0455	12.10	20.08

จากตาราง 3 สรุปว่ากลุ่มที่มีอายุโดยเฉลี่ยสูงสุดคือกลุ่ม 9 รองลงมาคือกลุ่ม 5, 7, 8, 6, 4, 1, 3, 2 นั่นคือนักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.6 มีอายุโดยเฉลี่ยสูงสุด 17 ปี 9 เดือน กลุ่มที่มีอายุโดยเฉลี่ยต่ำสุด คือ กลุ่มนักเรียนที่ศึกษาอยู่ชั้น ม.5 เที่ยงศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. แต่ยังไม่จบหลักสูตรมีอายุโดยเฉลี่ย 15 ปี 8 เดือน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พบว่า นักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจากชั้น ม.6 มีอายุโดยเฉลี่ย 17 ปี 9 เดือน นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จบจากชั้น ม.5 มีอายุโดยเฉลี่ย 16 ปี 9 เดือน และ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จบจากชั้น ม.4 มีอายุโดยเฉลี่ย 16 ปี 5 เดือน

เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way analysis of variance)

ได้ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของอายุ เมื่อพิจารณาตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน

แหล่ง	D.F.	SS.	MS.	ประมาณค่า F	นัยสำคัญของ F
ระหว่างกลุ่ม	8	178.8823	22.3603	41.0657	.0000
ภายในกลุ่ม	441	240.1245	.5445		
รวม	449	419.0068			

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของอายุเมื่อพิจารณาตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน สรุปว่าอายุแปรปรวนตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน สรุปได้ว่ามีกลุ่มบางกลุ่มมีอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือมีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของอายุในแต่ละกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญ จึงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอายุ เมื่อจำแนกตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน โดยวิธีการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของเชฟเฟ (Scheffe) ได้ผลดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของอายุเมื่อพิจารณาตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง
ที่ได้รับการศึกษาต่างกัน

ค่าเฉลี่ย	กลุ่ม	กลุ่ม								
		2	3	1	4	6	8	7	5	9
15.84	2									
15.98	3									
16.14	1									
16.55	4	*								
16.89	6	*	*	*						
16.90	8	*	*	*						
17.01	7	*	*	*						
17.15	5	*	*	*	*					
17.97	9	*	*	*	*	*	*	*	*	

* คู่ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 แสดงว่ากลุ่ม 9 มีอายุโดยเฉลี่ยแตกต่างจากทุกกลุ่ม กลุ่ม 5 มีอายุโดยเฉลี่ยต่างจากกลุ่ม 2, 3, 1, 4, 6 และกลุ่ม 6, 7, 8 มีอายุโดยเฉลี่ยต่างจากกลุ่ม 2, 3, 1 กลุ่ม 4 มีอายุโดยเฉลี่ยต่างจากกลุ่ม 2 นั่นคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนชั้น ม.4 ม.5 หรือ ม.6 มีอายุโดยเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่เข้าเรียน ม.4 พ.ศ. 2533 มีอายุโดยเฉลี่ยสูงกว่าทุกกลุ่มนักเรียนที่เข้าเรียนชั้น ม.4 พ.ศ. 2534 คือกลุ่ม 5, 6, 7, 8 จะมีอายุโดยเฉลี่ยแตกต่างจากนักเรียนที่เข้าเรียนชั้น ม.4 พ.ศ. 2535 คือกลุ่ม 1, 2, 3, 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน นั่นคือนักเรียนที่เข้าเรียนชั้น ม.4 านแต่ละปีการศึกษาจะมีอายุโดยเฉลี่ยแตกต่างกัน

2.2 การศึกษาในระบบ

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะมีลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน เมื่อแบ่งเป็นการศึกษาในระบบจะแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ การศึกษาในระดับชั้น ม.5 ม.6 และระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 1 ในแต่ละระดับมี 150 คน

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในที่นี้หมายถึงเกรดเฉลี่ยสะสมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อจำแนกตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ความคลาดเคลื่อน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
	มาตรฐาน	มาตรฐาน	มาตรฐาน		
กลุ่ม 1	2.14	.53	.07	1.00	3.50
กลุ่ม 2	2.16	.43	.06	1.10	3.29
กลุ่ม 3	2.88	.52	.07	1.75	3.80
กลุ่ม 4	3.14	.44	.06	2.00	3.85
กลุ่ม 5	2.06	.49	.07	1.00	3.50
กลุ่ม 6	1.9	.40	.06	1.00	2.90
กลุ่ม 7	2.61	.46	.07	1.50	3.70
กลุ่ม 8	2.95	.68	.10	1.02	3.92
กลุ่ม 9	2.71	.58	.08	1.13	3.90
รวม	2.51	.66	.03	1.00	3.92

จากตาราง 6 สรุปว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยสูงสุดคือกลุ่ม 4 รองลงมาคือกลุ่ม 8, 3, 9, 7, 2, 1, 5, 6 นั่นคือ นักเรียนที่จบจากโรงเรียนชั้น ม.4 และขณะนี้ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยสูงสุด 3.14 และกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยต่ำสุด คือ กลุ่มนักเรียนที่ศึกษาอยู่ชั้น ม.6 เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. แต่ยังไม่จบหลักสูตรมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ย 1.93 เมื่อเปรียบเทียบ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จบจากชั้น ม.4 ม.5 และ ม.6 พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ย 3.14, 2.94, 2.71 แสดงว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จบจากชั้น ม.4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จบจากชั้น ม.5 และ ม.6 ตามลำดับ

ในกลุ่มนักเรียนชั้น ม.5 หรือผู้ที่เข้าศึกษาชั้น ม.4 พ.ศ. 2535 กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุดคือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จบจากการศึกษาในโรงเรียนชั้น ม.4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 3.14 รองลงมาคือนักเรียนที่จบหลักสูตร กศน. ต่อ. แล้วแต่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 2.87 กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำสุด คือ กลุ่มนักเรียน ม.5 ที่ไม่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 2.13

กลุ่มนักเรียนที่เข้าเรียนชั้น ม.4 พ.ศ. 2534 กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุดคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จบจากชั้น ม.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 2.95 รองลงมาคือกลุ่มนักเรียนชั้น ม.6 ที่จบหลักสูตร กศน.ต่อ.แล้วยังคงอยู่ในโรงเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 2.05 และนักเรียน ม.6 ที่ไม่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยต่ำสุด 1.93 เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ละเอียดยิ่งขึ้น จึงวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ได้ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 7

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อพิจารณาตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการศึกษาต่างกัน

แหล่ง	D.F.	SS.	MS.	ประมาณค่า F	นัยสำคัญของ F
ระหว่างกลุ่ม	8	78.8370	9.8546	37.8695	.0000
ภายในกลุ่ม	.441	114.7595	.2602		
รวม	449	193.5965			

จากตาราง 7 สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อพิจารณาตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน ผลปรากฏในตาราง 7 ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแปรปรวนตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการศึกษาต่างกัน นั่นคือ มีกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือมีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญ จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อจำแนกตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน โดยวิธีการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของเชฟเฟ (Scheffe) ได้ผลดังตาราง 8

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อพิจารณาตาม
ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการศึกษาต่างกัน

ค่าเฉลี่ย	กลุ่ม	กลุ่ม							
		6	5	1	2	7	9	3	8
1.94	6								
2.06	5								
2.14	1								
2.16	2								
2.61	7	*	*	*	*				
2.71	9	*	*	*	*				
2.88	3	*	*	*	*				
2.95	8	*	*	*	*				
3.14	4	*	*	*	*	*	*		

* คู่ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 สรุปได้ว่ากลุ่ม 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยแตกต่างจาก
กลุ่ม 6, 5, 1, 2, 7, 9 กลุ่ม 7, 3, 8, 9 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยต่าง
จากกลุ่ม 1, 2, 5, 6 นั่นคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนชั้น ม.4
มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 กลุ่ม ม.5 ม.6 ที่จบหลักสูตร กสณ.ตอ. แต่ยังคงศึกษาอยู่ ณ โรงเรียนและกลุ่ม
นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จบจากชั้น ม.5 ม.6 จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างจากกลุ่ม
นักเรียน ม.5 ม.6 ที่ไม่เคยศึกษาหลักสูตร กสณ.ตอ. และกลุ่มนักเรียน ม.5 ม.6 ที่เคย
ศึกษาหลักสูตร กสณ.ตอ. แต่ยังไม่จบหลักสูตร

2.4 ความคาดหวังทางการศึกษาในที่มี 3 ระดับ คือ ประถมตรี ประถมโท
 ประถมเอก ผลการวิเคราะห์ที่แสดงในตาราง 9

ตาราง 9 ค่าสถิติพื้นฐานแสดงระดับความคาดหวังทางการศึกษา

ระดับ	ความถี่	ร้อยละ
ประถมตรี	129	28.7
ประถมโท	219	48.7
ประถมเอก	102	22.7

จากตาราง 9 สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดคาดหวังจะศึกษาต่อถึงระดับประถมโท
 48.7 % รองลงมา คือ ประถมตรี 28.7 % และประถมเอก 22.7 %

2.5 ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวในที่นี้แบ่งเป็น 9 ระดับ
เมื่อวิเคราะห์ความถี่ได้ผลดังตาราง 10

ตาราง 10 ค่าสถิติพื้นฐานแสดงระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ระดับ	ความถี่	ร้อยละ
2	15	3.3
3	1	.2
4	5	1.1
5	66	14.7
6	18	4.0
7	31	6.9
8	286	63.6
9	28	6.2

จากตาราง 10 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 63.6 มีระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางค่อนข้างสูง คือมีรายได้เกิน 10,000 บาท แต่มีภาระเลี้ยงดูคนในครอบครัวเกิน 8 คน

2.6 ระดับการศึกษาของบิดาได้ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 11 สรุปได้ว่าบิดาของกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น 26.7 % ระดับปริญญาตรี 26.4 % ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 17.6 % ระดับ ปวช. ปวส. หรืออนุปริญญา 15.1 % และระดับปริญญาเอก 1.8 %

ตาราง 11 ค่าสถิติพื้นฐานแสดงระดับการศึกษาของบิดา

ระดับ	ความถี่	ร้อยละ
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น	120	26.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	34	7.6
มัธยมศึกษาตอนปลาย	79	17.6
ปวช. ปวส. หรืออนุปริญญา	68	15.1
ปริญญาตรี	119	26.4
ปริญญาโท	22	4.9
ปริญญาเอก	8	1.8

2.7 ระดับการศึกษาของมารดาได้ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 12

ตาราง 12 ค่าสถิติพื้นฐานแสดงระดับการศึกษาของมารดา

ระดับ	ความถี่	ร้อยละ
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น	178	39.6
มัธยมศึกษาตอนต้น	33	7.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย	56	12.4
ปวช. ปวส. หรืออนุปริญญา	74	16.4
ปริญญาตรี	91	20.2
ปริญญาโท	13	2.9
ปริญญาเอก	5	1.1

จากตาราง 12 สรุปได้ว่า มารดาของกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น 39.6 % ระดับปริญญาตรี 20.2 % ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 12.4 % ระดับ ปวช. ปวส. หรืออนุปริญญา 16.4 % และระดับปริญญาเอก 1.1 %

2.8 การกวตวิชา ในที่นี้แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 13

ตาราง 13 ค่าสถิติพื้นฐานของการกวตวิชา

ระดับ	ความถี่	ร้อยละ
สม่ำเสมอ	252	56.0
เฉพาะก่อนสอบคัดเลือก	131	29.1
ไม่เคย	67	14.9

จากตาราง 13 สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากกวตวิชาสม่ำเสมอ 56 % กวตวิชาเฉพาะก่อนสอบคัดเลือก 29.1 % และไม่เคยกวตวิชา 14.9 %

2.9 การศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. ได้ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 14.

ตาราง 14 ค่าสถิติพื้นฐานของการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.

ระดับ	ความถี่	ร้อยละ
ไม่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.	118	26.2
เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.แต่ไม่จบ	105	23.3
จบหลักสูตร กศน.ต่อ.อยู่มัธยม	100	22.2
จบหลักสูตร กศน.ต่อ.อยู่อุดมศึกษา	127	28.2

จากตาราง 14 สรุปได้ว่า ไม่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. 26.2 % เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. แต่ยังไม่จบหลักสูตร 23.3 % จบการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. แล้วอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 22.2 % และจบการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.แล้วเรียนต่ออุดมศึกษา 28.2 %

2.10 อัตราบัณฑิตของกลุ่มที่เลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. ได้ผลดังตาราง 15
 ตาราง 15 ค่าสถิติพื้นฐานของอัตราบัณฑิตของกลุ่มที่เลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ.

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ความคลาดเคลื่อน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
		มาตรฐาน	มาตรฐาน		
เคยเรียนไม่จบ	66.84	9.40	.92	38	88
จบอยู่มัธยม	69.35	7.79	.78	48	87
จบอยู่อุดม	68.32	8.20	.73	40	88
รวม	68.16	8.51	.47	38	88

จากตาราง 15 สรุปได้ว่า นักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. จบแล้วอยู่ใน
 โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราบัณฑิตสูงสุด 69.35 % รองลงมาคือ นักศึกษาปี 1 68.32 %
 นักเรียนที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. แต่ไม่จบ 66.84 %

2.11 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของกลุ่มที่เลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.

ได้ผลดังตาราง 16

ตาราง 16 ค่าสถิติพื้นฐานของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของกลุ่มที่เลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
เคยเรียนไม่จบ	44.10	7.09	.69	24	65
จบอยู่มัธยม	45.97	6.73	.67	26	55
จบอยู่อุดม	45.48	6.58	.58	23	59
รวม	45.19	6.81	.37	23	65

จากตาราง 16 สรุปได้ว่า นักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. จบแล้วอยู่ใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา มีอัตราส่วนที่สูงสุด 45.97 % รองลงมาคือ นักศึกษาปีที่ 1 45.48 %
นักเรียนที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. แต่ไม่จบ 44.10 %

2.12 บรรยายภาคนโรงเรียนของกลุ่มที่เลือกศึกษาหลักสูตร

กศน.ตอ. ได้ผลดังตาราง 17

ตาราง 17 ค่าสถิติพื้นฐานของบรรยายภาคนโรงเรียนของกลุ่มที่เลือกศึกษาหลักสูตร

กศน.ตอ.

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ความคลาดเคลื่อน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
		มาตรฐาน	มาตรฐาน		
เคยเรียนไม่จบ	55.23	8.12	.79	28	74
จบอยู่มัธยม	59.22	6.72	.67	46	77
จบอยู่อุดม	60.21	9.20	.82	18	94
รวม	58.34	8.42	.46	18	94

จากตาราง 17 สรุปได้ว่า นักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. จบแล้วเรียนต่อ
อุดมศึกษามีบรรยายภาคนโรงเรียนดีที่สุด 60.21 % รองลงมาคือ นักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร
กศน.ตอ. จบแล้วเรียนในโรงเรียนมัธยม 59.22 % นักเรียนที่เคยศึกษาหลักสูตร
กศน.ตอ. แต่ไม่จบ 55.23 %

2.13 ประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อนของกลุ่มที่เลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. ได้ผล

ดังตาราง 18

ตาราง 18 ค่าสถิติพื้นฐานของประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อนของกลุ่มที่เลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ความคลาดเคลื่อน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
		มาตรฐาน	มาตรฐาน		
เคยเรียนไม่จบ	34.60	5.71	.56	20	48
จบอยู่มัธยม	36.43	4.86	.48	25	48
จบอยู่อุดม	36.48	4.58	.40	26	48
รวม	35.87	5.10	.28	20	48

จากตาราง 18 สรุปได้ว่า นักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. จบแล้วเรียนต่อ อุดมศึกษามีประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อนสูงสุด 36.49 % รองลงมา คือ นักเรียนที่ศึกษา หลักสูตร กศน.ต่อ. จบแล้วเรียนในโรงเรียนมัธยม 36.43 % นักเรียนที่เคยศึกษา หลักสูตร กศน.ต่อ. แต่ไม่จบ 34.60 %

กล่าวโดยสรุปจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านคุณลักษณะพื้นฐานของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายที่ตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. พอสรุปได้ดังนี้

1. คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมีอายุโดยเฉลี่ย 16 ปี 7 เดือน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.5 ความคาดหวังทางการศึกษาระดับปริญญาโท ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ระดับปานกลางค่อนข้างสูง การศึกษาของบิดาและมารดาส่วนมาก.

ระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นและระดับปริญญาตรี ส่วนมากกววิชาสมาเสมอหรือกววิชาเฉพาะก่อนสอบคัดเลือก

2. อายุของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มจะต่างกันอย่างไรมีนัยสำคัญ คือนักเรียน

ม.6 มีอายุโดยเฉลี่ยสูงกว่านักเรียน ม.5 และ ม.4 ตามลำดับ

3. กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 450 คน แบ่งเป็นศึกษาในระบบได้ 3 ระดับ คือ ม.5 จำนวน 150 คน ม.6 จำนวน 150 คน อุดมศึกษาปี 1 จำนวน 150 คน

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปี 1 ที่จบจาก ม.4 สูงกว่านักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.5 และ ม.6 เกรดเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาปี 1 ที่จบจาก ม.4 ม.5 ม.6 คือ 3.14 2.94 2.71 ตามลำดับ

5. สำหรับทัศนคติและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวพบว่ามีคะแนนเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามกลุ่มต่อไปนี้ นักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. จบแล้วอยู่ในโรงเรียน นักศึกษาปี 1 และ นักเรียนที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ.แต่ยังไม่จบ ส่วนบรรยากาศในโรงเรียนและ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน พบว่ามีคะแนนเรียงลำดับดังนี้ นักศึกษาปีที่ 1 นักเรียนศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. จบแล้วอยู่ในโรงเรียน นักเรียนที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. แต่ยังไม่จบ

2. เหตุผลในการตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตรกศน.ตอ. และเหตุผลในการสละสิทธิ์เมื่อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้

เหตุผลในการตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. ของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

1. กลุ่มที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. แต่ยังไม่จบหลักสูตร
2. กลุ่มที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. จบแล้วเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. กลุ่มที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. จบแล้วเรียนต่อระดับอุดมศึกษา

เหตุผลในการตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. คือ

1. การสอบเทียบง่ายกว่าการสอบปกติ ทำให้สำเร็จการศึกษาได้เร็วขึ้น
2. ใดคร ๗ ก็สอบกันทั้งนั้น
3. ทำให้มีโอกาสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เร็วขึ้น
4. พ่อแม่ เพื่อน ครู แนะนำ
5. อื่น ๆ

สำหรับเหตุผลในการตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. ได้ผลการวิเคราะห์
ในตาราง 19

ตาราง 19 ค่าสถิติพื้นฐานเป็นร้อยละของเหตุผลในการตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตร
กศน.ต่อ.

กลุ่ม/เหตุผลข้อ	1	2	3	4	5
1	15.71	13.57	42.14	22.14	6.44
2	17.03	10.99	51.64	17.58	2.76
3	21.74	7.45	54.04	14.28	3.13
รวม	21.78	12.62	39.85	21.29	4.46

จากตาราง 19 สรุปว่า นักเรียนส่วนมากให้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกศึกษา
หลักสูตร กศน.ต่อ. ว่าทำให้มีโอกาสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เร็วขึ้น 39.85 % รองลงมา
คือ การสอบเทียบง่ายกว่าการสอบปกติทำให้สำเร็จการศึกษาได้เร็วขึ้น 21.78 % พ่อแม่
เพื่อน ครู แนะนำ 21.29 % ใดคร ๗ ก็สอบกันทั้งนั้น 12.62 % เมื่อแบ่งย่อยเป็น
รายกลุ่มพบว่าทุกกลุ่มให้เหตุผลเช่นเดียวกัน คือ การสอบเทียบ ทำให้มีโอกาสอบเข้า

มหาวิทยาลัยได้เร็วขึ้นเป็นอันดับแรก นั่นคือ การที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเลือกสอบเทียบเพราะหวังโอกาสที่จะได้ทดลองสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เร็วขึ้น

สำหรับเหตุผลอื่น ๆ ที่นักเรียนให้ คือ เพื่อทดสอบความสามารถของตนเอง เพื่อน ๆ สอบกัน การไปสอบเทียบทำให้ได้เพื่อนใหม่เพิ่มมากขึ้น ทำให้มีโอกาสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้หลายครั้ง เป็นการทดลองสอบข้อสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยลองสนาม สอบเพื่อไม่ให้ตื่นเต้นในปี่หน้า เพื่อให้ตนมีเวลาและความพร้อมที่จะสอบคัดเลือกได้นานขึ้น จะทำให้เกิดความชำนาญขึ้น ไม่อยากเรียนในโรงเรียนนาน ๆ (ขี้เกียจเรียน) ลองข้อสอบเทียบ อยากสอบเอง ทำให้มีประสบการณ์ในการสอบ คัดเลือกเข้าตามสถาบันต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเคยชินกับสนามสอบและการสอบ เตรียมตัวให้พร้อมก่อนสอบสอบคัดเลือกจริง ถ้าสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ จะเรียนต่อแต่ถ้าไม่ได้จะลาออกมาอ่านหนังสือเอง หายประสบการณ์จากการทำข้อสอบ

เหตุผลในการสละสิทธิ์เมื่อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้จากแบบสอบถามมีผู้ที่เคยสละสิทธิ์รวมทั้งสิ้น 11 คน เป็นนักศึกษาที่จบจาก ม.5 จำนวน 6 คน จบจาก ม.6 จำนวน 5 คน ส่วนมากให้เหตุผลในการสละสิทธิ์ว่ามีโอกาสหาเงินปี่หน้า อาจได้คณะที่ดีกว่านี้ รองลงมา คือ ปี่นี้มาลองสอบเล่น ยังไม่คิดจะเรียนต่อ ได้คณะที่ไม่ตรงกับความสนใจ ความชอบหรือความถนัดของตนเอง และพ่อแม่ไม่ให้เรียนในคณะที่สอบเข้าได้ ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ของนักเรียนที่มีอายุ ระดับชั้นเรียน หลักสูตรการศึกษาที่แตกต่างกัน

การนำเสนอการเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัว การควบคุมตนเอง
การตัดสินใจเลือกอาชีพ ทางตามลำดับชั้นดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ
เมื่อจำแนกตาม

1.1 ลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน

1.2 การศึกษาในระบบ

1.1 การศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.

2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทาง (Multivariate Analysis of Variance MANOVA.) ของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ
วิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรตามทีละตัวด้วยค่าเอฟ (Univariate F tests)
วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคู่ด้วยวิธีการ
ของดันแคน (Duncan) หรือ เชฟเฟ (Scheffe) เมื่อจำแนกตาม

2.1 ตัวแปรอิสระทั้งหมด

2.2 อายุ และการศึกษาในระบบ

2.3 ลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน

2.4 การศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.

1. ค่าสถิติพื้นฐานของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ

1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจ
เลือกอาชีพเมื่อจำแนกตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน

1.1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของการปรับตัว เมื่อจำแนกตามลักษณะของกลุ่ม
ที่ได้รับการศึกษาต่างกัน ได้ผลดังตาราง 20

ตาราง 20 ค่าสถิติพื้นฐานของการปรับตัวเมื่อจำแนกตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ได้
รับการศึกษาต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ความคลาดเคลื่อน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
		มาตรฐาน	มาตรฐาน		
กลุ่ม 1	92.78	13.63	1.93	64	119
กลุ่ม 2	93.80	11.52	1.63	70	126
กลุ่ม 3	96.52	10.92	1.54	74	121
กลุ่ม 4	95.94	13.48	1.90	71	123
กลุ่ม 5	94.86	11.68	1.65	63	125
กลุ่ม 6	94.40	14.41	2.04	63	122
กลุ่ม 7	98.64	12.11	1.71	65	134
กลุ่ม 8	98.24	10.51	1.49	77	124
กลุ่ม 9	95.48	13.44	1.90	63	124
รวม	95.63	12.50	.59	63	134

จากตาราง 20 สรุปว่ากลุ่มที่มีคะแนนการปรับตัวโดยเฉลี่ยสูงสุด คือ กลุ่ม
นักเรียนชั้น ม.6 ที่จบหลักสูตร กศน.ต่อ. แล้ว 98.64 รองลงมา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1
ที่จบจาก ม.5 98.24

1.1.2 ค่าสถิติพื้นฐานของการควบคุมตนเอง เมื่อจำแนกตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน ได้ผลดังตาราง 21

ตาราง 21 ค่าสถิติพื้นฐานของการควบคุมตนเองเมื่อจำแนกตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการศึกษาต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ความคลาดเคลื่อน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
	มาตรฐาน	มาตรฐาน	มาตรฐาน		
กลุ่ม 1	81.60	10.03	1.42	60	101
กลุ่ม 2	79.56	7.71	1.09	66	98
กลุ่ม 3	84.42	9.96	1.41	57	103
กลุ่ม 4	84.56	7.51	1.06	67	98
กลุ่ม 5	82.78	10.21	1.44	58	103
กลุ่ม 6	80.08	9.61	1.36	63	101
กลุ่ม 7	86.42	8.88	1.26	69	103
กลุ่ม 8	83.50	9.21	1.30	63	101
กลุ่ม 9	84.68	9.97	1.41	58	104
รวม	83.07	9.44	.459	57	104

จากตาราง 21 สรุปว่ากลุ่มที่มีคะแนนการควบคุมตนเองโดยเฉลี่ยสูงสุด คือ กลุ่มนักเรียนชั้น ม.6 ที่จบหลักสูตร กศน.ตอ. แล้ว 86.42 รองลงมา คือ นักศึกษา ชั้นปีที่ 1 ที่จบจาก ม.4 84.56 และนักเรียน ม.5 ที่จบหลักสูตร กศน.ตอ. แล้ว 84.42 กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียน ม.5 ที่ไม่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. 79.56

1.1.3 ค่าสถิติพื้นฐานของการตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อจำแนกตามลักษณะของกลุ่ม
ที่ได้รับการศึกษาต่างกัน ได้ผลดังตาราง 22

ตาราง 22 ค่าสถิติพื้นฐานของการตัดสินใจเลือกอาชีพเมื่อจำแนกตามลักษณะของ
กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการศึกษาต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ความคลาดเคลื่อน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
		มาตรฐาน	มาตรฐาน		
กลุ่ม 1	81.58	10.67	1.51	60	99
กลุ่ม 2	79.62	8.14	1.15	65	978
กลุ่ม 3	80.18	10.46	1.47	61	101
กลุ่ม 4	80.98	10.04	1.42	57	103
กลุ่ม 5	80.42	10.13	1.43	59	103
กลุ่ม 6	78.34	8.52	1.20	62	97
กลุ่ม 7	78.42	12.88	1.82	40	102
กลุ่ม 8	78.94	10.22	1.44	58	104
กลุ่ม 9	78.40	9.88	1.40	60	99
รวม	79.65	10.16	.478	40	104

จากตาราง 22 สรุปว่ากลุ่มที่มีคะแนนการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยเฉลี่ยสูงสุด คือ
กลุ่มนักเรียนชั้น ม.5 ที่ไม่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. 81.58 กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด
คือนักเรียน ม.6 ที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ.ทั้งที่ยังไม่จบและจบแล้ว รวมทั้งนักศึกษา
ชั้นปีที่ 1 ที่จบจากชั้น ม.6 คะแนนโดยเฉลี่ยประมาณ 78

1.2 ค่าสถิติพื้นฐานของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ
เมื่อจำแนกตามการศึกษาในระบบ

1.2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของการปรับตัว เมื่อจำแนกตามการศึกษา
ในระบบได้ผลดังตาราง 23

ตาราง 23 ค่าสถิติพื้นฐานของการปรับตัวเมื่อจำแนกตามการศึกษาในระบบ

ระดับการศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
มัธยม 5	94.39	12.06	.98	64	126
มัธยม 6	95.99	12.89	1.06	63	134
อุดมศึกษา	96.52	12.53	1.02	63	124
รวม	95.63	12.50	.59	63	134

จากตาราง 23 สรุปได้ว่านักศึกษาปีที่ 1 มีการปรับตัวสูงกว่านักเรียน ม.6
และ ม.5 ตามลำดับ

1.2.2 ค่าสถิติพื้นฐานของการควบคุมตนเอง เมื่อจำแนกตามการศึกษาในระบบ
ระบบได้ผลดังตาราง 24

ตาราง 24 ค่าสถิติพื้นฐานของการควบคุมตนเองเมื่อจำแนกตามการศึกษาในระบบ

ระดับการศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
มัธยม 5	81.79	9.44	.77	57	103
มัธยม 6	83.15	9.88	.81	58	103
อุดมศึกษา	84.27	8.88	.73	58	104
รวม	83.07	9.45	.59	57	104

จากตาราง 24 สรุปได้ว่านักศึกษาปีที่ 1 มีการควบคุมตนเองสูงกว่านักเรียน
ม.6 และ ม.5 ตามลำดับ

1.2.3 ค่าสถิติพื้นฐานของการตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อจำแนกตามการศึกษา
ในระบบได้ผลดังตาราง 25

ตาราง 25 ค่าสถิติพื้นฐานของการตัดสินใจเลือกอาชีพเมื่อจำแนกตามการศึกษาในระบบ

ระดับการศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ความคลาดเคลื่อน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
		มาตรฐาน	มาตรฐาน		
มัธยม 5	80.40	9.79	.79	60	101
มัธยม 6	79.08	10.66	.87	40	103
อุดมศึกษา	79.47	10.02	.82	57	104
รวม	79.47	10.16	.47	40	104

จากตาราง 25 สรุปว่านักเรียน ม.5 มีการตัดสินใจเลือกอาชีพดีกว่านักศึกษา
ปีที่ 1 และ นักเรียน ม.6 ตามลำดับ

1.3 ค่าสถิติพื้นฐานของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ
เมื่อจำแนกตามการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.

1.3.1 ค่าสถิติพื้นฐานของการปรับตัว เมื่อจำแนกตามการศึกษาหลักสูตร
กศน.ต่อ. ได้ผลดังตาราง 26

ตาราง 26 ค่าสถิติพื้นฐานของการปรับตัวเมื่อจำแนกตามการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.

ระดับการศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ความคลาดเคลื่อน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
	มาตรฐาน	มาตรฐาน			

ไม่เคย	94.02	12.80	1.18	63	125
เคยไม่จบ	94.08	13.15	1.28	63	126
จบอยู่มัธยม	97.58	11.52	1.15	65	134
จบอยู่อุดม	96.87	12.20	1.08	71	124
รวม	95.63	12.50	.59	63	134

จากตาราง 26 สรุปได้ว่านักเรียนที่จบการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. แล้วเรียนใน
โรงเรียนมัธยมมีการปรับตัวสูงกว่านักเรียนที่จบการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. แล้วไปศึกษา
ต่อระดับอุดมศึกษา นักเรียนที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. และนักเรียนที่ไม่เคยศึกษา
หลักสูตร กศน.ต่อ. ตามลำดับ

1.3.2 ค่าสถิติพื้นฐานของการควบคุมตนเอง เมื่อจำแนกตามการศึกษาหลักสูตร

กสน.ตอ. ได้ผลดังตาราง 27

ตาราง 27 ค่าสถิติพื้นฐานของการควบคุมตนเองเมื่อจำแนกตามการศึกษาหลักสูตร

กสน.ตอ.

ระดับการศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ความคลาดเคลื่อน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
		มาตรฐาน	มาตรฐาน		

ไม่เคย	82.94	9.19	.91	58	103
เคยไม่จบ	79.56	9.05	.88	58	101
จบอยู่มัธยม	85.42	9.44	.94	57	103
จบอยู่อุดม	84.23	8.55	.76	63	104
รวม	83.07	9.45	.44	57	104

จากตาราง 27 สรุปได้ว่านักเรียนที่จบการศึกษาหลักสูตร กสน.ตอ. แล้วเรียนในโรงเรียนมัธยมมีการควบคุมตนเองสูงกว่านักเรียนที่จบการศึกษาหลักสูตร กสน.ตอ. แล้วไปศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา นักเรียนที่ไม่เคยศึกษาหลักสูตร กสน.ตอ. และนักเรียนที่เคยศึกษาหลักสูตร กสน.ตอ. ตามลำดับ

1.3.3 ค่าสถิติพื้นฐานของการตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อจำแนกตามการศึกษา
 หลักสูตร กศน.ตอ. ได้ผลดังตาราง 28
 ตาราง 28 ค่าสถิติพื้นฐานของการตัดสินใจเลือกอาชีพเมื่อจำแนกตามการศึกษาระดับหลักสูตร
 กศน.ตอ.

ระดับการศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ความคลาดเคลื่อน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
		มาตรฐาน	มาตรฐาน		
ไม่จบ	80.67	9.99	.91	59	103
จบไม่จบ	78.51	8.60	.83	60	97
จบอยู่มัธยม	79.307	11.70	.82	40	102
จบอยู่อุดม	79.92	10.19	.90	57	104
รวม	79.65	10.15	.47	40	104

จากตาราง 28 สรุปได้ว่านักเรียนที่ไม่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. มีการตัดสินใจเลือกอาชีพดีกว่านักศึกษาปีที่ 1 ที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. นักเรียนที่จบศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. และนักเรียนที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. แต่ยังไม่จบตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทาง (Multivariate Analysis of Variance MANOVA) การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อพิจารณาจากตัวแปรทั้งหมด และวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามที่ละตัวด้วยค่าเอฟ (Univariate F tests)

2.1 เมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระทั้งหมดได้ผลดังตาราง 29

ตาราง 29 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทางของการปรับตัว การควบคุมตนเอง
การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อพิจารณาจากตัวแปรอิสระ 14 ตัว

วิธีทดสอบ	ค่า	ประมาณค่า F	นัยสำคัญของ F
พิลไลส์(Pillais)	.990	15485.24	.00
โฮเทลลิงส์(Hotellings)	103.928	15485.24	.00
วิลคส์(Wilks)	.009	15485.24	.00
รอยส์(Roys)	.990		

จากตาราง 29 สรุปได้ว่าผลการทดสอบความแปรปรวนแบบหลายทางระหว่างความ
สามารถในการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ พบความแตกต่างอย่างมี
นัยสำคัญ จึงวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามทีละตัวด้วยค่าเอฟ (Univariate F
tests) ได้ผลดังตาราง 30

ตาราง 30 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัว การควบคุมตนเอง
การตัดสินใจเลือกอาชีพทีละตัว

ตัวแปร	Hypoth. SS	Error SS	Hypoth. MS	Error MS	F	Sig of F
y1	4115197.98	70177.02	4115197.98	156.29	26329.47	.00
y2	3105032.00	40080.00	3105032.00	89.26	34784.41	.00
y3	2855094.08	46323.92	2855094.08	103.17	27673.33	.00

จากตาราง 30 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 เมื่อจำแนกตามอายุ และการศึกษาในระบบได้ผลดังตาราง 31

ตาราง 31 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทางของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพเมื่อพิจารณาจากปฏิสัมพันธ์ของอายุกับระดับชั้นของการศึกษาในระบบ

วิธีทดสอบ	ค่า	ประมาณค่า F	นัยสำคัญของ F
ฟิลไลส์(Pillais)	.030	.908	.55
โฮเทลลิงส์(Hotellings)	.031	.908	.55
วิลคส์(Wilks)	.969	.908	.55
รอยส์(Roys)	.022		

จากตาราง 31 พบว่าผลการทดสอบความแปรปรวนแบบหลายทางของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จึงวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามทีละตัวด้วยค่าเอฟ (Univariate F tests) ได้ผลดังตาราง 32

ตาราง 32 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทางของการปรับตัว การควบคุมตนเอง
การตัดสินใจเลือกอาชีพที่ละตัว เมื่อพิจารณาจากอายุ

ตัวแปร	Hypoth. SS	Error SS	Hypoth. MS	Error MS	F	Sig of F
y1	1514.63	67136.87	302.92	152.93	1.98	.08
y2	432.01	38788.45	86.40	88.35	.97	.43
y3	217.98	45863.05	43.59	104.47	.41	.83

จากตาราง 32 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามทีละตัวไม่พบความแตกต่างระหว่างการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อพิจารณาจากปฏิสัมพันธ์ของอายุกับระดับชั้นของการศึกษาในระบบ จึงทดสอบผลหลัก (main effect) ของอายุ และ ระดับชั้นของการศึกษาในระบบ ได้ผลดังตาราง 33 - 37

ตาราง 33 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัว การควบคุมตนเอง
การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อพิจารณาจากอายุ

วิธีทดสอบ	ค่า	ประมาณค่า F	นัยสำคัญของ F
พิลไลส์(Pillais)	.02793	1.37540	.194
โฮเทลลิงส์(Hotellings)	.02856	1.38259	.191
วิลคส์(Wilks)	.97215	1.37967	.192
รอยส์(Roys)	.02460		

จากตาราง 33 ผลการทดสอบความแปรปรวนแบบหลายทางของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จึงวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามทีละตัวด้วยค่าเอฟ. (Univariate F tests) ได้ผลดังตาราง 34

ตาราง 34 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพทีละตัวเมื่อพิจารณาจากอายุ

ตัวแปร	Hypoth. SS	Error SS	Hypoth. MS	Error MS	F	Sig of F
y1	931.12	67136.87	310.37	152.93	2.03	.10
y2	138.87	38788.45	46.29	88.35	.52	.66
y3	119.29	45863.05	39.76	104.47	.38	.77

จากตาราง 34 สรุปว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรตามทีละตัว ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อพิจารณาจากอายุ จึงทดสอบผลหลักจากการศึกษาในระบบผลดังตาราง 35

ตาราง 35 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัว การควบคุมตนเอง
การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อพิจารณาจากการศึกษาในระบบ

วิธีทดสอบ	ค่า ประมาณค่า F นัยสำคัญของ F		
พิลลิส(Pillais)	.028	2.14	.047
โฮเทลลิงส์(Hotellings)	.029	2.15	.045
วิลคส์(Wilks)	.972	2.14	.046
รอยส์(Roys)	.027		

จากตาราง 35 ผลการทดสอบความแปรปรวนแบบหลายทางของการปรับตัว
การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จึง
วิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามทีละตัวด้วยค่าเอฟ (Univariate F tests)
ได้ผลดังตาราง 36

ตาราง 36 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัว การควบคุมตนเอง
การตัดสินใจเลือกอาชีพทีละตัวเมื่อพิจารณาจากการศึกษาในระบบ

ตัวแปร	Hypoth. SS	Error SS	Hypoth. MS	Error MS	F	Sig of F
y1	369.66	69807.36	184.83	156.17	1.18	.307
y2	461.28	39618.72	230.64	88.63	2.60	.075
y3	137.33	46186.59	68.67	103.33	.66	.515

จากตาราง 36 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามทีละตัวไม่พบความแตกต่างระหว่างการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ในแต่ละกลุ่มตัวอย่างเมื่อพิจารณาจากการศึกษาในระบบ

2.3 เมื่อจำแนกตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกันได้ผลดังตาราง 37 ตาราง 37 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อพิจารณาจากลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน

วิธีทดสอบ	ค่า	ประมาณค่า F	นัยสำคัญของ F
พิลไลส์(Pillais)	.109	2.08	.002
โฮเทลลิงส์(Hotellings)	.118	2.15	.001
วิลคส์(Wilks)	.893	2.12	.001
รอยส์(Roys)	.037		

จากตาราง 37 สรุปได้ว่า ผลการทดสอบความแปรปรวนแบบหลายทางของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จึงวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามทีละตัวด้วยค่าเอฟ (Univariate F tests) ได้ผลดังตาราง 38

ตาราง 38 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัว การควบคุมตนเอง
การตัดสินใจเลือกอาชีพทีละตัวเมื่อพิจารณาจากลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน

ตัวแปร	Hypoth.SS	Error SS	Hypoth. MS	Error MS	F	Sig of F
y1	1518.00	68659.02	189.75	155.69	1.22	.286
y2	2077.36	38002.64	259.67	86.17	3.01	.003
y3	583.20	45740.72	72.90	103.72	.70	.689

จากตาราง 38 สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามทีละตัวไม่พบความแตกต่างระหว่างการปรับตัว การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อพิจารณาจากการศึกษาระบบ แต่พบความแตกต่างของการควบคุมตนเอง จึงทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ได้ผลดังตาราง 39

ตาราง 39 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการควบคุมตนเอง เมื่อพิจารณาจากลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน

แหล่ง	D.F.	SS.	MS.	ประมาณค่า F	นัยสำคัญของ F
ระหว่างกลุ่ม	8	2077.36	259.67	3.01	.002
ภายในกลุ่ม	441	38002.64	86.17		
รวม	449	40080.00			

จากตาราง 39 พบความแตกต่างระหว่างการควบคุมตนเองตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของดันแคน (Duncan) ได้ผลดังตาราง 40

ตาราง 40 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของการควบคุมตนเอง เมื่อจำแนกตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน

ค่าเฉลี่ย	กลุ่ม	2	6	1	5	8	3	4	9	7
79.56	2									
80.08	6									
81.60	1									
82.78	5									
83.50	8									
84.42	3	*	*							
84.56	4	*	*							
84.68	9	*	*							
86.42	7	*	*	*						

* คู่ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 40 สรุปได้ว่า กลุ่ม 2 และ กลุ่ม 6 แตกต่างจากกลุ่ม 3, 4, 9, 7 และกลุ่ม 1 แตกต่างจากกลุ่ม 7 นั่นคือ นักเรียน ม.5 และ ม.6 ที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. แต่ไม่จบจะมีการควบคุมตนเองต่างจากนักเรียน ม.5 และ ม.6 ที่จบการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. แล้ว และนักศึกษาปี 1 ที่จบจาก ม.4 และ ม.6 รดยที่นักเรียน ม.6 ที่จบการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.แล้วมีการควบคุมตนเองสูงที่สุด รองลงมาคือ นักศึกษาปี 1 ที่จบจาก ม.6 ม.4 และนักเรียน ม.5 ที่จบการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.แล้วตามลำดับ

2.4 เมื่อจำแนกตามการศึกษาลัทธิสุตร กศน.ตอ. ได้ผลดังตาราง 41
 ตาราง 41 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัว การควบคุมตนเอง
 การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อพิจารณาจากการศึกษาลัทธิสุตร กศน.ตอ.

วิธีทดสอบ	ค่า ประมาณค่า F นัยสำคัญของ F		
พิลไลส์(Pillais)	.075	3.80	.000
โฮเทลลิงส์(Hotellings)	.079	3.89	.000
วิลคส์(Wilks)	.925	3.85	.000
รอยส์(Roys)	.061		

จากตาราง 41 สรุปได้ว่าผลการทดสอบความแปรปรวนแบบหลายทางของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จึงวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามทีละตัวด้วยค่าเอฟ (Univariate F tests) ได้ผลดังตาราง 42

ตาราง 42 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัว การควบคุมตนเอง
 การตัดสินใจเลือกอาชีพทีละตัวเมื่อพิจารณาจากการศึกษาลัทธิสุตร กศน.ตอ.

ตัวแปร	Hypoth. SS	Error SS	Hypoth. MS	Error MS	F	Sig of F
y1	1131.74	69045.28	377.25	154.81	2.44	.064
y2	2016.83	38063.17	672.28	85.34	7.88	.000
y3	280.22	46043.70	93.41	103.24	.90	.439

จากตาราง 42 สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามทีละตัวไม่พบความแตกต่างระหว่างการปรับตัว การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อพิจารณาจากการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. แต่พบความแตกต่างระหว่างการควบคุมตนเองของกลุ่มต่าง ๆ จึงทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวเพื่อหาความแตกต่างของการควบคุมตนเองเป็นรายคู่ ได้ผลดังตาราง 43

ตาราง 43 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของการควบคุมตนเอง
เมื่อพิจารณาจากการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.

แหล่ง	D.F.	SS.	MS.	ประมาณค่า F	นัยสำคัญของ F
ระหว่างกลุ่ม	3	2016.83	672.28	7.88	.000
ภายในกลุ่ม	446	38063.17	85.34		
รวม	449	40080.00			

จากตาราง 43 พบความแตกต่างระหว่างการควบคุมตนเองจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของดันแคน (Duncan) ได้ผลดังตาราง 44

ตาราง 44 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของการควบคุมตนเองเมื่อจำแนกตาม
การศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.

ค่าเฉลี่ย	กลุ่ม	2	1	4	3
79.56	2				
82.94	1	*			
84.23	4	*			
85.42	3	*			

* ผู้ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 44 สรุปได้ว่า กลุ่ม 2 มีการควบคุมตนเองต่างจากกลุ่ม 1, 4, 3
นั่นคือ นักเรียนที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.แต่ไม่จบจะควบคุมตนเองต่างจากกลุ่มอื่น ๆ

กล่าวโดยสรุปจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของ
การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ได้ผลดังนี้

1. การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัว การควบคุมตนเอง
การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่ออธิบายด้วยค่าเฉลี่ย

1.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัว การควบคุมตนเอง
การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อจำแนกตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน

1.1.1 นักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.5 มีการปรับตัวดีกว่านักศึกษา
ปีที่ 1 ที่จบจาก ม.4 และ ม.6 ตามลำดับ

1.1.2 นักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.6 มีการควบคุมตนเอง
ดีกว่านักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.4 และ ม.5 ตามลำดับ

1.1.3 นักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.4 มีการตัดสินใจเลือกอาชีพดีกว่านักศึกษานักเรียนปีที่ 1 ที่จบจาก ม.5 และ ม.6 ตามลำดับ

1.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อจำแนกตามการศึกษาระดับ

1.2.1 นักศึกษาปีที่ 1 มีการปรับตัวดีกว่านักเรียนชั้น ม. 6 และ ม.5 ตามลำดับ

1.2.2 นักศึกษาปีที่ 1 มีการควบคุมตนเองสูงกว่านักเรียนชั้น ม. 6 และ ม.5 ตามลำดับ

1.2.3 นักเรียนชั้น ม.5 มีการตัดสินใจเลือกอาชีพดีกว่านักศึกษานักเรียนปีที่ 1 และ นักเรียนชั้น ม.6 ตามลำดับ

1.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อจำแนกตามการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.

1.3.1 นักเรียนที่จบการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.แล้วอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการปรับตัวดีกว่านักเรียนที่จบการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. แล้วไปเรียนระดับอุดมศึกษา นักเรียนที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.แต่ไม่จบ และนักเรียนที่ไม่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.ตามลำดับ

1.3.2 นักเรียนที่จบการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.แล้วอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการควบคุมตนเองดีกว่านักเรียนที่จบการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. แล้วไปเรียนระดับอุดมศึกษา นักเรียนที่ไม่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. และนักเรียนที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.แต่ไม่จบตามลำดับ

1.3.3 นักเรียนที่ไม่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. มีการตัดสินใจเลือกอาชีพดีกว่านักเรียนที่จบการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.แล้วไปเรียนอุดมศึกษา นักเรียนที่จบการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. แล้ว อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และนักเรียนที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. แต่ไม่จบตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทาง (Multivariate Analysis of Variance MANOVA) การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อพิจารณาจากตัวแปรทั้งหมด และวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามทีละตัวด้วยค่าเอฟ

(Univariate F tests) พบว่ามีบางกลุ่มมีการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อจำแนกตามอายุ และการศึกษาในระบบ ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทาง วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามที่ละตัวด้วยค่าเอฟ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว พบว่าไม่มีความแตกต่างของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ในปฏิสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการศึกษาในระบบ และเมื่อพิจารณาจากอายุของนักเรียนและการศึกษาในระบบต่างกัน

4. การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อจำแนกตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทาง วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามที่ละตัวด้วยค่าเอฟ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพบว่าการควบคุมตนเองแตกต่างกัน จึงทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวและทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของดันแคน (Duncan) พบว่านักเรียน ม.6 ที่จบการศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ.แล้วมีการควบคุมตนเองดีที่สุด นักเรียน ม.5 ม.6 ที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. แต่ไม่จบมีการควบคุมตนเองต่างจากกลุ่มอื่น ๆ

5. การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อจำแนกตามการศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทาง วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามที่ละตัวด้วยค่าเอฟ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว พบว่า การควบคุมตนเองแตกต่างกัน เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ พบว่า กลุ่มที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. แต่ไม่จบ มีการควบคุมตนเองต่างจากกลุ่มที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. แล้วอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กับจบการศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. แล้วไปเรียนต่อระดับอุดมศึกษา

4. การหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาหลักสูตร กศน. ต่อ.

การหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ
ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ 2 แบบ คือ การวิเคราะห์การถดถอย
พหุคูณแบบรวมและแบบเป็นขั้น (Multiple Regression Analysis & Stepwise
Multiple Regression) ในที่นี้จะนำเสนอการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวม โดยใช้ตัวแปรต้นทั้ง 14 ตัวเป็นตัว
ทำนายตัวแปรตามทีละตัว

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น

2.1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยใช้ตัวแปรต้น 14 ตัวเป็นตัวทำนาย
ตัวแปรตามทีละตัว

2.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยใช้ตัวแปรต้น 14 ตัว กับตัวแปรตาม
อีก 2 ตัวเป็นตัวทำนายตัวแปรตามทีละตัว

1. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวม โดยใช้ตัวแปรต้นทั้ง 14 ตัวเข้าสู่
สมการพร้อมกัน

1.1 การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว ได้ผลการวิเคราะห์
ดังตาราง 4.5

ตาราง 45 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวมเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการ
ปรับตัว ไรย์ใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัว เป็นตัวทำนาย

ตัวแปรต้น	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน ดิบ (b)	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของการ ประมาณค่า (SE _b)	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน มาตรฐาน(B)	ค่า t ที่ ทดสอบ ค่าความ สำคัญ	นัยสำคัญ ของค่า t
x ₁₀	.75677	.05504	.53529	13.750	.0000
x ₁₁	.36305	.07071	.19742	5.134	.0000
x ₁₃	.20379	.08502	.08891	-2.639	.0086
x ₇	-1.03359	.39165	-.14430	-2.639	.0086
x ₉	.46662	.54093	.04323	.863	.3888
x ₁	-1.75895	.58252	-.13591	-3.020	.0027
x ₈	-.19178	.63985	-.01128	-.300	.7645
x ₄	-.12102	.65694	-.69193	-.184	.8539
x ₁₂	.05832	.05686	.03970	1.026	.3056
x ₅	.26363	.31371	.03293	.840	.4012
x ₃	-.47930	.82921	-.02517	-.578	.5635
x ₁₄	.52810	.30296	.10919	1.743	.0820
x ₆	.37705	.37943	.05223	.994	.3209
x ₂	.18904	1.00983	.01244	.187	.8516
constant	43.83905	10.70676		4.095	.0001

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .67984

ค่าอำนาจการทำนาย (R^2) = .46219

ค่าอำนาจการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) = .44488

ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (SE_{est}) = 9.31468

ค่าคงที่ (a) = 43.83905

ค่า F ในการทดสอบสมการ = 26.70243 ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .0000

จากตาราง 45 สรุปได้ว่าการถดถอยพหุคูณแบบรวมเมื่อให้ตัวแปรตาม คือ การปรับตัว (y_1) การทดสอบนัยสำคัญของสมการถดถอยพหุคูณได้ค่า $F = 26.70243$ ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .0000 นั่นคือความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างเชื่อมั่นได้ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .67984 ค่าอำนาจการทำนาย (R^2) = .46219 ค่าอำนาจการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) = .44488 หรือ ทำนายได้ประมาณร้อยละ 44 หมายถึงตัวแปรอิสระทั้ง 14 ตัวนี้เกี่ยวข้องกับการปรับตัวได้ประมาณ 46 % และหลังจากปรับค่าแล้วอิทธิพลของตัวแปรอิสระยังคงมีอยู่ 44 % การใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมดมาประมาณค่าตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (SE_{est}) = 9.31468

ดังนั้นตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียน คือ อัตมวิสัยทัศน์ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว อายุ ระดับการศึกษาของมารดา และประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนตามลำดับ

1.2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง ได้ผลดังตาราง 46
 ตาราง 46 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวมเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการ
 ควบคุมตนเองโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวเป็นตัวทำนาย

ตัวแปรต้น	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน ดิบ (b)	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของการ ประมาณค่า (SE _b)	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน มาตรฐาน(B)	ค่า t ที่ ทดสอบ ค่าความ สำคัญ	นัยสำคัญ ของค่า t
x ₁₂	.32973	.04735	.29702	6.963	.0000
x ₁₀	.23046	.04584	.21570	5.028	.0000
x ₃	3.03768	.69060	.21112	4.399	.0086
x ₁₁	.23285	.05889	.16755	3.954	.0001
x ₁	.20508	.48514	.02097	.423	.6727
x ₈	-.57478	.53290	-.04475	-1.079	.2814
x ₆	.09063	.31600	.01661	.287	.7744
x ₁₃	.10358	.07081	.05979	1.463	.1443
x ₄	.81013	.54712	.06129	1.481	.1394
x ₅	-.03613	.26127	.59723	-.138	.8901
x ₉	-.73237	.45051	-.08977	-1.626	.1047
x ₁₄	.15173	.25231	.04151	.601	.5479
x ₇	-.31195	.32618	.05763	-.956	.3394
x ₂	-.29750	.84102	-.02591	-.354	.7237
constant	24.84654	8.91702		2.786	.0056

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .58893

ค่าอำนาจการทำนาย (R^2) = .34684

ค่าอำนาจการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) = .32582

ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (SE_{est}) = 7.75764

ค่าคงที่ (a) = 24.84654

ค่า F ในการทดสอบสมการ = 16.49937 ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .0000

จากตาราง 4.6 แสดงให้เห็นว่า การถดถอยพหุคูณแบบรวมเมื่อให้ตัวแปรตาม คือ การควบคุมตนเอง (y_2) มีตัวแปรต้นที่เข้าสู่สมการทั้งหมด 14 ตัว การทดสอบนัยสำคัญของสมการถดถอยพหุคูณ ได้ค่า $F = 16.49937$ ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .0000 นั่นคือความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างเชื่อมั่นได้ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .58893 ค่าอำนาจการทำนาย (R^2) = .34684 ค่าอำนาจการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) = .32582 หรือทำนายได้ประมาณร้อยละ 33 หมายถึงตัวแปรอิสระทั้ง 14 ตัวนี้เกี่ยวข้องกับการปรับตัวได้ประมาณ 35 % และหลังจากปรับค่ากันแล้วอิทธิพลของตัวแปรอิสระยังคงมีอยู่ 33 % การใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมดมาประมาณค่าตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (SE_{est}) = 7.75764

ดังนั้นตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองของนักเรียน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรยากาศในโรงเรียน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว อัตมโนทัศน์ ตามลำดับ

1.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ ได้ผลดัง

ตาราง 47

ตาราง 47 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวมเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวเป็นตัวทำนาย

ตัวแปรต้น	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน ดิบ (b)	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของการ ประมาณค่า (SE _b)	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน มาตรฐาน(B)	ค่า t ที่ ทดสอบ ค่าความ สำคัญ	นัยสำคัญ ของค่า t
x ₁₀	.26499	.05472	.23070	4.843	.0000
x ₁₂	.24542	.05652	.20563	4.342	.0000
x ₁₄	-.89805	.30119	.22854	-2.982	.0030
x ₁₁	.21370	.07030	.14304	3.040	.0025
x ₈	.23847	.63611	.01727	.375	.7079
x ₄	.07926	.65310	.55776	.121	.9035
x ₆	-.22701	.37721	.03870	-.602	.5476
x ₁₃	-.15804	.08453	-.08486	-1.870	.0622
x ₃	1.05773	.82437	.06838	1.283	.2001
x ₅	.47702	.31188	.07333	1.529	.1269
x ₁	.36415	.57911	.03463	.629	.5298
x ₉	.15173	.25231	.04151	.601	.5479
x ₇	-.19557	.38936	-.03361	-.502	.6157
x ₂	1.05001	1.00393	.08506	1.046	.2962
constant	35.47687	10.64421		3.333	.0009

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .44131

ค่าอำนาจการทำนาย (R^2) = .19475

ค่าอำนาจการทำนายที่ปรับแล้ว ($\text{Adjusted } R^2$) = .16883

ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (SE_{est}) = 9.26026

ค่าคงที่ (a) = 35.47687

ค่า F ในการทดสอบสมการ = 7.51468 ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .0000

จากตาราง 47 แสดงให้เห็นว่า การถดถอยพหุคูณแบบรวมเมื่อให้ตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) มีตัวแปรต้นที่เข้าสู่สมการทั้งหมด 14 ตัว การทดสอบนัยสำคัญของสมการถดถอยพหุคูณได้ค่า $F = 7.51468$ ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .0000 นั่นคือความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างเชื่อมั่นได้ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .44131 ค่าอำนาจการทำนาย (R^2) = .19475 ค่าอำนาจการทำนายที่ปรับแล้ว ($\text{Adjusted } R^2$) = .16883 หรือทำนายได้ประมาณร้อยละ 17 หมายถึงตัวแปรอิสระ 14 ตัวนี้เกี่ยวข้องกับการปรับตัวได้ประมาณ 19 % และหลังจากปรับค่าแก้แล้วอิทธิพลของตัวแปรอิสระยังคงมีอยู่ 17 % การใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมดมาประมาณค่าตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (SE_{est}) = 9.26026

ดังนั้นตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน คือ อัตมโนทัศน์ บรรยากาสาการเรียน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการศึกษาแตกต่างกัน ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น

2.1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นโดยใช้ตัวแปรต้น 14 ตัวเป็น

ตัวทำนาย

2.1.1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวเป็นตัวทำนาย ได้ผลดังตาราง 48

ตาราง 48 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวเป็นตัวทำนาย

ตัวแปรต้น	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน ดิบ (b)	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของการ ประมาณค่า (SE _b)	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน มาตรฐาน(B)	ค่า t ที่ ทดสอบ ค่าความ สำคัญ	นัยสำคัญ ของค่า t
x ₁₀	.78049	.05300	.55207	14.727	.0000
x ₁₁	.35940	.07031	.19544	5.112	.0000
x ₁₃	.20831	.08335	.09087	2.499	.0128
x ₇	-.65536	.26628	-.09149	-2.461	.0128
x ₉	.85024	.39651	.07876	2.144	.0325
constant	18.59651	4.54846		4.089	.0001

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .66743

ค่าอำนาจการทำนาย (R²) = .44546

ค่าอำนาจการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) = .43922

ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (SE_{est}) = 9.36204

ค่าคงที่ (a) = 18.59651

ค่า F ในการทดสอบสมการ = 71.33406 ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .0000

จากตาราง 48 แสดงให้เห็นว่า การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเมื่อให้ตัวแปรตาม คือ การปรับตัว (y_1) มีตัวแปรต้นที่เข้าสู่สมการทั้งหมด 5 ตัว การทดสอบนัยสำคัญของ สมการถดถอยพหุคูณได้ค่า $F = 71.33406$ ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .0000 นั่นคือ ความสัมพันธ์ ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างเชื่อมั่นได้ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .66743 ค่าอำนาจการทำนาย (R^2) = .44546 ค่าอำนาจการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) = .43922 หรือทำนายได้ประมาณร้อยละ 44 หมายถึงตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวนี้ส่งผลต่อการปรับตัวได้ประมาณ 45 % และหลังจากปรับค่ากันแล้วอิทธิพลของตัวแปรอิสระยังคงมีอยู่ 44 % การใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมดมาประมาณค่าตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ในการทำนาย (SE_{est}) = 9.36204

ดังนั้นตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียน คือ อัตรามาตรฐาน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ระดับการศึกษาของมารดา การศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. ตามลำดับ

2.1.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวเป็นตัวทำนาย ได้ผลดังตาราง 48 ตาราง 49 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวเป็นตัวทำนาย

ตัวแปรต้น	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน ดิบ (b)	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของการ ประมาณค่า (SE_b)	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน มาตรฐาน (B)	ค่า t ที่ ทดสอบ ค่าความ สำคัญ	นัยสำคัญ ของค่า t
x_{12}	.34272	.04573	.30872	7.495	.0000
x_{10}	.23766	.04518	.22244	5.260	.0000
x_3	2.51866	.57120	.17505	4.409	.0000
x_{11}	.24204	.05758	.17416	4.203	.0000
constant	29.73588	3.68038		8.080	.0000

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .57579

ค่าอำนาจการทำนาย (R^2) = .33154

ค่าอำนาจการทำนายที่ปรับแล้ว ($\text{Adjusted } R^2$) = .32553

ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (SE_{est}) = 7.75929

ค่าคงที่ (a) = 29.73588

ค่า F ในการทดสอบสมการ = 55.17716 ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .0000

จากตาราง 49 แสดงให้เห็นว่า การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเมื่อให้ตัวแปรตาม คือ การควบคุมตนเอง (y_2) มีตัวแปรต้นที่เข้าสู่สมการทั้งหมด 4 ตัว การทดสอบนัยสำคัญ ของสมการถดถอยพหุคูณได้ค่า $F = 55.17716$ ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .0000 นั่นคือ ความสัมพันธ์ ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างเชื่อมั่นได้ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .57579 ค่าอำนาจการทำนาย (R^2) = .33154 ค่าอำนาจการทำนายที่ปรับแล้ว ($\text{Adjusted } R^2$) = .32553 หรือทำนายได้ประมาณร้อยละ 32.5 หมายถึงตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวนี้เกี่ยวข้องกับ การควบคุมตนเองได้ประมาณ 33 % และหลังจากปรับค่าแก้แล้วอิทธิพลของตัวแปรอิสระยังคง มีอยู่ 32.5 % การใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมดมาประมาณค่าตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อน มาตรฐานในการทำนาย (SE_{est}) = 7.75929

ดังนั้นตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองของนักเรียน คือ บรรยากาศ ในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ตามลำดับ

2.1.3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจเลือกอาชีพได้ผลดังตาราง 50

ตาราง 5.0 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น เพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ
การตัดสินใจเลือกอาชีพโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวเป็นตัวทำนาย

ตัวแปรต้น	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน ดิบ (b)	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของการ ประมาณค่า (SE _b)	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน มาตรฐาน (B)	ค่า t ที่ ทดสอบ ค่าความ สำคัญ	นัยสำคัญ ของค่า t
x ₁₀	.26891	.05382	.23412	4.996	.0000
x ₁₂	.24002	.05494	.20111	4.369	.0000
x ₁₄	-.55273	.17208	-.14066	-3.212	.0014
x ₁₁	.19414	.06859	.12994	2.830	.0049
constant	41.41082	4.33731		9.548	.0000

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .41840

ค่าอำนาจการทำนาย (R²) = .17506

ค่าอำนาจการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) = .16764

ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (SE_{est}) = 9.26691

ค่าคงที่ (a) = 41.41082

ค่า F ในการทดสอบสมการ = 23.60748 ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .0000

จากตารางแสดงให้เห็นว่า การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเมื่อให้ตัวแปรตาม คือ
การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y₃) มีตัวแปรต้นที่เข้าสู่สมการทั้งหมด 4 ตัว การทดสอบนัยสำคัญ
ของสมการถดถอยพหุคูณได้ค่า F = 23.60748 ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .0000 นั่นคือความสัมพันธ์
ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างเชื่อมั่นได้ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .41840
ค่าอำนาจการทำนาย (R²) = .17506 ค่าอำนาจการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R²)

= .16764 หรือทำนายได้ประมาณร้อยละ 17 หมายถึงตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวนี้เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพได้ประมาณ 18 % และหลังจากปรับค่าแก้แล้วอิทธิพลของตัวแปรอิสระยังคงมีอยู่ 17 % การใส่ตัวแปรอิสระทั้งหมดมาประมาณค่าตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (SE_{est}) = 9.26691

ดังนั้นตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน คือ อัตมรณทัศน์ บรรยายภาควิชาโรงเรียน ลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น ทยอยใส่ตัวแปรอิสระ 14 ตัว ร่วมกันทำนายตัวแปรตามที่ละตัว เพื่อให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ จึงแสดงผลในตาราง 51 ตาราง 51 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ทยอยใส่ตัวแปรอิสระ 14 ตัว เป็นตัวทำนาย

ตัวแปรต้น ที่เกี่ยวข้อง กับ y_1	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน มาตรฐาน(B)	ตัวแปรต้น ที่เกี่ยวข้อง กับ y_2	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน มาตรฐาน(B)	ตัวแปรต้น ที่เกี่ยวข้อง กับ y_3	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน มาตรฐาน(B)
x_{10}	.55207	x_{12}	.30872	x_{10}	.23412
x_{11}	.19544	x_{10}	.22244	x_{12}	.20111
x_{13}	.09087	x_3	.17505	x_{14}	-.14066
x_7	-.09149	x_{11}	.17416	x_{11}	.12994
x_9	.07876				

จากตาราง 51 สรุปผลการวิเคราะห์ได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ อัตมรณทัศน์ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

บรรยากาศในโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อน

ลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน ระดับการศึกษาของมารดา

2.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยใช้ตัวแปรต้น 14 ตัว กับตัวแปรตามอีก

2 ตัวเป็นตัวทำนายตัวแปรตามทีละตัว

2.2.1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวและตัวแปรตามอีก 2 ตัวเป็นตัวทำนายได้ผลดังตาราง 52

ตาราง 52 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวและตัวแปรตามอีก 2 ตัวเป็นตัวทำนาย

ตัวแปรต้น	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน ดิบ (b)	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของการ ประมาณค่า (SE _b)	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน มาตรฐาน(B)	ค่า t ที่ ทดสอบ ค่าความ สำคัญ	นัยสำคัญ ของค่า t
x ₁₀	.69069	.05436	.48855	12.705	.0000
y ₂	.30840	.05105	.23307	6.041	.0000
x ₁₁	.26187	.06900	.14241	3.795	.0002
constant	11.19966	4.48657		2.496	.0129

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .68983

ค่าอำนาจการทำนาย (R²) = .47586

ค่าอำนาจการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) = .46996

ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (SE_{est}) = 6.87853

ค่าคงที่ (a) = 13.60993

ค่า F ในการทดสอบสมการ = 80.62067 ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .0000

จากตาราง 52 แสดงให้เห็นว่า การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเมื่อให้ตัวแปรตาม คือ การปรับตัว (y_1) มีตัวแปรต้นที่เข้าสู่สมการทั้งหมด 5 ตัว การทดสอบนัยสำคัญของสมการถดถอยพหุคูณได้ค่า $F = 131.87148$ ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .0000 นั่นคือความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างเชื่อมั่นได้ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .68561 ค่าอำนาจการทำนาย (R^2) = .47007 ค่าอำนาจการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) = .46650 หรือทำนายได้ประมาณร้อยละ 46.6 หมายถึงตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวนี้เกี่ยวข้องกับการปรับตัวได้ประมาณ 46.6 % และหลังจากปรับค่าแก้แล้วอิทธิพลของตัวแปรอิสระยังคงมีอยู่ 46.6 % การใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมดมาประมาณค่าตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (SE_{est}) = 9.13147

ดังนั้นตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว คือ อัตราหนี้สิน การควบคุมตนเอง ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ตามลำดับ

2.2.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวและตัวแปรตามอีก 2 ตัวเป็นตัวทำนาย ได้ผลดังตาราง 53 แสดงให้เห็นว่า การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเมื่อให้ตัวแปรตามคือการควบคุมตนเอง (y_2) มีตัวแปรต้นที่เข้าสู่สมการทั้งหมด 5 ตัว การทดสอบนัยสำคัญของสมการถดถอยพหุคูณได้ค่า $F = 80.62067$ ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .0000 นั่นคือความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างเชื่อมั่นได้ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .68983 ค่าอำนาจการทำนาย (R^2) = .47586 ค่าอำนาจการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) = .46996 หรือทำนายได้ประมาณร้อยละ 47 หมายถึงตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวนี้เกี่ยวข้องกับการปรับตัวได้ประมาณ 48 % และหลังจากปรับค่าแก้แล้วอิทธิพลของตัวแปรอิสระยังคงมีอยู่ 47 % การใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมดมาประมาณค่าตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (SE_{est}) = 6.87853

ดังนั้นตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง คือ การตัดสินใจเลือกอาชีพ บรรยายภาศในโรงเรียน การปรับตัว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ตามลำดับ

ตาราง 53 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ
การควบคุมตนเองโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวและตัวแปรตามอีก 2 ตัวเป็นตัวทำนาย

ตัวแปรต้น	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน ดิบ (b)	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของการ ประมาณค่า (SE _b)	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน มาตรฐาน(B)	ค่า t ที่ ทดสอบ ค่าความ สำคัญ	นัยสำคัญ ของค่า t
y ₃	.32226	.03497	.34646	9.216	.0000
x ₁₂	.26220	.04094	.23618	6.404	.0000
y ₁	.17724	.02963	.23453	5.982	.0000
x ₃	2.37964	.50596	.16538	4.703	.0000
x ₁₁	.12473	.05242	.08975	2.380	.0178
constant	13.60993	3.52362		3.862	.0001

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .68983

ค่าอำนาจการทำนาย (R²) = .47586

ค่าอำนาจการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) = .46996

ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (SE_{est}) = 6.87853

ค่าคงที่ (a) = 13.60993

ค่า F ในการทดสอบสมการ = 80.62067 ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .0000

2.2.3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ
การตัดสินใจเลือกอาชีพโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวและตัวแปรตามอีก 2 ตัวเป็นตัวทำนาย
ได้ผลดังตาราง 54

ตาราง 54. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวและตัวแปรตามอีก 2 ตัวเป็นตัวทำนาย

ตัวแปรต้น	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน ดิบ (b)	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของการ ประมาณค่า (SE _b)	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน มาตรฐาน(B)	ค่า t ที่ ทดสอบ ค่าความ สำคัญ	นัยสำคัญ ของค่า t
y ₂	.54638	.04621	.50822	11.824	.0000
x ₁₄	-.59745	.15357	-.15204	-3.890	.0001
x ₁₀	.16906	.04855	.14718	3.482	.0005
x ₁₃	-.18473	.07384	-.09919	-2.502	.0127
constant	32.33439	4.37342		7.393	.0000

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .57387

ค่าอำนาจการทำนาย (R²) = .32933

ค่าอำนาจการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) = .32330

ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (SE_{est}) = 8.35559

ค่าคงที่ (a) = 32.33439

ค่า F ในการทดสอบสมการ = 54.62885 ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .0000

จากตาราง 54 แสดงให้เห็นว่า การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเมื่อให้ตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y₃) มีตัวแปรต้นที่เข้าสู่สมการทั้งหมด 4 ตัว การทดสอบนัยสำคัญของสมการถดถอยพหุคูณได้ค่า F = 54.62885 ซึ่งมีนัยสำคัญที่ .0000 นั่นคือความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างเชื่อมั่นได้ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) =

.57387 ค่าอำนาจการทำนาย (R^2) = .32933 ค่าอำนาจการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) = .32330 หรือทำนายได้ประมาณร้อยละ 32.3 หมายถึงตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวนี้เกี่ยวข้องกับการปรับตัวได้ประมาณ 32.9 % และหลังจากปรับค่าแก้แล้วอิทธิพลของตัวแปรอิสระยังคงมีอยู่ 32.3 % การใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมดมาประมาณค่าตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (SE_{est}) = 8.35559

ดังนั้นตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ การควบคุมตนเอง ลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน อัตมโนทัศน์ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น โดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัว และตัวแปรต้นอีก 2 ตัวร่วมกันทำนายตัวแปรตามที่เหลืออีก 1 ตัวนั้น เพื่อให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนถึงตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ จึงแสดงผลในตาราง 55 ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์ได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ อัตมโนทัศน์ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว บรรยากาศในโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ลักษณะของกลุ่มที่ต่างกัน และพบว่า การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ส่งผลซึ่งกันและกันอีกด้วย

ตาราง 55. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นเพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพโดยใช้ตัวแปรอิสระ 14 ตัวและตัวแปรตามอีก 2 ตัวเป็นตัวทำนาย

ตัวแปรต้น ที่เกี่ยวข้อง กับ y_1	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน มาตรฐาน(B)	ตัวแปรต้น ที่เกี่ยวข้อง กับ y_2	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน มาตรฐาน(B)	ตัวแปรต้น ที่เกี่ยวข้อง กับ y_3	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสำคัญ ในรูปคะแนน มาตรฐาน(B)
y_2	.50822	y_3	.34646	x_{10}	.48855
x_{14}	-.15204	x_{12}	.23618	y_2	.23307
x_{10}	.14718	y_1	.23453	x_{11}	.14241
x_{13}	-.09919	x_3	.16538		
		x_{11}	.08975		

กล่าวโดยสรุป ในการศึกษาหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ได้ผลดังนี้

1. ปัจจัยจากตัวแปรอิสระทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ

1.1 ปัจจัยจากตัวแปรอิสระทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว ใช้

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวม โดยให้ตัวแปรอิสระทุกตัวเข้าสู่สมการทำนายพร้อมกัน พบว่าตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว คือ อัตมโนทัศน์ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว อายุ ระดับการศึกษาของมารดา ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน เมื่อใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น พบว่าตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว คือ อัตมโนทัศน์ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ระดับการศึกษาของมารดา การศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.

1.2 ปัจจัยจากตัวแปรอิสระทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวม โดยให้ตัวแปรอิสระทุกตัวเข้าสู่สมการทนายพร้อมกัน พบว่าตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยากาศในโรงเรียน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว อัตมโนทัศน์ เมื่อใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น พบว่าตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง คือ บรรยากาศในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

1.3 ปัจจัยจากตัวแปรอิสระทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวม โดยให้ตัวแปรอิสระทุกตัวเข้าสู่สมการทนายพร้อมกัน พบว่าตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ อัตมโนทัศน์ บรรยากาศในโรงเรียน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ลักษณะของกลุ่มที่ต่างกัน เมื่อใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น พบว่าตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว คือ อัตมโนทัศน์ บรรยากาศในโรงเรียน ลักษณะของกลุ่มที่ต่างกัน

โดยสรุปแล้วปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ อัตมโนทัศน์ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว บรรยากาศในโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะของกลุ่มที่ต่างกัน การศึกษาหลักสูตร กศน.โต. อายุ ระดับการศึกษาของมารดา ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ส่วนปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ การศึกษาในระบบ ความคาดหวังทางการศึกษา ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดา การกวดวิชา

2. เมื่อให้ตัวแปรอิสระทั้งหมด 14 ตัว และตัวแปรตามอีก 2 ตัว เป็นตัวทนายตัวแปรตาม 1 ตัว ได้ผลดังนี้

2.1 ปัจจัยจากตัวทนายทั้งหมด 16 ตัว ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น โดยมีตัวแปรตามคือ การปรับตัว พบว่า ตัวแปรที่เข้าสู่สมการมี 3 ตัว คือ อัตมโนทัศน์ การควบคุมตนเอง ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

2.2 ปัจจัยจากตัวทนายทั้งหมด 16 ตัว ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น โดยมีตัวแปรตามคือ การควบคุมตนเอง พบว่า ตัวแปรที่เข้าสู่สมการมี 5 ตัว คือ การตัดสินใจเลือกอาชีพ บรรยากาสนโรงเรียน การปรับตัว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

2.3 ปัจจัยจากตัวทนายทั้งหมด 16 ตัว ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น โดยมีตัวแปรตามคือ การตัดสินใจเลือกอาชีพ พบว่า ตัวแปรที่เข้าสู่สมการมี 4 ตัว คือ การควบคุมตนเอง ลักษณะของกลุ่มที่ต่างกัน อัตมโนทัศน์ ประสพการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ อัตมโนทัศน์ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว บรรยากาสนโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสพการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ลักษณะของกลุ่มที่ต่างกัน และพบว่า การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ส่งผลซึ่งกันและกันอีกด้วย

ลำดับความสำคัญของปัจจัยจากตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาลำดับความสำคัญของตัวแปรอิสระที่มีต่อการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพใช้ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น โดยใช้ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวแปรต้นมาจัดลำดับความสำคัญตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้

1. การจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยจากตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว
ได้ผลตามตาราง 56

ตาราง 56 การจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยจากตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

ลำดับที่	ปัจจัยจาก ตัวแปรอิสระ	กลุ่มปัจจัย ในตัวแปรอิสระ	ค่าน้ำหนัก ความสำคัญ ในรูปคะแนน มาตรฐาน(B)	ค่า t ที่ ทดสอบ ค่าความ สำคัญ	นัยสำคัญ ของค่า t
1	x ₁₀	2	.55207	14.727	.0000
2	x ₁₁	3	.19544	5.112	.0000
3	x ₁₃	2	.09087	2.499	.0128
4	x ₇	3	-.09149	-2.461	.0128
5	x ₉	1	.07876	2.144	.0325

จากตาราง 56 ลำดับความสำคัญของปัจจัยจากตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว คือ อัตมโนทัศน์ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ระดับการศึกษาของมารดา ลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน เมื่อพิจารณาตามกลุ่มปัจจัยมีความสำคัญตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ กลุ่มปัจจัยที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามภาวะการณ์ กลุ่มปัจจัยทางด้านครอบครัว กลุ่มปัจจัยทางด้านโรงเรียน และกลุ่มปัจจัยทางการศึกษา ตามลำดับ

2. การจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยจากตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองได้ผลตามตาราง 57

ตาราง 57 การจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยจากตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับ
การควบคุมตนเอง

ลำดับที่	ปัจจัยจาก ตัวแปรอิสระ	กลุ่มปัจจัย ในตัวแปรอิสระ	น้ำหนัก ความสำคัญ ในรูปคะแนน มาตรฐาน(B)	ค่า t ที่ ทดสอบ ค่าความ สำคัญ	นัยสำคัญ ของค่า t
1	x ₁₂	3	.30872	7.495	.0000
2	x ₁₀	2	.22244	5.260	.0000
3	x ₃	2	.17505	4.409	.0000
4	x ₁₁	3	.17416	4.203	.0000

จากตาราง 57 ลำดับความสำคัญของปัจจัยจากตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับ
การควบคุมตนเองคือ อัตมรันทน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
เมื่อพิจารณาตามกลุ่มปัจจัยมีความสำคัญตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ กลุ่มปัจจัยที่อาจมี
การเปลี่ยนแปลงตามภาวะการณ์ และกลุ่มปัจจัยทางด้านครอบครัว ตามลำดับ

3 . การจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยจากตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับ
การตัดสินใจเลือกอาชีพได้ผลตามตาราง 58 สรุปได้ว่าลำดับความสำคัญของปัจจัยจาก
ตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ อัตมรันทน์ บรรยากาศใน
โรงเรียน ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการศึกษาต่างกัน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
เมื่อพิจารณาตามกลุ่มปัจจัยมีความสำคัญตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ กลุ่มปัจจัยที่อาจมี
การเปลี่ยนแปลงตามภาวะการณ์ และกลุ่มปัจจัยทางด้านโรงเรียน และกลุ่มปัจจัยทางด้าน
ครอบครัว ตามลำดับ

ตาราง 58 การจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยจากตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับ
การตัดสินใจเลือกอาชีพ

ลำดับที่	ปัจจัยจาก ตัวแปรอิสระ	กลุ่มปัจจัย ในตัวแปรอิสระ	ค่าน้ำหนัก ความสำคัญ ในรูปคะแนน มาตรฐาน(B)	ค่า t ที่ ทดสอบ ค่าความ สำคัญ	นัยสำคัญ ของค่า t
1	x ₁₀	3	.23412	7.495	.0000
2	x ₁₂	2	.20111	5.260	.0000
3	x ₁₄	2	-.14066	4.409	.0000
4	x ₁₁	3	.12994	4.203	.0000

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลำดับความสำคัญของปัจจัยจากกลุ่มตัวแปรอิสระทั้งสามกลุ่มที่ส่งผลการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพที่กล่าวมาแล้ว จะขอนำเสนอภาพรวมด้วยตาราง 59 สรุปได้ว่า กลุ่มปัจจัยจากตัวแปรอิสระทั้งสามกลุ่ม กลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ กลุ่มปัจจัยที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ และกลุ่มปัจจัยพื้นฐานด้านครอบครัว และโรงเรียน ส่วนกลุ่มปัจจัยทางด้านการศึกษา คือ การศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. และ การศึกษาระบบไม่ไ้เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการควบคุมตนเอง และการตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่การศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. เกี่ยวข้องกับการปรับตัวบ้าง

ตาราง 59 การจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยจากตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว
การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ

ลำดับที่	ปัจจัยจาก ตัวแปรอิสระ ต่อ y_1	ปัจจัยจาก ตัวแปรอิสระ ต่อ y_2	ปัจจัยจาก ตัวแปรอิสระ ต่อ y_3	กลุ่มปัจจัย อิสระ ต่อ y_1 y_2, y_3
1	x_{10}	x_{12}	x_{10}	3, 2, 3
2	x_{11}	x_{10}	x_{12}	2, 3, 2
3	x_{13}	x_3	x_{14}	2, 2, 2
4	x_7	x_{11}	x_{11}	3, 3, 3
5	x_9			1

เมื่อนำผลการวิเคราะห์ทั้งหมดมาสรุปเพื่อตอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า
ลำดับความสำคัญไม่เป็นไปตามสมมติฐาน คือ

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ อัตมโนทัศน์
ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ระดับการศึกษาของมารดา
ลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน เมื่อพิจารณาตามกลุ่มปัจจัยมีความสำคัญตาม
ลำดับจากมากไปหาน้อย คือ กลุ่มปัจจัยที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามภาวะการณ์ กลุ่มปัจจัย
ทางด้านครอบครัว กลุ่มปัจจัยทางด้านโรงเรียน และกลุ่มปัจจัยทางการศึกษา

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ
อัตมโนทัศน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เมื่อพิจารณาตามกลุ่ม
ปัจจัยมีความสำคัญตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ กลุ่มปัจจัยที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงตาม
ภาวะการณ์ และกลุ่มปัจจัยทางด้านครอบครัว

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ
 อัตมโนทัศน์ บรรยากาศในโรงเรียน ลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน ความสัมพันธ์
 ภายนอกครอบครัว เมื่อพิจารณาตามกลุ่มปัจจัยมีความสำคัญตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ
 กลุ่มปัจจัยที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามภาวะการณ์ และกลุ่มปัจจัยทางด้านโรงเรียน และ
 กลุ่มปัจจัยทางด้านครอบครัว

4. กลุ่มปัจจัยจากตัวแปรอิสระทั้งสามกลุ่ม กลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว
 การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ กลุ่มปัจจัยที่อาจมีการเปลี่ยนแปลง
 ตามสถานการณ์ และกลุ่มปัจจัยพื้นฐานด้านครอบครัว และโรงเรียน ส่วนกลุ่มปัจจัย
 ทางด้านการศึกษา คือ การศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. และการศึกษาในระบบไม่ได้เป็นปัจจัย
 ที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการควบคุมตนเอง และการตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่การศึกษา
 หลักสูตร กศน.ต่อ. เกี่ยวข้องกับการปรับตัวบ้าง

5. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปร

ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรต้นกับตัวแปรต้น และตัวแปรต้นกับตัวแปรตามได้ผลดังนี้

1. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรต้น

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรต้นได้ผลดังตาราง 60

1.1 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวกับการควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพและตัวแปรอิสระทุกตัว จากตาราง 60 พบว่า การปรับตัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (x_3) ค่าสหสัมพันธ์ .1268 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการปรับตัวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กับตัวแปรต่อไปนี้ อัตมรณทัศน์ ค่าสหสัมพันธ์สูงสุด .6263 รองลงมาคือ การควบคุมตนเอง (y_2) ค่าสหสัมพันธ์ .4724 การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) ค่าสหสัมพันธ์ .3468 บรรยากาศในโรงเรียน (x_{12}) ค่าสหสัมพันธ์ .2656 ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน (x_{13}) ค่าสหสัมพันธ์ .1906 ตามลำดับ

1.2 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมตนเองกับการปรับตัว การตัดสินใจเลือกอาชีพและตัวแปรอิสระทุกตัว จากตาราง 60 พบว่า การควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กับตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้ การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) ค่าสหสัมพันธ์สูงสุด .5304 รองลงมาคือ การปรับตัว (y_1) ค่าสหสัมพันธ์ .4724 บรรยากาศในโรงเรียน (x_{12}) ค่าสหสัมพันธ์ .4408 อัตมรณทัศน์ (x_{10}) ค่าสหสัมพันธ์ .3925 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (x_{11}) ค่าสหสัมพันธ์ .3340 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (x_3) ค่าสหสัมพันธ์ .2855 และความคาดหวังทางการศึกษา (x_4) ค่าสหสัมพันธ์ .1516 ตามลำดับ

ตาราง 60 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรตามกับตัวแปรต้น

ค่าสหสัมพันธ์	y ₁	y ₂	y ₃
x ₁	-.0596	.0549	-.0344
x ₂	.0698	.1078	-.0372
x ₃	.1268*	.2855**	.1032
x ₄	.0793	.1516**	.0502
x ₅	.0951	.0617	.0625
x ₆	.0321	.0221	-.0304
x ₇	.0020	.0350	-.0131
x ₈	-.0096	-.0739	.0155
x ₉	.1076	.1110*	-.0161
x ₁₀	.6263**	.3925**	.3276**
x ₁₁	.3791**	.3340**	.2433**
x ₁₂	.2656**	.4408**	.2698**
x ₁₃	.1906**	.1932**	.0197
x ₁₄	.0924	.1079	-.0887
y ₁	1.0000	.4724**	.3468**
y ₂	.4724**	1.0000	.5304**
y ₃	.3468**	.5304**	1.0000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

1.3 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) กับ การปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) และตัวแปรอิสระทุกตัว จากตาราง 60 พบว่า การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กับตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้ การควบคุมตนเอง (y_2) ค่าสหสัมพันธ์สูงสุด .5304 รองลงมาคือ การปรับตัว (y_1) ค่าสหสัมพันธ์ .3468 อัตรานักสน (x₁₀) ค่าสหสัมพันธ์ .3925 บรรยากาศในโรงเรียน (x₁₂) ค่าสหสัมพันธ์ .2698 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (x₁₁) ค่าสหสัมพันธ์ .2433 ตามลำดับ

2. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรต้น

เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรต้นจะได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 56 ซึ่งสรุปได้ว่าตัวแปรต้นกับตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์ระหว่างกันมาก จึงขอเสนอเฉพาะคู่ที่มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างกันสูงที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 คือ การศึกษาในระบบ (x₂) กับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการศึกษาต่างกัน (x₁₄) มีค่าสหสัมพันธ์ .7833 ระดับการศึกษาของบิดา (x₆) กับระดับการศึกษาของมารดา (x₇) ค่าสหสัมพันธ์ .7349 อายุ (x₁) กับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการศึกษาต่างกัน (x₁₄) ค่าสหสัมพันธ์ .5754 การศึกษาในระบบกับการศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. (x₉) ค่าสหสัมพันธ์ .5447 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. (x₉) ค่าสหสัมพันธ์ .5363

3. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกลุ่ม 1-3 กับตัวแปรตาม

การพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกลุ่ม 1-3 กับตัวแปรตาม ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 61

ตาราง 61 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรต้น

r	x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7
x1	1.0000	.4831**	-.0191	-.0017	-.0334	-.0958	-.1152
x2		1.0000	.3339**	.0980	.0094	.0759	-.1152*
x3			1.0000	.2424**	.1360*	.0962	.1832**
x4				1.0000	.1215*	.2012**	.2188**
x5					1.0000	.2880**	.3491**
x6						1.0000	.7349**
x7							1.0000
x8							
x9							
x10							
x11							
x12							
x13							

3.1 ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 1

3.1.1 การศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.มีค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การปรับตัว (y1) การควบคุมตนเอง (y2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y3) เท่ากับ -.0596 .0549 -.0344 ตามลำดับ ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. กับ การปรับตัว (y1) การควบคุมตนเอง (y2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y3) มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

r	x ₈	x ₉	x ₁₀	x ₁₁	x ₁₂	x ₁₃	x ₁₄
x ₁	.0532	.0804	-.0255	.0209	.1077	-.0112	.5754**
x ₂	.1294*	.5447**	.0184	.0371	.1979**	.0403	.7833**
x ₃	-.1077	.5363**	.1423*	.1306*	.1815**	.1178*	.1916**
x ₄	-.1106**	.2560**	.1185*	.0990	.0777	.0361	.0579
x ₅	-.2205**	.2212**	.0925	.0348	.0502	.0891	.0811
x ₆	-.1531**	.2030**	.0447	.1125*	-.0095	.1071	.0050
x ₇	-.1950**	.2521**	.0485	.1730**	-.0002	.1327*	.0015
x ₈	1.0000	-.0705	.0244	-.0728	-.0099	-.0872	.0316
x ₉		1.0000	.0517	.0585	.1615	.1317*	.4047**
x ₁₀			1.0000	.3250**	.2868**	.1221*	.0457
x ₁₁				1.0000	.2096**	.1744**	.0351
x ₁₂					1.0000	.1906**	.1823**
x ₁₃						1.0000	-.0177
x ₁₄							1.0000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3.1.2 การศึกษาในระบบมีค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การปรับตัว (y₁) การควบคุมตนเอง (y₂) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y₃) เท่ากับ .0698 .1078 -.0372 ตามลำดับ ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาในระบบกับการปรับตัว (y₁) การควบคุมตนเอง (y₂) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y₃) มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

3.2 ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 2

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) เท่ากับ .1268 .2855 .1032 ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 .001 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติตามลำดับ แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับการปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) มากแต่มีความสัมพันธ์กับ การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) น้อยมาก

3.2.2 อัตรานักเรียน (x_{10}) มีค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) เท่ากับ .6263 .3925 .3276 ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าอัตรานักเรียน (x_{10}) มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) มาก

3.2.3 ความคาดหวังทางการศึกษา (x_4) มีค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) เท่ากับ .0793 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ความคาดหวังทางการศึกษา (x_4) มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) มากแต่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) น้อย

3.2.4 ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน (x_{13}) มีค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) เท่ากับ .1906 .1932 .0197 ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 .001 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน (x_{13}) มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) มาก แต่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) น้อย

3.3 ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 3

3.3.1 อายุนักเรียน (x_1) มีค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) เท่ากับ -.0596 .0549 -.0344 ตามลำดับ ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า อายุนักเรียน (x_1) มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) ความสัมพันธ์กับการ

ตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) น้อยมาก

3.3.2 การกวตวิชา (x_8) มีค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) เท่ากับ $-.0096$ $-.0739$ $.0155$ ตามลำดับ ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า การกวตวิชา (x_8) มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) น้อยมาก

3.3.3 ระดับเศรษฐกิจของครอบครัว (x_5) มีค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) เท่ากับ $.0951$ $.0617$ $.0625$ ตามลำดับ ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ระดับเศรษฐกิจของครอบครัว (x_5) มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) น้อยมาก

3.3.4 ระดับการศึกษาของบิดา (x_6) มีค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) เท่ากับ $.0321$ ระดับการศึกษาของบิดา (x_6) มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) น้อยมาก

3.3.5 ระดับการศึกษาของมารดา (x_7) มีค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) เท่ากับ $.0020$ $.0350$ $-.0131$ ตามลำดับ ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ระดับการศึกษาของมารดา (x_7) มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) น้อยมาก

3.3.6 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (x_{11}) มีค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) เท่ากับ $.3791$ $.3340$ $.2433$ ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.001$ แสดงว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (x_{11}) มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) มาก

3.3.7 บรรยากาศในโรงเรียน (x_{12}) มีค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) เท่ากับ $.2656$

.4408 .2698 ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่า บรรยากาศในโรงเรียน (x_{12}) มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว (y_1) การควบคุมตนเอง (y_2) การตัดสินใจเลือกอาชีพ (y_3) มาก

กล่าวโดยสรุปในการหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของตัวแปรอิสระ 3 กลุ่มกับตัวแปรตาม การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ สรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระที่สัมพันธ์กับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ อัตมโนทัศน์ บรรยากาศในโรงเรียน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคาดหวังทางการศึกษา
2. ตัวแปรตามแต่ละตัวจะมีความสัมพันธ์ระหว่างกันสูง นั่นคือ การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรต้นที่น่าสนใจ คือ ระดับการศึกษาของบิดากับระดับการศึกษาของมารดา อายุกับลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน การศึกษาในระบบกับการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

เนื้อหาของบทนี้เป็นการกล่าวถึงสาระสำคัญของการวิจัยทั้งหมด โดยแบ่งเป็น
บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

บทย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยภาคสนามที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเรียน
หลักสูตร กศน.ตอ. (การสอบเทียบ) บัณฑิตทางครอบครัว และบัณฑิตจากตัวนักเรียนที่
เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับมัธยม
ศึกษาตอนปลาย กรอบความคิดของการวิจัยได้ศึกษาตัวแปรอิสระ 3 กลุ่ม **กลุ่มที่ 1** ตัวแปร
ทางการศึกษา ได้แก่ การศึกษาตามหลักสูตร กศน.ตอ. แบ่งเป็น ไม่เคยเรียน, เคยเรียน
แต่ไม่จบหลักสูตร, จบหลักสูตรแล้วยังคงศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา, จบหลักสูตรแล้ว
สอบคัดเลือกไปศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และ การศึกษาระบบ แบ่งเป็น
ระดับชั้น ม. 5 ม. 6 และอุดมศึกษา **กลุ่มที่ 2** ตัวแปรที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงตาม
ภาวะการณ์ และมีผลโดยตรงต่อตัวแปรตาม ได้แก่ ตัวแปรจากนักเรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ความคาดหวังทางการศึกษา ตัวแปรด้านโรงเรียน ได้แก่
ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน **กลุ่มที่ 3** ตัวแปรพื้นฐานด้านนักเรียน ครอบครัว โรงเรียน
ประกอบด้วย อายุนักเรียน การกวดวิชา ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับ
การศึกษาของบิดามารดา ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว บรรยากาศในโรงเรียน โดยมี
ตัวแปรตาม 3 ตัวที่แสดงถึงคุณภาพและพฤติกรรมของนักเรียนที่พึงประสงค์ คือ การปรับตัว
การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ **ประชากรในการวิจัย** คือ นักเรียนระดับมัธยม
ศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร **กลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5, 6
และนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่ง
ชั้นตามระดับการศึกษาของหลักสูตร กศน.ตอ. และการศึกษาในระบบ โดยใช้แบบสอบถาม
เป็นเครื่องมือในการวิจัยแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน และตอบ

คำถามจุดมุ่งหมายในการวิจัยครั้งนี้ ผลการวิจัยที่ค้นพบจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสอบเทียบ เพื่อเป็นข้อมูลในการหาแนวทางที่เหมาะสมต่อการจัดการสอบเทียบต่อไป และเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ผู้ปกครอง ที่จะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเลือกแนวทางการศึกษาต่อ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

จุดมุ่งหมายทั่วไปในการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาผลของการเรียนหลักสูตร กศน.ต่อ. ปัจจัยทางด้านครอบครัว ปัจจัยทางด้านตัวนักเรียนที่มีต่อการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และมีจุดมุ่งหมายเฉพาะในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.
2. เพื่อศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. และเหตุผลในการสละสิทธิ์เมื่อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้
3. เพื่อเปรียบเทียบการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนที่มีอายุ การศึกษาในระบบ หลักสูตรการศึกษาที่ต่างกัน
4. เพื่อศึกษาว่าตัวแปรอิสระ 3 กลุ่ม คือ ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 1 (ตัวแปรทางการศึกษา) ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 2 (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ความคาดหวังทางการศึกษา ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน) ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 3 (ตัวแปรพื้นฐานด้านนักเรียน ครอบครัว โรงเรียน คือ อายุนักเรียน การกวตวิชา ระดับเศรษฐกิจครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว บรรยากาศในโรงเรียน) เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง และการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. อย่างไร
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ กับตัวแปรอิสระ 3 กลุ่ม คือ ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 1 (ตัวแปรทางการศึกษา) ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 2 (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ความคาดหวังทางการศึกษา

ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน) ตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 3 (ตัวแปรพื้นฐานด้านนักเรียน ครอบครัว โรงเรียน คือ อายุนักเรียน การกวดวิชา ระดับเศรษฐกิจครอบครัว ระดับการศึกษา ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว บรรยากาศในโรงเรียน)

เครื่องมือในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลรวมทั้งสิ้น 8 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสอบถามทั่วไป เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลรายละเอียด ประวัติส่วนตัว ของนักเรียนด้านครอบครัว การศึกษา และโรงเรียน ได้แก่ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคาดหวังทางการศึกษา ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับการศึกษา ของบิดามารดา การกวดวิชา การศึกษาในระบบ การศึกษาหลักสูตร กสณ.ตอ.
2. แบบสอบถามวัดทัศนคติ สร้างขึ้นเพื่อวัดความรู้สึกรักของนักเรียนที่มีต่อตนเอง แบบสอบถามนี้ได้หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อด้วยค่าที ได้ค่าที่ต่ำสุด 2.85 ค่าที่สูงสุด 9.16 ค่าความเชื่อมั่นใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83
3. แบบสอบถามวัดความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สร้างขึ้นเพื่อวัดการรับรู้ของ นักเรียนที่มีต่อการปฏิบัติของบิดา มารดา สมาชิกคนอื่นภายในครอบครัว และสภาพความพึงพอใจภายในครอบครัว แบบสอบถามนี้ได้หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อด้วยค่าที ได้ค่าที่ต่ำสุด 4.94 ค่าที่สูงสุด 8.82 ค่าความเชื่อมั่นใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85
4. แบบสอบถามวัดบรรยากาศในโรงเรียนสร้างขึ้นเพื่อวัดการรับรู้สภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน แบบสอบถามนี้ได้หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อด้วยค่าที ได้ค่าที่ต่ำสุด 2.08 ค่าที่สูงสุด 7.95 ค่าความเชื่อมั่นใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83
5. แบบสอบถามวัดประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน สร้างขึ้นเพื่อวัดการรับรู้ ประสบการณ์จากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่ม แบบสอบถามนี้ได้หาค่าอำนาจจำแนกเป็น

รายข้อด้วยค่าที่ ได้ค่าที่ต่ำสุด 2.28 ค่าที่สูงสุด 4.98 ค่าความเชื่อมั่นใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83

6. แบบสอบถามวัดการปรับตัวสร้างขึ้นเพื่อวัดความสามารถ ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนในการปรับและเปลี่ยนแปลงการกระทำ การปฏิบัติของนักเรียนในสถานการณ์ต่าง ๆ แบบสอบถามนี้ได้หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อด้วยค่าที่ ได้ค่าที่ต่ำสุด 2.76 ค่าที่สูงสุด 6.90 ค่าความเชื่อมั่นใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85

7. แบบสอบถามวัดการควบคุมตนเอง สร้างขึ้นเพื่อวัดความสามารถของนักเรียนที่รู้จักบังคับตนเองให้รู้จักอดทนรอได้อย่างเหมาะสม แบบสอบถามนี้ได้หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อด้วยค่าที่ ได้ค่าที่ต่ำสุด 2.39 ค่าที่สูงสุด 6.51 ค่าความเชื่อมั่นใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84

8. แบบสอบถามวัดการตัดสินใจเลือกอาชีพสร้างขึ้นเพื่อวัดความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพหรือเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนว่ามีการใช้ข้อมูลด้านต่าง ๆ ประกอบการพิจารณาหรือไม่ แบบสอบถามนี้ได้หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อด้วยค่าที่ ได้ค่าที่ต่ำสุด 2.62 ค่าที่สูงสุด 8.14 ค่าความเชื่อมั่นใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการใช้ค่าเฉลี่ย สติติพรรณา และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทาง(MANOVA) การวิเคราะห์ตัวแปรตามทีละตัว (Univariate F tests) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) และการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ในกลุ่มที่มีอายุ การศึกษาในระบบ และการศึกษาในหลักสูตรที่ต่างกัน และใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวม (Multiple Regression Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อหา

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ และใช้วิธีการหาความสัมพันธ์ (Pearson Correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้ง 3 กลุ่มกับ การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะพื้นฐานของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ตัดสินใจเลือกศึกษา

หลักสูตร กศน. ต่อ. พอสรุปได้ดังนี้

1.1 คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมีอายุโดยเฉลี่ย 16 ปี 7 เดือน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.5 ความคาดหวังทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ระดับปานกลางค่อนข้างสูง การศึกษาของบิดาและมารดาส่วนมากระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นและระดับปริญญาตรี ส่วนมากกว่ววิชาสมาเสมอหรือกว่ววิชาเฉพาะก่อนสอบคัดเลือก

1.2 อายุของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มจะต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือนักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.6 มีอายุโดยเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาปี 1 ที่จบจาก ม.5 และ ม.4 ตามลำดับ

1.3 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 450 คน แบ่งเป็นศึกษาในระบบได้ 3 ระดับ คือ ม.5 จำนวน 150 คน ม.6 จำนวน 150 คน อุดมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 150 คน

1.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปี 1 ที่จบจาก ม.4 สูงกว่านักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.5 และ ม.6 เกรดเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาปี 1 ที่จบจาก ม.4 ม.5 ม.6 คือ 3.14 2.94 2.71 ตามลำดับ

1.5 สำหรับทัศนคติและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวพบว่ามีความเครียดตามลำดับมากไปหาน้อยตามกลุ่มต่อไปนี้ นักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน. ต่อ. จบแล้วอยู่ในโรงเรียน นักศึกษาปีที่ 1 และ นักเรียนที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน. ต่อ. แต่ไม่จบ ส่วนบรรยากาศในโรงเรียนและ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน พบว่ามีความเครียดตามลำดับมากไปหาน้อยตามกลุ่มต่อไปนี้ นักศึกษาปีที่ 1 นักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน. ต่อ. จบแล้วอยู่ในโรงเรียน และ นักเรียนที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน. ต่อ. แต่ไม่จบ

2. เหตุผลในการตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. และเหตุผลในการ
ลงทะเบียนเมื่อสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ พอสรุปได้ดังนี้ นักเรียนส่วนมากที่
 เลือกหลักสูตร กศน.ตอ. เพราะคิดว่าเป็นโอกาสที่จะทำให้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เร็วขึ้น
 รองลงมาคือ การสอบง่ายกว่าการสอบปกติ ทำให้สำเร็จการศึกษาได้เร็วขึ้น, พ่อแม่
 เพื่อน ครู แนะนำ และเห็นใคร ๆ ก็สอบกันทั้งนั้น ส่วนเหตุผลในการลงทะเบียนเมื่อสอบ
 คัดเลือกเข้า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ คือ คิดว่ามีโอกาสหาทุนบิณฑบาต อาจได้คณะที่ดีกว่านี้
 รองลงมา คือ ปีนี้มาลองข้อสอบเล่นยังไม่คิดจะเรียนต่อ ได้คณะที่ไม่ตรงกับความสนใจ
 ความชอบ หรือ ความถนัดของตนเอง และพ่อแม่มาทำให้เรียนในคณะที่สอบได้ ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของ การปรับตัว การควบคุมตนเอง
การตัดสินใจเลือกอาชีพ ของนักเรียนที่มีอายุ ระดับชั้นเรียน หลักสูตรการศึกษาที่ต่างกัน

3.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัว การควบคุมตนเอง
 การตัดสินใจเลือกอาชีพด้วยคำเฉลี่ย พบว่า กลุ่มที่มีการปรับตัว การควบคุมตนเองสูงสุด
 คือ นักเรียน ม.6 ที่จบหลักสูตร กศน.ตอ. กลุ่มที่มีการตัดสินใจเลือกอาชีพดีที่สุด คือ
 นักเรียน ม.5 ที่ไม่เคยเรียนหลักสูตร กศน.ตอ. เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1
 พบว่า นักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.5 มีการปรับตัวดีกว่านักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.4 และ
 ม.6 ตามลำดับ นักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.6 มีการควบคุมตนเองสูงกว่านักศึกษาปีที่ 1 ที่
 จบจาก ม.4 และ ม.5 และนักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.4 มีการตัดสินใจเลือกอาชีพดี
 กว่านักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.5 และ ม.6

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างการเรียนในระบบ พบว่า นักศึกษาปีที่ 1 มีการปรับตัว
 และการควบคุมตนเองสูงกว่านักเรียน ม.6 และ ม.5 ตามลำดับ นักเรียน ม.5 มีการ
 ตัดสินใจเลือกอาชีพดีกว่านักศึกษาปีที่ 1 และนักเรียน ม.6

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. พบว่านักเรียนที่จบ
 หลักสูตร กศน.ตอ. แล้วอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการปรับตัวและการควบคุมตนเองสูงกว่า
 นักเรียนที่จบหลักสูตร กศน.ตอ. แล้วไปเรียนต่ออุดมศึกษา ส่วนนักเรียนที่ไม่เคยศึกษา
 หลักสูตร กศน.ตอ. จะมีการตัดสินใจเลือกอาชีพที่ดีที่สุด และกลุ่มที่เคยศึกษาหลักสูตร
 กศน.ตอ. แต่ไม่จบจะมีการตัดสินใจเลือกอาชีพมาไม่ดีที่สุด

3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทาง (Multivariate Analysis of Variance MANOVA) ของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจ เลือกอาชีพ เมื่อพิจารณาจากตัวแปรทั้งหมด และวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามทีละตัว ด้วยค่าเอฟ (Univariate F tests) พบว่ามีบางกลุ่มมีการปรับตัวการควบคุมตนเอง หรือการตัดสินใจเลือกอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

3.2.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อจำแนกตามอายุ และการศึกษาในระบบ ด้วยวิธีการการ วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทาง วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามทีละตัวด้วย ค่าเอฟ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว พบว่าไม่มีความแตกต่างของการ ปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ในปฏิสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการศึกษาใน ระบบ และเมื่อพิจารณาจากอายุของนักเรียนและการศึกษาในระบบต่างกัน

3.2.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อจำแนกตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกันด้วยการ วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทาง วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามทีละตัวด้วย ค่าเอฟ พบว่า การควบคุมตนเองแตกต่างกัน จึงวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของดันแคน (Duncan) พบว่านักเรียน ม.6 ที่จบการศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. แล้วมีการควบคุมตนเองดีที่สุด นักเรียน ม.5 ม.6 ที่ เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. แต่ไม่จบมีการควบคุมตนเองต่างจากกลุ่มอื่น ๆ

3.2.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อจำแนกตามการศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. ด้วยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบหลายทาง วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามทีละตัวด้วยค่าเอฟ พบว่าการควบคุมตนเองแตกต่างกัน จึงวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวและวิเคราะห์ ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ พบว่า กลุ่มที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. แต่ ไม่จบ มีการควบคุมตนเองต่างจากกลุ่มที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. แล้วอยู่ในโรงเรียน มัธยมศึกษา กับจบการศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. แล้วไปเรียนต่อระดับอุดมศึกษา

4. การหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ อัตมรันทน์ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ระดับการศึกษาของมารดา การศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยากาศในโรงเรียน

เมื่อจัดลำดับความสำคัญของกลุ่มตัวแปรอิสระทั้งสามกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ได้ข้อสรุปดังนี้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ อัตมรันทน์ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ระดับการศึกษาของมารดา ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการศึกษาต่างกัน เมื่อพิจารณาตามกลุ่มปัจจัยมีความสำคัญตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ กลุ่มปัจจัยที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามภาวะการณ์ กลุ่มปัจจัยทางด้านครอบครัว กลุ่มปัจจัยทางด้านโรงเรียน และกลุ่มปัจจัยทางการศึกษา ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ อัตมรันทน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เมื่อพิจารณาตามกลุ่มปัจจัยมีความสำคัญตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ กลุ่มปัจจัยที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามภาวะการณ์ และกลุ่มปัจจัยทางด้านครอบครัว ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ อัตมรันทน์ บรรยากาศในโรงเรียน ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการศึกษาต่างกัน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เมื่อพิจารณาตามกลุ่มปัจจัยมีความสำคัญตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ กลุ่มปัจจัยที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามภาวะการณ์ และกลุ่มปัจจัยทางด้านโรงเรียน และกลุ่มปัจจัยทางด้านครอบครัว ตามลำดับ

5. การหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของตัวแปรอิสระ 3 กลุ่มกับตัวแปรตาม การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ สรุปได้ดังนี้

5.1 ตัวแปรอิสระที่สัมพันธ์กับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ อัตมรันทน์ บรรยากาศในโรงเรียน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ ความคาดหวังทางการศึกษา

5.2 ตัวแปรตามแต่ละตัวจะมีความสัมพันธ์ระหว่างกันสูง นั่นคือ การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรต้นที่น่าสนใจ คือ ระดับการศึกษาของบิดากับระดับการศึกษาของมารดา อายุกับลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน การศึกษาในระบบกับการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ.

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. พอสรุปประเด็นที่น่าสนใจได้ดังนี้

1. อายุของนักเรียนที่เข้าเรียนในแต่ละปีการศึกษาจะแตกต่างกัน อันเป็นผลจากกฎระเบียบทำให้นักเรียนเข้าเรียนชั้นอนุบาล 1 มีอายุ 4 ปี ดังนั้นนักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.6 จึงมีอายุมากกว่านักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.5 และ ม.4 ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ พบว่า นักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.6 มีอายุต่างจากนักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยพบว่าต่างกัน 1 ปี 5 เดือน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือ เกรดเฉลี่ยสะสมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของนักเรียนที่เรียนหลักสูตร กศน.ต่อ. พบว่า กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด คือ นักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.4 ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างจากกลุ่มอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ รองลงมาคือนักเรียน ม.5 ที่จบหลักสูตร กศน.ต่อ. แล้ว ส่วนนักเรียน ม.5 ที่ไม่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำสุด นั่นคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีจะนิยมไปศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. และถ้านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมากจะมีโอกาสสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ด้วย

ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นตัวแปรหนึ่งที่ทำให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. เพราะนักเรียนที่เรียนเก่งมักคาดหวังที่จะจบหลักสูตร กศน.ตอ. และสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ด้วย นักเรียนที่เลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. จึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ไม่ศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. และผู้ที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. แต่ไม่จบ

สำหรับนักศึกษาปี 1 ที่จบจาก ม.4 จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.14 สูงกว่า นักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม.5 และ ม.6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.94 และ 2.71 ตามลำดับ นั่นคือ นักเรียนที่สามารถสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ โดยใช้เวลาเรียนในระบบน้อยกว่า 3 ปี จะเป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูง การศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่เปิดโอกาสให้นักเรียนที่เรียนเก่งสามารถเข้าศึกษาที่มีอยู่ ณ ตนเอง เรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายเร็วกว่าเด็กทั่วไป ซึ่งตรงกับจุดประสงค์ของการจัดการสอบเทียบ และสนองนโยบายการศึกษาชาติที่ให้การจัดการศึกษาที่สามารถเชื่อมโยงการศึกษาระบบและการศึกษานอกระบบ โดยการสนับสนุนให้นักเรียนสามารถสอบเทียบได้อย่างเหมาะสมกับวัยและระดับการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษสามารถสอบเทียบเพื่อขอข้ามชั้นจบเร็วกว่าปกติได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2530 : 192; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2530)

3. อัตรานักเรียน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว บรรยากาศในโรงเรียน ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนของนักเรียนที่เคยเรียนหลักสูตร กศน.ตอ. แต่ไม่จบจะมีคะแนนในทุกด้านดังกล่าวต่ำที่สุด ส่วนนักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. จบแล้วอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีอัตรานักเรียน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวสูงสุด ส่วนนักศึกษาปีที่ 1 มีบรรยากาศในโรงเรียน ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน สูงสุด นั่นคือ การที่นักเรียนมีโอกาสสอบคัดเลือกเป็นนักศึกษาปี 1 ได้ต้องมีบรรยากาศในโรงเรียน ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนดี มีครูและเพื่อนคอยให้กำลังใจและช่วยเหลือทำกิจกรรมต่าง ๆ

4. เหตุผลในการตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. นักเรียนส่วนมากให้เหตุผลว่าเป็นโอกาสที่จะทำให้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เร็วขึ้น ทั้งนี้เพราะระบบการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยทดสอบความรู้ทางวิชาการไม่ถี่วิชา และผู้ที่มีโอกาสจะสอบคัดเลือก

ได้มีเพียงร้อยละ 20 ประกอบกับการที่มีโอกาสสอบเข้าคณะที่ใด มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงเป็น การเปิดโอกาสให้ได้ประกอบอาชีพที่มีเกียรติ มีรายได้สูง หรือมีอำนาจ (ประยูร ศรีประสาธน์. 2529 ; อภิชัย พันธเสน. 2529) ดังนั้นค่านิยมของสังคมที่ยกย่องนักเรียนที่สามารถสอบ คัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้จึงเป็นแรงจูงใจที่สำคัญ และการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. เป็นวิธีการเดียวที่เปิดโอกาสให้นักเรียนในระบบโรงเรียนสามารถจบหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนปลายได้เร็วกว่าปกติ และยังสามารถนำเอาประกาศนียบัตรนี้ไปใช้เป็น หลักฐานในการศึกษาต่อได้ (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพ. 2534 : 16) จึงทำ ให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนมากตัดสินใจศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. ควบคู่กับการ ศึกษาในระบบเพื่อจะได้ใช้สิทธินี้ทำให้ตนมีโอกาสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้เร็วขึ้น

5. เหตุผลในการสละสิทธิ์เมื่อสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ ส่วน มากทำให้เหตุผลว่ามีโอกาสหาเงินปีหน้า อาจได้คณะที่ดีกว่านี้ และบางส่วนให้เหตุผลว่าได้ คณะที่ไม่ตรงกับความสามารถ และความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับบุพพา วีระไวทยะ (2532) ที่พบว่าเหตุผลของการสละสิทธิ์ คือ ได้คณะที่ไม่ตรงกับความต้องการ ความสนใจ หรือความถนัดที่แท้จริงของตนเอง ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ให้เหตุผลว่าได้คณะที่ ไม่ตรงกับความต้องการ ความสนใจ หรือความถนัดที่แท้จริงของตนเองเป็นอันดับสาม แต่ว่ากลุ่มตัวอย่างที่สละสิทธิ์ในการวิจัยครั้งนี้มีเพียง 11 คน ซึ่งจัดว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มี จำนวนน้อยมาก เนื่องจากวิธีการสุ่มตัวอย่างไม่ได้สนใจกลุ่มที่สละสิทธิ์เป็นหลัก จึงทำให้ผล การวิจัยข้อนี้ไม่ได้ผลสมบูรณ์เท่าที่ควร

สำหรับยอดผู้สละสิทธิ์ในปี พ.ศ. 2531 มาจากนักเรียนที่สอบเทียบเป็นจำนวนสูงสุด 31.3 % ของนักเรียนทั้งหมดที่สละสิทธิ์ (บุพพา วีระไวทยะ. 2532) พ.ศ. 2535 นักเรียนที่สอบเทียบผ่านแล้วสละสิทธิ์สูงสุดถึง 24 % ของนักเรียนทั้งหมดที่สละสิทธิ์ รองลงมา คือจบ ม.6 แล้ว 1 ปีสละสิทธิ์ 23 % แต่ในปี พ.ศ. 2536 นักเรียนที่จบ ม.6 สละสิทธิ์ สูงสุด 52 % ส่วนนักเรียนที่สอบเทียบผ่านแล้วสละสิทธิ์ 29 % ของนักเรียนทั้งหมดที่ สละสิทธิ์ ดังนั้นการที่นักเรียนสอบเทียบผ่านอาจมีสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิดการสละสิทธิ์

6. การเปรียบเทียบการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ใช้ วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทาง (MANOVA) เพราะตัวแปรทางจิตวิทยามักมี ความสัมพันธ์ระหว่างกันสูง จึงต้องทดสอบความแปรปรวนรวม (Overall test) แล้วจึง

วิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรตามทีละตัว (Univariate F tests) เมื่อพบความแตกต่างจึงวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (Oneway ANOVA) แล้วจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของดันแคน (Duncan) หรือเชฟเฟ (Scheffe) จึงจะได้ผลการวิเคราะห์ที่สมบูรณ์และถูกต้อง

การเปรียบเทียบ การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทางเมื่อจำแนกจากตัวแปรอิสระทั้งหมดพบว่าการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพของบางกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่เมื่อเปรียบเทียบด้วยอายุ และการศึกษาในระบบ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ นั่นคืออายุ หรือการศึกษาในระบบไม่ทำให้การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพแตกต่างกัน

เมื่อจำแนกตามลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน พบว่า ม.6 ที่จบหลักสูตร กศน.ตอ. แล้วมีการควบคุมตนเองดีที่สุด และ ม.5 ม.6 ที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. แต่ไม่จบ มีการควบคุมตนเองต่ำที่สุดและแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ นั่นคือการที่นักเรียนสามารถเรียนหลักสูตร กศน.ตอ. จนจบได้ต้องมีความสามารถในการควบคุมตนเองสูงมาก เพราะในการศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. นั้น นักเรียนต้องศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากการศึกษาค้นคว้า สื่อ แบบเรียนต่าง ๆ โดยไม่มีการเข้าชั้นเรียน แล้วมาสอบหรือเข้ารับการประเมินผลภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยจะต้องสอบได้คะแนนแต่ละหมวดวิชาไม่น้อยกว่า 50 % จึงจะถือว่าสอบผ่าน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2535 : 13-15) ซึ่งผลการวิจัยส่วนนี้สอดคล้องกันเมื่อจำแนกจากการศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. คือ กลุ่มที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. แต่ไม่จบ จะมีการควบคุมตนเองต่างจากกลุ่มที่เคยศึกษาหลักสูตร กศน.ตอ. จบแล้วเรียนต่ออุดมศึกษาหรือยังคงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

โดยสรุปจากการเปรียบเทียบการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนที่มีหลักสูตรการศึกษาที่ต่างกัน จะมีแต่การควบคุมตนเองเท่านั้นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการปรับตัว การตัดสินใจเลือกอาชีพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นั่นคือ การที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายคนใดสามารถจบหลักสูตร กศน.ตอ. ขณะที่ยังคงเรียนอยู่ต้องเป็นคนที่มีการควบคุมตนเองสูง ซึ่งถือว่าเป็นคนที่มีคุณภาพ และวุฒิภาวะ เพราะคุณลักษณะที่แสดงถึงคนที่มีคุณภาพแลวุฒิภาวะคือคนที่มีความสามารถในการควบคุมตนเอง

(จรรยา สุวรรณทัต และคนอื่น ๆ. 2533 ; นางนุช วรรณเลิศ. 2533 ; ดวงเดือน แซ่ตั้ง. 2532)

7. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ อัตมรณทัศน์ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ระดับการศึกษา ของมารดา การศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยายภาควิชาโรงเรียน หรือเมื่อพิจารณาตามกลุ่มปัจจัยมีความสำคัญตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ กลุ่มปัจจัยที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามภาวะการณ์ และกลุ่มปัจจัยทางด้านโรงเรียน และกลุ่มปัจจัยทางด้าน ครอบครัว ตามลำดับ นั่นคือปัจจัยจากการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. ไม่ใช่ปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้องกับ การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ดังนั้นการที่นักเรียนจะมีคุณภาพและวุฒิภาวะทางพัฒนาการด้านสังคม บุคลิกภาพ พัฒนาการทางจริยธรรมและ พัฒนาการทางอาชีพขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน และปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะในทุกด้าน คือ อัตมรณทัศน์ ซึ่งตรงกับคำกล่าวของเฮอร์ล็อก (Hurlock. 1978) ที่ว่าแบบแผนบุคลิกภาพประกอบด้วยลักษณะนิสัยหลาย ๆ ลักษณะ มีอัตมรณทัศน์ที่พาหนะที่ประสานลักษณะนิสัยเหล่านั้นเข้าด้วยกันเป็นระบบแบบแผน อัตมรณทัศน์จึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคน เพราะคนเราย่อมประพฤติหรือปฏิบัติตนไปบนแนวทางที่ตนคิดว่าตนเป็น และสอดคล้องกับออร์พินท์ ซูม (2534) ที่พบว่าอัตมรณทัศน์เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการพยากรณ์ความสามารถในการปรับตัวของวัยรุ่น

ปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะทั้งสามด้านนี้รองลงมา คือ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ซึ่งตรงกับออร์พินท์ ซูม (2534) ที่พบว่า นอกเหนือจากอัตมรณทัศน์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการปรับตัวแล้ว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีอิทธิพลรองลงมาจากอัตมรณทัศน์ที่ร่วมกันเกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้วย

กลุ่มตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ กลุ่มที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามภาวะการณ์ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ อัตมรณทัศน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพผลที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานศึกษาธิการเขต 11 (2532) ที่พบว่าระดับสติปัญญา ระดับความคาดหวังทางการศึกษา

ของนักเรียน เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ และนั่นทีกา แยมสรวล (2525) พบว่า อิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคาดหวังในอาชีพของ นักเรียน ครอบครัว เพื่อน

8. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามที่พบว่ามีความสัมพันธ์กันสูงมาก คือ อัตมรันทศน์ บรรยากาสาในโรงเรียน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ประสพการณ์ด้าน กลุ่มเพื่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคาดหวังทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงาน หลายคนดังเช่น พงษ์สุดา รัตนมาสมงคล (2533) พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงมีความสามารถในการปรับตัวดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อรพินทร์ ชูชม (2534) พบว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของ นักเรียน ม.1 สังวาลย์ สมสนิท (2518) พบว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวดี มีการปรับตัวดีกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ดี ชีรวัฒน์ นิเจนตร (2526) พบว่าบรรยากาสาในโรงเรียนเกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตของวัยรุ่นมาก นงนุช โรจนเลิศ (2533) พบว่า อัตมรันทศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการควบคุมตนเอง

9. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรตาม พบว่า การปรับตัว การควบคุม ตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ มีความสัมพันธ์ระหว่างกันสูงมาก ซึ่งตรงกับคำกล่าวที่ว่า ตัวแปรทางจิตวิทยามักมีความสัมพันธ์ระหว่างกันเอง (Kerlinger. 1985) ซึ่งจะเป็น ปัญหาต่อการวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการที่ดีคือวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทาง (MANOVA) เพื่อตรวจสอบความแปรปรวนรวมของตัวแปรตามทั้งหมดพร้อมกัน ผลการวิจัยนี้ให้ข้อสรุปว่า การที่บุคคลใดมีภูมิลาวะด้านใดด้านหนึ่งมักมีภูมิลาวะด้านอื่นๆพร้อมกันด้วย เช่น บุคคลที่มีการ ปรับตัวดีจะมีการควบคุมตนเองสูง และมีการตัดสินใจเลือกอาชีพที่ดีด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ความคิดในทางจิตวิทยาที่แบ่งพัฒนาการของบุคคลเป็นด้านต่าง ๆ คือ พัฒนาการด้านสังคม บุคลิกภาพ พัฒนาการทางจริยธรรม พัฒนาการทางอาชีพ เมื่อบุคคลเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลาย มักมีภูมิลาวะในด้านต่างๆ แล้ว (Darley. 1991 ; Morris. 1990 ; Schiamberg. 1988 ; Jones. 1982)

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลไปปฏิบัติ

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่อยู่ในระบบโรงเรียน 4 กลุ่ม คือ นักเรียนที่สอบเทียบผ่านแล้วไปเรียนต่อในมหาวิทยาลัย นักเรียนที่สอบเทียบผ่านแล้วยังคงเรียนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา นักเรียนที่เคยสอบเทียบแต่ยังไม่ผ่านหมดทุกวิชา และนักเรียนที่ไม่เคยสอบเทียบ ดังนี้ การปรับตัว การตัดสินใจเลือกอาชีพ ของนักเรียนทั้ง 4 กลุ่มนี้ไม่แตกต่างกัน แต่การควบคุมตนเองของนักเรียนทั้ง 4 กลุ่มนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่สอบเทียบผ่านแล้วยังคงอยู่ในโรงเรียนมีการควบคุมตนเองสูงกว่านักเรียนที่สอบเทียบผ่านแล้วไปเรียนต่อในมหาวิทยาลัย นักเรียนที่ไม่เคยสอบเทียบ นักเรียนที่เคยสอบเทียบแต่ยังไม่ผ่านหมดทุกวิชา ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างมากกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ของนักเรียนที่สอบเทียบ คือ อัตมรณทัศน์ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว บรรยากาศในโรงเรียน ประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ดังนั้นจากผลการวิจัยจึงได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อการหาแนวทางที่เหมาะสมต่อการจัดการสอบเทียบ คือ การสอบเทียบไม่ได้เป็นสาเหตุหลักต่อคุณภาพและวุฒิภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่อยู่ในระบบ แต่คุณภาพและวุฒิภาวะของนักเรียนส่วนมากขึ้นอยู่กับสถาบันครอบครัวและโรงเรียน กล่าวคือ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและบรรยากาศในโรงเรียนที่ดีจะก่อให้เกิดอัตมรณทัศน์ที่ดีในตัวนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งถือว่าเป็นคุณภาพและวุฒิภาวะของนักเรียนในพัฒนาการด้านสังคมบุคลิกภาพ พัฒนาการด้านจริยธรรม พัฒนาการด้านอาชีพ นั่นคือ การจัดการสอบเทียบไม่ได้เป็นกระบวนการที่ทำลายศักยภาพในตัวนักเรียนให้ด้อยลงไป แต่กลับมีส่วนทำให้นักเรียนรู้จักการฝึกบังคับตนเองให้รู้จักอดทนรอได้อย่างเหมาะสมเพื่อเป้าหมายในการสอบคัดเลือกแข่งขันเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพราะผลการวิจัยพบว่าการควบคุมตนเองของนักเรียนที่สอบเทียบผ่านแล้วสูงกว่านักเรียนที่เคยสอบเทียบแต่ยังไม่ผ่าน หรือกล่าวว่าการสอบเทียบผ่านได้นั้นนักเรียนต้องมีความสามารถในการควบคุมตนเองสูง

อนึ่งจากผลการวิจัยยังค้นพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สามารถสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐานั้น นักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม. 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาปีที่ 1 ที่จบจาก ม. 5 และ ม. 6 ตามลำดับ นั่นคือการจัดการสอบเทียบได้สนองนโยบายการศึกษาชาติในประเด็นที่ว่าจัดการสอบเทียบเป็นวิธีการที่สามารถเชื่อมโยงการศึกษาในระบบและนอกระบบ เพื่อส่งเสริมนักเรียนที่เรียนเก่งหรือมีความสามารถพิเศษ หรือนักเรียนที่มีอายุมากให้จบการศึกษาเร็วกว่าปกติได้ ดังนั้นจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติยืนยันได้ว่าสมควรให้มีการจัดการสอบเทียบต่อไป เพื่อประโยชน์แก่นักเรียนที่เรียนเก่งหรือมีความสามารถพิเศษได้ใช้ศักยภาพในตนเองให้มากที่สุด ซึ่งตรงกับหลักการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเน้นให้แต่ละบุคคลได้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองให้มากที่สุด การจัดการศึกษาที่สามารถสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลนี้ยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีความสุขในการเรียนอีกด้วย การจัดการสอบเทียบจึงเป็นอีกกระบวนการหนึ่งทางการศึกษาที่มุ่งสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนสามารถเรียนตามกำลังความสามารถของตนเอง

ส่วนคำวิพากษ์วิจารณ์ที่กล่าวว่านักเรียนที่อายุน้อยสอบเทียบผ่านแล้วยังคงอยู่ในโรงเรียน หรือสามารถสอบคัดเลือกเข้าปศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาเป็นนักเรียนมีปัญหาด้านการปรับตัว ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการปรับตัวของนักเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุ หรือการศึกษาในระบบ หรือการปรับตัวของนักเรียนที่มีอายุต่างกันไม่ว่าจะอยู่ในโรงเรียน หรือมหาวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน เพราะอายุและการศึกษาในระบบไม่ได้เป็นปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการปรับตัว

สำหรับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทางการศึกษาในระดับปฏิบัติการ คือ กรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน คือ จำนวนปีในการจัดการศึกษาไม่ได้เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ หรือ ไม่ได้เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนแตกต่างกัน ดังนั้นการจัดการสอบเทียบจึงไม่ใช่กระบวนการทางการศึกษาที่ทำให้นักเรียนมีคุณภาพและคุณลักษณะด้อยลง เพราะคุณภาพและคุณลักษณะของนักเรียนจะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวว่าดีหรือไม่ นักเรียนมีความพึงพอใจกับปฏิสัมพันธ์ของตนกับพ่อแม่หรือกับสมาชิกคนอื่นภายในครอบครัว และนักเรียนได้รับทราบบรรยากาศในโรงเรียน

ทางที่ดี รวมทั้งการได้รับประสบการณ์ที่ดีจากเพื่อน โรงเรียนสามารถจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียนให้ครูกับนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ครูมีความรักและการสนับสนุน ครูรู้จักการใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ครูรู้จักการลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย และรู้จักควบคุมนักเรียนในลักษณะที่เหมาะสม

เนื่องจากจำนวนปีในการจัดการศึกษาไม่ได้เป็นปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ดังนั้นการที่กรมสามัญศึกษาจะจัดหลักสูตรเร่งรัดระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2 ปี สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางการเรียนคงไม่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เช่นเดียวกับการที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนดให้ประกาศนียบัตรแก่นักเรียนที่จบหลักสูตร โดยมีคุณสมบัติว่าต้องผ่านเกณฑ์ตามโครงสร้างของหลักสูตร แต่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาของการจบหลักสูตรให้แน่ชัด ก็คงไม่ได้เป็นสาเหตุหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เช่นเดียวกัน

สิ่งสำคัญที่กรมสามัญศึกษาและกรมการศึกษานอกโรงเรียนพึงตระหนักในการจัดการศึกษา คือ ต้องให้นักเรียนผ่านกระบวนการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ไม่ว่าจะใช้ระยะเวลาเท่าใดก็ตาม ถ้านักเรียนได้รับรู้บรรยากาศในโรงเรียนในทางที่ดี ได้รับประสบการณ์ที่ดีจากเพื่อนแล้วย่อมมีส่วนทำให้นักเรียนมีความสามารถในการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างแน่นอน นั่นคือโรงเรียนต้องมีนโยบายที่ชัดเจนและส่งเสริมให้ครูกับนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ครูมีความรักและการสนับสนุน ครูรู้จักการใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ครูรู้จักการลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย และรู้จักควบคุมนักเรียนในลักษณะที่เหมาะสมในส่วน of กรมสามัญศึกษา นักเรียนต้องใช้ชีวิตภายในโรงเรียนเป็นระยะเวลายาวนานถึง 12 ปี ถ้ากรมสามัญศึกษามีนโยบายสนับสนุนการจัดบรรยากาศในโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมพัฒนาหาดังกล่าว ย่อมทำให้นักเรียนเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศต่อไปอย่างแน่นอน

ในส่วน of กรมการศึกษานอกโรงเรียน โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเอง ได้จัดทำให้มีกิจกรรมการพบกลุ่ม 8 ครั้ง 48 ชั่วโมง ถ้ากรมการศึกษานอกโรงเรียนสามารถทำให้กระบวนการพบกลุ่มนี้เป็นกระบวนการที่มีคุณภาพได้โดยให้ครูที่ต้องรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทที่ตนมี

ส่วนต่อการส่งเสริมคุณภาพและวุฒิภาวะของผู้เรียนแล้วกิจกรรมการพบกลุ่มนี้น่าจะมีส่วนต่อการส่งเสริมคุณภาพและวุฒิภาวะของผู้เรียนได้เช่นเดียวกัน

ในส่วนของการวิชาการน่าจะมียุทธศาสตร์ต่อการควบคุมมาตรฐานของข้อสอบในการจัดการสอบเทียบ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างบางส่วนให้เหตุผลในการไปสอบเทียบว่า ข้อสอบง่ายกว่าข้อสอบในโรงเรียนทำให้มีโอกาสจบการศึกษาได้เร็วขึ้น ถ้ากรมวิชาการสามารถกำหนดมาตรฐานของข้อสอบได้ ไม่ว่าจะเป็นข้อสอบของกรมสามัญศึกษาหรือกรมการศึกษานอกโรงเรียนให้มีมาตรฐานเดียวกัน นักเรียนในระบบโรงเรียนคงไม่นิยมไปสอบเทียบมากมายดังเช่นทุกวันนี้ และโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายของทั้งสองหลักสูตรควรมีความเท่าเทียมกันในเรื่องสาระทางวิชาการด้วย ต้องสามารถถ่ายโอนวิชาต่าง ๆ ได้ ถึงแม้ว่ารายวิชาของหลักสูตร กสศ. ต่อ. จะน้อยกว่าแต่ต้องครอบคลุมรายวิชาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายของกรมสามัญศึกษาด้วย ผู้ที่จบหลักสูตรทั้งสองหลักสูตรควรมีความสามารถเท่าเทียมกัน เพราะในประกาศนียบัตรของหลักสูตร กสศ. ต่อ. ได้ให้ศักดิ์และสิทธิ์เท่าเทียมกับการศึกษาในระบบทุกประการ ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นที่ควรทำให้ผู้ที่จบทั้งสองหลักสูตรมีความสามารถเท่าเทียมกันด้วย แม้ว่าปัญหาในส่วนนี้จะส่งผลกระทบต่อผู้ที่द्यโอกาสทางการศึกษาก็ตาม ปัญหาในส่วนนี้คงต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมายทางการศึกษาให้ชัดเจนด้วย

ดังนั้นสิ่งที่น่าพิจารณาอีกประการหนึ่ง คือ การแยกกลุ่มเป้าหมายให้เด่นชัด ในกรณีที่สามารถกำหนดได้ว่า ผู้เรียนคือผู้ที่ทำงานแล้วและขาดโอกาสที่จะศึกษาในระบบโรงเรียน เช่นคนทั่วไป กลุ่มเป้าหมายนี้ควรเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่าอายุนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีงานทำเป็นหลักฐานชัดเจน ถ้าเราสามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนการจัดทำโครงสร้างของหลักสูตร และการออกข้อสอบให้มีมาตรฐานเดียวกับการศึกษาในระบบย่อมทำได้ เมื่อนักเรียนสามารถสอบเทียบผ่านในโครงสร้างของหลักสูตรเดียวกัน และข้อสอบมาตรฐานเดียวกัน ย่อมไม่เป็นปัญหาแก่การวิพากษ์วิจารณ์ต่อไป เพราะการที่นักเรียนในระบบไปสอบเทียบแล้วผ่านแสดงว่านักเรียนต้องใช้ความสามารถส่วนตัวจริง ๆ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่

สำหรับการแยกกลุ่มเป้าหมายให้เด่นชัดกระทำเพื่อให้ข้อสอบมีความเป็นมาตรฐานมากกว่าจะกีดกันนักเรียนในระบบโรงเรียน แต่ทั้งนี้การแยกกลุ่มเป้าหมายอาจมีปัญหาทาง

ปฏิบัติ ซึ่งอาจหมายถึงการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงระบบการสอบเทียบอีกครั้ง แต่โดยนัยที่ให้นักเรียนในระบบที่มีความสามารถพิเศษมีสิทธิที่จะสำเร็จการศึกษาได้เร็วกว่าปกติ รวมทั้งนโยบายของการศึกษาชาติที่ให้มีการเชื่อมโยงการศึกษาในระบบและนอกระบบเข้าด้วยกันควรมีต่อไป แต่อาจปรับปรุงกระบวนการจัดการศึกษาที่สามารถเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ และคุณภาพผู้เรียนมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

การเสนอให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดการสอบเทียบต่อไปหรือเปลี่ยนนโยบายให้กรมสามัญศึกษาจัดหลักสูตรเร่งรัดระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2 ปี ย่อมทำได้ทั้งสองกรณี เพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียนในระบบนิยมไปสอบเทียบ โดยให้กรมสามัญศึกษารับปรุงวิธีการเรียนการสอน การลงทะเบียนตามกำลังความสามารถของแต่ละบุคคลมากกว่าจะเป็นการบังคับให้เรียนตามที่โรงเรียนกำหนดในเช่นปัจจุบัน เพราะจะส่งผลให้นักเรียนสามารถจบหลักสูตรได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งวิธีการนี้นักเรียนในระบบจะนิยมอยู่ในโรงเรียนมากขึ้น เพราะนักเรียนมีโอกาสจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายได้เร็วกว่าปกติ เช่นเดียวกับการไปสอบเทียบ และในส่วนของการศึกษานอกโรงเรียนควรปรับปรุงกระบวนการของการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม การเข้มงวดต่อการออกใบประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการทำข้อสอบให้มีมาตรฐานเดียวกับการศึกษาในระบบ

ในส่วนของทบวงมหาวิทยาลัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติได้ผลชัดเจนว่าคุณภาพและฐานะของนักศึกษาปีที่ 1 ที่จบการศึกษาจากโรงเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 หรือ 6 มีความสามารถในการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพไม่แตกต่างกัน ดังนั้นนักศึกษาปีที่ 1 ที่สำเร็จการศึกษาจาก ม.4 หรือ ม.5 จึงไม่น่าจะเป็นนักศึกษาที่มีปัญหาในการปรับตัวแต่อย่างใด

สำหรับผลการวิจัยที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครอง คือ ข้อค้นพบที่ว่าปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ ทัศนคติ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว นั่นคือ การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีภายในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่ พ่อแม่กับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง หรือสมาชิกคนอื่นภายในครอบครัวที่มีต่อเด็กเรียนก็ตาม เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลให้นักเรียนเป็นคนที่มีคุณภาพและฐานะ ดังนั้นการที่ผู้ปกครองสามารถสร้างความรู้สึที่ดีต่อเด็กเรียน ให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองในด้านต่าง ๆ ด้วยการสร้าง

สัมพันธภาพที่ดีต่อนักเรียนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ความสัมพันธ์ของตนเองต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมในทางที่ดี เช่น ให้นักเรียนรู้จักภาคภูมิใจในตนเอง มีการยอมรับนับถือตนเอง และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว ให้นักเรียนพึงพอใจที่จะอยู่ภายในครอบครัว ให้นักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับทุกคนในครอบครัวไม่ว่าจะเป็น พ่อแม่ พี่น้อง หรือแม้แต่สมาชิกคนอื่นก็ตาม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ และเป็นการสร้างนักเรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ และวุฒิภาวะตามพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้อย่างดีด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดบางประการ เช่น จำนวนผู้สละสิทธิ์เมื่อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ไม่เข้าเป้าหมายหลักในการวิจัยครั้งนี้ นอกจากเป็นส่วนหนึ่งที่จะได้จากกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น ดังนั้นจึงอาจหาวิจัยในหัวข้อที่ว่า การสละสิทธิ์ของนักศึกษาเมื่อสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ ครอบคลุมจากกลุ่มที่เคยสละสิทธิ์โดยตรงเท่านั้น ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมากพอที่จะอ้างถึงประชากรได้ และอาจหาวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์ระดับลึก เช่นเดียวกับวิธีการที่จะหาเหตุผลของการตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. อาจใช้วิธีการสัมภาษณ์เพื่อจะได้คำตอบที่มีคุณค่า หลากหลาย หรือลึกซึ้งมากกว่าการใช้แบบสอบถามเช่นในการวิจัยครั้งนี้

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาปัญหานักเรียนที่ศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. ในขณะที่ยังเป็นนักเรียนในโรงเรียน และเมื่อจบหลักสูตร กศน.ต่อ.ไปเรียนต่อระดับอุดมศึกษา เฉพาะวุฒิภาวะของพัฒนาการด้านสังคม บุคลิกภาพ พัฒนาการทางจริยธรรม และพัฒนาการทางอาชีพเท่านั้น ครอบคลุมการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ เป็นตัวแปรที่จะแสดงถึงวุฒิภาวะของพัฒนาการดังกล่าว ครอบคลุมไม่ได้ศึกษาถึงปัญหาจากการเรียน เมื่อสามารถสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้แต่อย่างใด ซึ่งปัญหาดังกล่าวจากการติดตามทางสื่อมวลชน หนังสือพิมพ์พบว่ามีมีการวิจัยบ้างแล้ว แต่อาจวิจัยเฉพาะในบางคณะหรือมหาวิทยาลัยที่นักศึกษามีปัญหาโดยตรงก็ได้ เช่นในคณะแพทยศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ที่การเรียนหนักกว่าการเรียนในคณะอื่น ๆ เพราะนักเรียนได้ใช้เวลาในการศึกษา

หาความรู้ด้วยตนเองน้อยกว่าคนอื่น ๆ เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการหาแนวทางการจัดการ
การสอบเทียบให้มีคุณภาพต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. สถิติการศึกษานอกโรงเรียน ปีงบประมาณ 2531.

กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2531.

_____. สถิติการศึกษานอกโรงเรียนรายจังหวัด ปีงบประมาณ 2532.

กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2532.

_____. สถิติการศึกษานอกโรงเรียนรายจังหวัด ปีงบประมาณ 2533.

กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2533ก.

_____. สรุปผลการติดตามผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน

สายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีเรียนด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ :

กองแผนงานและวิจัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2533ข.

_____. อดีต ถึง ปัจจุบัน การศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอก.

กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ประเภทบุคคลภายนอก ศูนย์การ
ศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2534ก.

_____. คู่มือนักศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษา

ตอนปลาย (ม.6) หลักสูตรพุทธศักราช 2530 ทั้งสามวิธีการเรียน. กรุงเทพฯ :

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กทม. กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2534ข.

_____. สถิติการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเอง ประจำปี

ปีงบประมาณ 2534. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ประเภทบุคคล
ภายนอก กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2534ค.

_____. วิวัฒนาการการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2482 -

2533. กรุงเทพฯ : กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน กรมการศึกษานอก
โรงเรียน, 2534.

_____. การสัมมนาเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

สายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเอง (สอบเทียบ) ตามมติที่ประชุมอธิบดี.

กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2535.

กิติ ลิขิตอนุรักษ์. "อาจารย์วิเศษ มช. ตีตราบบ กศน., "มติชน" 16 กันยายน 2535.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6
(พ.ศ. 2530 - 2534). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ, 2529.

_____. การวางแผนการศึกษานอกระบบโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : สำนัก
งานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2530.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535 - 2539. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2535.

จรรยา สุวรรณทัต และคณะ. ความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็กไทยในแง่ของ
ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการศึกษา การฝึกทักษะและการพัฒนา
จิตลักษณะ เพื่อการสร้างพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.

จรินทร์ บุญชู. การศึกษาปัญหาการเลือกแผนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ของโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2525. อัดสำเนา.

จุฬารัตน์ ยุวปรีชา และประภาพร ศรีคำ. "การศึกษานอกระบบโรงเรียนกับปัญหา
การสอบเทียบ," ครุศาสตร์. 18(3) : 67 - 79 ; มกราคม - มีนาคม
2533.

ธีรวัฒน์ นิจนตร. สภาพเชิงจิต - สังคมในโรงเรียนกับสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุน
ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

ดวงเดือน แซ่ตั้ง. อิทธิพลของการให้แรงเสริมด้วยเบี้ยรางวัลต่อความเชื่ออำนาจภายใน
ของเด็กก่อนวัยรุน. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. ถ่ายเอกสาร.

ธีระพร อวรรณโณ. รายงานผลการวิจัยเรื่องพฤติกรรมจริยธรรมในสังคม : ศึกษาตาม
แนวทางจิตวิทยาสังคม. รายงานวิจัยฉบับที่ 16. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

หงษ์ วจนเลิศ. การศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่น.

ปริญานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2533. ถ่ายเอกสาร.

นันทิกา แยมสรวล. การเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา 5 .

นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2525. อัดสำเนา.

✓ นิภา พงศ์วิรัตน์. การศึกษาปัญหาทางสังคมของเด็กวัยรุ่นตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคกลาง. ปริญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

✓ บุญชม ศรีสะอาด. รูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน. ปริญานิพนธ์ กศ.ด.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

ประเทิน มหาพันธ์. การศึกษาเกี่ยวกับการกระทำความผิดกฎหมายของเยาวชน. ปริญานิพนธ์
กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.
อัดสำเนา.

ประพัฒน์ จาปาไทย. "การสละสิทธิ์การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ," การศึกษา
แห่งชาติ. 17(3) : 69 - 71 ; 2526.

ประยงค์ เนตยารักษ์ และ เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. "สอบเทียบ : ต่อหรือตัดความรู้ที่นักเรียน
ไทย," สยามรัฐ. 19 สิงหาคม 2534. หน้า 5.

ประยูร ศรีประสาธน์. "องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการกวดวิชา," การศึกษาแห่งชาติ.
21(2) : 69 - 68 ; 2529.

ประยูร ศรีประสาธน์ และวิไล ชุมแสง. "การกวดวิชากับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ,"
การศึกษาแห่งชาติ. 17(3) : 59 - 64 ; 2526.

ผกา บุญเรือง. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเลือกอาชีพ ฐานะทางอาชีพ
และการควบคุมภายในภายนอก. ปริญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. สุขภาพจิตเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บัณฑิตการพิมพ์,
2530.

พงษ์สุดา รัตนมาศมงคล. ทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาและความสัมพันธ์กับ

บุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่น. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. ถ่ายเอกสาร.

เพ็ญแข ลิมศิลา. สุขภาพจิตและพัฒนาการของเด็ก. กรุงเทพฯ : กองสุขภาพจิต

กรมการแพทย์, 2528.

ยรรยงค์ ปลื้มมนัส. การสำรวจความต้องการในการประกอบอาชีพของเด็กนักเรียนใน

โรงเรียนพลิชยการธนบุรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2510. วิทยานิพนธ์

ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2510. อัดสำเนา.

ยุพา วีระไวทยะ. การประสานสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา

กับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ, 2532.

วัชร ทรัพย์มี. ทฤษฎีและกระบวนการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

สมาน อัสวภูมิ. "ปัญหาและแนวคิดปรับปรุงวิธีการสอบเทียบ," เดลินิวส์.

5 กันยายน 2535. หน้า 6.

สมเกียรติ พุทธสุวรรณ. การศึกษางานวิจัยทางการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบ

โรงเรียน ในสถาบันอุดมศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2518- 2529).

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2532. ถ่ายเอกสาร.

สังวาลย์ สมสนิท. ความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งกับพ่อแม่ และการปรับตัวของวัยรุ่น.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2518. อัดสำเนา.

สานิต รัตตัญญู. การเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนตามการ

รับรู้ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและไม่ก้าวร้าวในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัด กทม. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2533. ถ่ายเอกสาร.

- สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 11. รายงานการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบที่ส่งผลต่อภาวะทางอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 11. นครราชสีมา :
สำนักงานศึกษาธิการเขต, 2532.
- สุพัฒน์ สุกมลสันต์. "เรียนกวดวิชาแล้วได้อะไร," การศึกษาแห่งชาติ. 21(2) :
34 - 51 ; 2529.
- สุพงษ์ ชูเดช. ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์มหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิต. ปริญญานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. ถ่ายเอกสาร.
- สุรีย์ ภิบาลประทีป. สัมพันธภาพในครอบครัวของแรงงานสตรีที่ทำงานในระบบกะ : ศึกษาเฉพาะกรณีอุตสาหกรรมสิ่งทอในเขตอ้อมน้อย จังหวัดสมุทรสาคร.
วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.
ถ่ายเอกสาร.
- โสภา ชูพิกุลชัย. ความรู้เบื้องต้นทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศ.ส.,
2529.
- อมรา พงศาพิชญ์ และคณะ. "40 ปีของการพัฒนาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย,"
ใน ประมวลสรุปผลงานวิจัยเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย (พ.ศ.
2521 - 2530). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสาน
งานเยาวชนแห่งชาติ, 2533.
- อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ. องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียน
วัยรุ่น. เอกสารการวิจัยฉบับที่ 48. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- อภิชัย พันธเสน. "กวดวิชา เหตุและผลที่จะเกิดขึ้น," การศึกษาแห่งชาติ. 21(2) :
14 - 33 ; 2529.
- อุทัย ดุลยเกษม. "คุณภาพประชากรกับการศึกษา," การศึกษาแห่งชาติ. 26 :
9 - 11 ; ตุลาคม - พฤศจิกายน 2534.
- อุทุมพร จามรมาน และพวงแก้ว บุญกนก. "การวิเคราะห์ระบบสอบคัดเลือกเข้า
มหาวิทยาลัย," การวิจัยการศึกษา. 18(4) : 72 - 79.

Conger, John Janeway and Anne C. Peterson. Adolescence and Youth. Third edition. New York : Harper, 1984.

Cronbach, Lee J. Essentials of Psychological Testing. Third edition. New York : Harper & Row, 1970.

Darley John M. and others. Psychology. 5 th ed. London : Prentice Hall International, 1991.

Erikson, Erik H. Identity, Youth and Crisis. New York : W.W. Norton and Company, Inc. 1968.

Erikson, Erik H. Identity and the life cycle. New York : International Universities press, Inc., 1959.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 4 th ed. Tokyo : Mc Graw Hill Kogakushe Ltd., 1976.

Fuhrmann, Barbara Schneider. Adolescence, Adolescents. Glenview. Ill : A Division of Scott, Foresman and Company. 1990.

Freud, S. An Outline of Psychoanalysis. New York : W.W. Norton and Co., 1937.

Gale, Raymond F. Developmental Behavior. 2 nd ed. London : The Macmillan, 1974.

Hergenhann, B. R. An Introduction Theories of Personality. 3 rd ed. Englewood Cliff N.J. : Prentice Hall Inc. 1990.

Hurlock, Elizabeth B. Child Development. 6 th ed. Tokyo : Mc Graw Hill, 1978.

Johnson, Doyle Paul. Sociological Theory. New York : John Wiley & Sons. 1981.

Jones, Nelsons Richard. The Theory and Practices of Counseling Psychology. London : Holt Rinehart and Winston, 1982.

Kerlinger, Fred N. Foundations of Behavioral Research. New York : Holt Rinehart and Winston, Inc. 1986.

Kornblum, William. Sociology in a Changing World. New York : Holt Rinehart and Winston, Inc. 1988.

Lazarus, R.S. Pattern of Adjustment and Human Effectiveness. New York : Mc Graw Hill Co., 1969.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะขอทราบรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อประโยชน์ในการทำวิจัยเรื่อง "ผลของการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนด้วยตนเอง ที่มีต่อการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" จึงขอให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ตามความเป็นจริงให้มากที่สุด และผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการหาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการสอบเทียบหรือการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนวิธีเรียนด้วยตนเองต่อไป คำตอบของนักเรียนทุกข้อจะถือเป็นความลับ และจะไม่มีผลต่อผู้ตอบแต่อย่างใด

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะต่างๆ

- 2.1 อัตมรณทัศน์
- 2.2 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
- 2.3 การปรับตัว
- 2.4 การควบคุมตนเอง
- 2.5 การตัดสินใจเลือกอาชีพ
- 2.6 บรรยากาศในโรงเรียน
- 2.7 ประสบการณ์กับเพื่อน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบ

โปรดตอบโดยกาเครื่องหมาย / ลงในช่อง [] หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับสภาพที่เป็นจริงของนักเรียน

1. นักเรียนอายุ..... ปี เดือน

2. ขณะนี้กำลังศึกษาระดับ [] . มัธยมศึกษาปีที่ ๕
 [] มัธยมศึกษาปีที่ ๖
 [] อุดมศึกษา
3. เกรดเฉลี่ยสะสมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....
4. ความคาดหวังทางการศึกษา ต้องการศึกษาระดับชั้นสูงสุดระดับ
 [] ปริญญาตรี
 [] ปริญญาโท
 [] ปริญญาเอก
5. สมาชิกในครอบครัวของท่านทุกคนมีรายได้รวมกันเดือนละเท่าไร
 [] น้อยกว่า 5000 บาท
 [] 5000 -10000 บาท
 [] มากกว่า 10000 บาท

รายได้ทั้งหมดนี้ใช้เลี้ยงคนในครอบครัวทั้งหมด.....คน

6. ระดับการศึกษาของบิดา มารดา

บิดา มารดา

[]	[]	ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น
[]	[]	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
[]	[]	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
[]	[]	ระดับ ปวช., ปวส., หรือ อนุปริญญา
[]	[]	ระดับปริญญาตรี
[]	[]	ระดับปริญญาโท
[]	[]	ระดับปริญญาเอก

7. การกวาดวิชาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

- ☐ เคย (เรียนสม่ำเสมอ)
- ☐ เคย (เรียนเฉพาะช่วงก่อนสอบเข้ามหาวิทยาลัย)
- ☐ ไม่เคย

8. ท่านเคยสอบเทียบ หรือศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ในระดับใด

- ☐ ไม่เคย
- ☐ เคยศึกษาแต่ไม่จบหลักสูตร
- ☐ จบหลักสูตรแล้ว ปัจจุบันนี้ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- ☐ จบหลักสูตรแล้ว ปัจจุบันนี้ศึกษาอยู่ในสถาบันระดับอุดมศึกษา

9. เหตุผลในการตัดสินใจเลือกสอบเทียบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ การสอบเทียบง่ายกว่าการสอบปกติ ทำให้สำเร็จการศึกษาได้เร็วขึ้น
- ☐ ใครๆก็สอบกันทั้งนั้น
- ☐ ทำให้มีโอกาสสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เร็วขึ้น
- ☐ พ่อ แม่ เพื่อน ครู แนะนำ
- ☐ อื่นๆ.....

10. ขอนี้เฉพาะผู้ที่กำลังศึกษาระดับอุดมศึกษา

นักเรียนจบการศึกษาจากโรงเรียน ระดับชั้น

- ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 4
- ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 5
- ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 6

11. ข้อนี้เฉพาะผู้ที่เคยสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้ แต่สละสิทธิ์ไม่ศึกษาต่อ

เหตุผลในการสละสิทธิ์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

[] ได้คณะที่ไม่ตรงกับความสนใจ ความชอบหรือความถนัดของตนเอง

[] พ่อแม่มาให้เรียนในคณะที่สอบเข้าได้

[] มีโอกาสหาหมั้นเป็นแล้ว อาจได้คณะที่ดีกว่านี้

[] ปีนี้น่าลองสอบเล่น ยังไม่คิดจะเรียนต่อ

[] อื่น.....

.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะต่างๆ

คำชี้แจงในการตอบ ขอให้ท่านเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อและพิจารณาว่าข้อความนั้น
ตรงตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียนมากน้อยเพียงใด หรือเคยปฏิบัติบ่อยครั้ง
มากน้อยเพียงใดแล้วใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่ต้องการ เพียงช่องเดียว
และขอความกรุณาตอบคำถามทุกข้อ

ตัวอย่าง

ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง เลย
0) ฉันชอบดูละครทีวี			/		
00) ฉันมีความมั่นใจในตนเอง	/				

ตัวอย่าง

ข้อความ	บ่อย ที่สุด	บ่อย	ค่อนข้าง บ่อย	น้อย ครั้งมาก	ไม่เคย เลย
00) ฉันและเพื่อนอ่านศึกษาค้นคว้า ในห้องสมุด	/				

แบบสอบถามวัดทัศนคติ

ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง เลย
1. ฉันรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของฉัน					
2. ฉันนึกอยากจะเป็นเช่นคนอื่นที่ไม่ใช่ตัวฉัน					
3. ฉันรู้สึกที่ตัวเองทำอะไรไม่สำเร็จเลย					
4. ฉันรู้สึกว่าตนเองเป็นคนมีมค้อย					
5. อดยบคิดเพื่อง่ายเห็นด้วยกับความคิดฉัน					
6. เมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ ฉันรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง					
7. ฉันมีความเชื่อมั่นในตนเองมาก					
8. บางครั้งฉันรู้สึกว่าตนเองไม่มีอะไรดีเลย					
9. ฉันเป็นคนไม่เจสียวจลาคฉับว					
10. ฉันมักยอมแพ้เสมอไม่ว่าเรื่องอะไร					
11. ฉันมีความสุขใจเมื่อได้ช่วยเหลือผู้อื่น					
12. ฉันเป็นคนขี้อาย ประหม่า เมื่อเข้าสังคม					
13. ฉันรู้ตัวว่ามีสติปัญญาดียกว่าคนอื่น					
14. ฉันเป็นคนมีความมานะพยายาม					
15. ฉันรู้สึกเข้ากับเพื่อนไม่ได้					
16. ฉันเป็นสมาชิกคนสำคัญคนหนึ่งของ ครอบครัว					
17. ฉันสามารถเข้ากับคนทุกประเภทได้					
18. ฉันคิดว่าโลกนี้สนุกสนานน่าอยู่					
19. ฉันมีความสุขสดชื่นเสมอไม่ว่าจะอยู่ที่ใด					

แบบสอบถามวัดความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง เลย
1. ฉันสามารถพูดคุยหรือปรึกษาปัญหาต่างๆกับ พ่อแม่ ผู้ปกครองได้					
2. ฉันเต็มใจที่จะแบ่งเบาภาระในครอบครัว					
3. พ่อแม่หรือผู้ปกครองมักทำให้ความ ยุติธรรมแก่ฉัน					
4. สมาชิกในครอบครัวของฉันมักชอบ ทะเลาะวิวาท					
5. ฉันรู้สึกว่ามีใครในบ้านเอาใจใส่ฉัน					
6. พ่อแม่หรือผู้ปกครองของฉันเป็นคนอารมณ์ เสื่อง่าย					
7. พ่อแม่คอยให้กำลังใจฉันในการทำ กิจกรรมต่างๆ เช่น การเรียน					
8. ฉันรักใคร่ปรองดองกับพี่น้อง					
9. เมื่อบุคคลในครอบครัวทำผิดจะถูกกล่าว กล่าวหรือลงโทษอย่างรุนแรง					
10. ในครอบครัวของฉัน พ่อหรือแม่ชอบ แสดงอาการข่มต่อกัน					
11. พ่อแม่หรือผู้ปกครองเอาใจใส่ต่อ ครอบครัว					

แบบสอบถามวัดการปรับตัว

ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง เลย
1. สิ่งที่ดินท้านักเกิดจากการตัดสินใจของผู้อื่น					
2. ฉันรู้สึกยากลำบากที่จะทำความคุ้นเคย กับเพื่อนใหม่					
3. ฉันไม่ชอบไปร่วมงานสังสรรค์ หรือออก สังคม					
4. ฉันรู้สึกวิตกกังวลมากกว่าเพื่อนา					
5. ฉันรู้สึกว้าเหว่แม้จะมีคนอื่นอยู่รอบข้าง					
6. เป็นการง่ายสำหรับฉันที่จะช่วยาให้เพื่อนา ร่วมชั้นเกิดความสุขสนาน					
7. บางครั้งฉันรู้สึกว่าการพูดเท็จเป็นวิธีที่ ง่ายที่สุดในการแก้ปัญหา					
8. เพื่อนาในชั้นเรียนชอบวิธีการที่ฉันปฏิบัติ ต่อเขา					
9. ฉันชอบไปงานโรงเรียนกับเพื่อนา					
10. ฉันไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคต่างๆ					
11. ฉันรู้สึกลำบากใจถ้าจะต้องตัดสินใจ ทำอะไรด้วยตนเอง					
12. ฉันรู้สึกว่าตัวเองทำอะไรผิดอยู่บ้าง					
13. ฉันรู้สึกอายเมื่อเข้าสังคม					

ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง เลย
14. ฉันคบกับเพื่อนใหม่ๆ ได้อย่างสบาย					
15. เมื่อเข้าสู่สังคมฉันจะกลายเป็นคนที่ เจียบเจย หรืออึดอัดใจ					
16. ฉันเข้ากับเพื่อนได้ดี					
17. ฉันรู้สึกไม่สบายใจที่จะทำงานร่วมกับ คนอื่น					
18. ฉันรู้สึกว่าคนอื่นชอบทำลายจิตใจฉัน					
19. ฉันทนไม่ได้ที่จะพบกับความผิดหวัง					
20. ฉันมักตั้งใจทำงานสิ่งต่างๆ ให้ดีที่สุด					
21. ฉันรู้สึกหงุดหงิดเมื่อผู้อื่นไม่เห็นด้วย กับความคิดของฉัน					
22. ฉันมีส่วนช่วยในการวางแผนของ ครอบครัว					
23. การเป็นมิตรกับเพื่อนใหม่ทุกคนฉันถือว่าเป็น สิ่งสำคัญ					
24. ฉันสามารถพูดคุยกับคนที่เพิ่งรู้จักกัน ได้อย่างสบาย					
25. ฉันรู้สึกว่าคนอื่นมักเข้าใจฉันในทางที่ผิด					
26. ฉันรู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่มีความสามารถ คนหนึ่ง					
27. สำหรับฉันการทักทายกับทุกคนเป็นสิ่งจำเป็น					

แบบสอบถามวัดการควบคุมตนเอง

ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง เลย
1. ก่อนจะทำอะไรฉันจะไตร่ตรองอย่างรอบคอบ					
2. ฉันต้องการให้งานที่ทำออกมาดี					
3. ฉันไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน					
4. ผู้ที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนทุกอย่าง คือ คนที่ไม่เป็นตัวของตัวเอง					
5. เป็นการฝึกความรู้สึกที่จะทำตามกรอบหรือกฎระเบียบของโรงเรียน					
6. ก่อนตัดสินใจเรื่องที่สำคัญ ฉันคิดว่าควรหาข้อเท็จจริงต่างๆเสียก่อน					
7. แม้จะตัดสินใจไปแล้ว แต่ถ้าใครมีเหตุผลดีกว่า ฉันจะพิจารณาอีกครั้ง					
8. ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ช่วยนำมาให้ฉันทำผิด					
9. ฉันไม่ต้องการให้คนอื่นมาควบคุมเพราะฉันควบคุมตนเองได้					
10. ฉันรู้สึกพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่					

ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง เลย
11. เมื่อนันทัดสินใจทำอะไร ฉันพร้อมที่จะ รับผลที่ตามมา					
12. เมื่อมีอุปสรรคขัดขวาง ฉันจะหาทาง เอาชนะให้ได้					
13. เมื่อความคิดเกิดขัดแย้งกัน ฉันจะเลิกสู้ ความพยายามทันที					
14. ฉันมองไม่เห็นประโยชน์ที่จะต้องวาง แผนการทำงานระยะยาว					
15. ฉันคิดว่าระเบียบวินัยเป็นสิ่งไม่จำเป็น					
16. ฉันไม่เคยคิดว่าตัวเองทำอะไรสำเร็จเลย					
17. ฉันไม่แน่ใจในการกระทำของฉันจนกว่า ได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น					
18. ฉันเป็นผู้รับผิดชอบในความสำเร็จของฉัน					
19. ฉันไม่ชอบทำอะไรที่ใช้ความคิดริเริ่ม					
20. คนที่ทำอะไรโดยไม่ได้ตั้งใจเป้าหมายอาจ ประสบความสำเร็จได้					
21. ฉันพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบของ โรงเรียน/มหาวิทยาลัย					

แบบสอบถามวัดการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง เลย
1. ฉันรู้ว่าฉันควรทำงานชนิดใด 2. ฉันจะมีความสุขมากถ้าได้ช่วยผู้อื่นตาม ความสามารถของฉัน 3. ฉันแน่ใจในความคิดของตนเองก่อน ตัดสินใจทำงานใดๆ 4. ฉันรู้ว่าฉันสนใจทำงานประเภทใด 5. ฉันรู้ว่าฉันต้องการอะไรจากการทำงาน 6. ฉันได้วางแผนชีวิตการทำงานของตนเอง ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว 7. ฉันรู้ว่าควรดำเนินชีวิตของฉันต่อไป อย่างไร 8. เมื่อฉันอยู่กับคนอื่น ฉันรู้สึกไม่ค่อย จะเป็นตัวของตัวเองมากนัก 9. ฉันคิดว่าควรเลือกอาชีพตามคำแนะนำ ของพ่อแม่มากกว่าจะคิดด้วยตนเอง 10. ฉันรู้ความสามารถ และความถนัดของตน ว่าควรทำงานประเภทใด					

ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง เลย
11. อนาคตเป็นสิ่งไม่แน่นอน ดังนั้นฉันจึง ไม่ตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต					
12. ฉันยังไม่ทราบเลยว่าควรทำอย่างไร จึงจะได้งานที่ต้องการ					
13. งานเป็นสิ่งที่มีความค่าเพราะช่วยให้ เราได้สิ่งที่ต้องการ					
14. เมื่อถึงเวลาก็เลือกอาชีพตัวเอง ไม่จำเป็นต้องวางแผนล่วงหน้า					
15. ฉันเลือกทางเดินชีวิตด้วยเหตุผลส่วนตัว					
16. ฉันเปลี่ยนความตั้งใจที่จะทำงาน อาชีพใดอยู่เสมอ					
17. ฉันรู้ว่าการตัดสินใจเลือกอาชีพไม่จำเป็น ต้องมีเหตุผลสนับสนุน					
18. เมื่อฉันได้ตัดสินใจเลือกอาชีพใดไปแล้ว ฉันจะดำเนินการต่อไปโดยไม่มีการลังเล					
19. อาชีพที่เลือกไม่สำคัญเท่ากับรายได้จาก อาชีพนั้น					
20. ฉันคงเลือกอาชีพที่เปิดโอกาสหรือสนับสนุน ให้ฉันทำตามความเชื่อของฉัน					
21. ฉันไม่รู้จะเลือกอาชีพอะไร เพราะทุก อาชีพดีเหมือนกันหมด					

แบบสอบถามวัดบรรยากาศในห้องเรียน

ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง เลย
1. อาจารย์ไม่ชอบพูดหยอกล้อกับฉัน					
2. อาจารย์ไม่เคยสนใจทุกข์สุขของฉันเลย					
3. อาจารย์ไม่ชอบให้ฉันไปปรึกษาหรือ ขอคำแนะนำในเรื่องใดๆ					
4. อาจารย์ไม่เคยพูดกับฉันด้วยเสียงที่ ไพเราะนุ่มนวลเลย					
5. อาจารย์ให้ฉันทำงานหรือแบบฝึกหัดมาก เกินไปโดยไม่ว่าฉันจะทำได้หรือไม่					
6. ถ้าฉันเดินออกนอกห้องเรียนขณะที่อาจารย์ กำลังสอน อาจารย์จะไม่ว่ากล่าวฉัน					
7. อาจารย์ปล่อยให้ฉันและเพื่อนฯ เล่นหรือ คุยกันในขณะที่กำลังเรียนอยู่					
8. เมื่อฉันทำผิดอาจารย์จะลงโทษด้วย การฉีดยนตี					
9. อาจารย์จะอธิบายเหตุผลเมื่อฉัน ทำผิดก่อนที่จะลงโทษ					
10. อาจารย์จะอธิบายเหตุผลด้วยเมื่อ ฉันทำผิดสิ่งต่างๆ					
11. อาจารย์แสดงให้รู้ว่าท่านรักฉัน					

ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง เลย
12. ไม่ว่าอาจารย์จะสอนวิชาอะไรก็ทำให้ฉัน มีส่วนร่วมด้วยเสมอ					
13. อาจารย์ช่วยทำให้ฉันหายกลุ่มใจและ คลายทุกข์ได้					
14. เป็นการยากที่จะทราบว่าอาจารย์ รักฉันมากน้อยเพียงใด					
15. อาจารย์จะว่ากล่าวตักเตือนถ้าฉัน นั่งหลับในห้องเรียน					
16. อาจารย์เชื่อว่าฉันสามารถประพาศิตน ได้ถูกต้องและเหมาะสมเมื่ออยู่ไกล สายตาท่าน					

แบบสอบถามวัดประสบการณ์กับเพื่อน

ข้อความ	น้อยที่สุด	น้อย	ค่อนข้างน้อย	บ่อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย
1. ฉันและเพื่อนร่วมกันทบทวนวิชาต่างๆที่เรียนมาแล้ว					
2. เพื่อนๆจะให้กำลังใจฉันและคอยช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาทางการเรียน					
3. ฉันและเพื่อนมักอภิปรายปัญหาสังคมร่วมกัน					
4. เพื่อน ๆ มักอธิบายการบ้านหรือปัญหาทางวิชาการให้ฉันฟัง					
5. ฉันและเพื่อนเข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุดด้วยกัน					
6. ฉันและเพื่อนไปเดินเล่นตามศูนย์การค้า					
7. ฉันและเพื่อนเคยเล่นไพ่ หรือกินเหล้าด้วยกัน					
8. ฉันและเพื่อนลอกการบ้านซึ่งกันและกัน					
9. ฉันและเพื่อนช่วยงานกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน					
10. ฉันและเพื่อนร่วมกันทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณี					
11. ฉันและเพื่อนคุยกันเรื่องบันเทิง					

ตาราง 1 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t-test) ของแบบสอบถามวัดอัตถิภาวนิยม

ข้อที่	t - test	p
1	4.89	.000
2	4.70	.000
3	6.29	.000
4	7.06	.000
5	4.15	.000
6	5.11	.000
7	6.93	.000
8	3.53	.001
9	8.76	.000
10	3.20	.003
11	5.84	.000
12	3.49	.001
13	5.11	.000
14	6.34	.000
15	2.85	.007
16	4.03	.000
17	5.69	.000
18	4.09	.000
19	4.57	.000

ตาราง 2 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t-test) ของแบบสอบถามวัดความสัมพันธ์ภายใน
ครอบครัว

ข้อที่	t - test	p
1	7.55	.000
2	5.57	.000
3	6.67	.000
4	5.97	.000
5	4.94	.000
6	8.82	.000
7	6.71	.000
8	6.66	.000
9	7.01	.000
11	6.60	.000
12	6.66	.000

ตาราง 3 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t-test) ของแบบสอบถามวัดการปรับตัว

ข้อที่	t - test	p
1	4.92	.000
2	6.84	.000
3	4.39	.000
4	4.01	.000
5	5.85	.000
6	4.37	.001
7	4.18	.000
8	4.55	.000
9	5.26	.000
10	5.34	.000
11	4.82	.000
12	5.76	.000
13	6.90	.000
14	4.80	.000
15	6.04	.000
16	4.54	.000
17	5.31	.000
18	5.88	.000
19	4.00	.000
20	5.00	.000

ตาราง 3 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t-test) ของแบบสอบถามวัดการปรับตัว

ข้อที่	t - test	p
21	2.76	.008
22	3.24	.002
23	2.93	.005
24	3.56	.001
25	5.20	.000
26	3.00	.004
27	2.92	.005

ตาราง 4 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t-test) ของแบบสอบถามวัดการควบคุมตนเอง

ข้อที่	t - test	p
1	5.83	.000
2	4.32	.000
3	4.45	.000
4	4.39	.000
5	4.75	.000
6	6.51	.000
7	4.61	.000
8	4.47	.000
9	5.29	.000
10	5.60	.000
11	4.24	.000
12	5.69	.000
13	5.71	.000
14	6.04	.000
15	4.61	.000
16	4.54	.000
17	2.39	.021
18	3.48	.001
19	3.30	.002
20	2.65	.011
21	3.58	.001

ตาราง 5 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t-test) ของแบบสอบถามวัดความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ข้อที่	t - test	p
1	3.82	.000
2	4.61	.000
3	4.27	.000
4	8.14	.000
5	7.18	.000
6	4.27	.000
7	5.09	.000
8	3.87	.000
9	4.68	.000
10	4.43	.000
11	6.88	.000
12	6.72	.000
13	5.17	.000
14	4.32	.000
15	3.20	.002
16	5.40	.000
17	2.62	.012
18	3.11	.003
19	3.23	.002
20	2.90	.006
21	5.59	.000

ตาราง 6 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t-test) ของแบบสอบถามวัดบรรยากาศใน
ห้องเรียน

ข้อที่	t - test	p
1	5.11	.000
2	7.95	.000
3	7.55	.000
4	7.98	.000
5	4.74	.000
6	7.15	.000
7	5.95	.000
8	4.56	.000
9	5.45	.000
10	5.81	.000
11	2.09	.042
12	2.08	.043
13	2.98	.005
14	2.42	.019
15	2.53	.015
16	3.09	.004

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t-test) ของแบบสอบถามวัดประสบการณ์ด้าน
กลุ่มเพื่อน

ข้อที่	t - test	p
1	2.97	.005
2	4.98	.000
3	4.51	.000
4	3.90	.000
5	4.36	.000
6	3.08	.003
7	4.12	.000
8	4.02	.000
9	2.28	.027
10	2.97	.005
11	2.53	.015

รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1. โรงเรียนศิลาจารย์พิพัฒน์
2. โรงเรียนสตรีวิทยา
3. โรงเรียนวัดราชาธิวาส
4. โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม
5. โรงเรียนวัดบวรนิเวศ

รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทดลองเครื่องมือ

1. โรงเรียนเบญจมราชาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

1. รศ.ดร. กมเพชร จัตรสุภกุล
2. ดร.สุพักตร์ พิบูลย์
3. ดร.กานดา นาตะเวช
4. ดร.อดิศักดิ์ จินตานุกุล
5. ดร.สุมาลี จันทร์ชลอ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางพรรณี เกษกมล

เกิดวันที่ 23 เดือน เมษายน พุทธศักราช 2496

สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 503/101 ถนนจรัสสินทางค์ ซอย 37 แขวงบางขุนศรี

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 2 ระดับ 6

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนเบญจมราชาลัย ถนนศิริพงษ์ เขตพระนคร

กรุงเทพมหานคร 10200

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2512 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนเมธีอิมมาคุเลตคอนแวนต์

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

พ.ศ. 2514 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนชลราษฎรอำรุง อำเภอเมือง

จังหวัดชลบุรี

พ.ศ. 2518 จบ กศ.บ. (เกียรตินิยมอันดับสอง) วิชาเอกคณิตศาสตร์

วิชาโทภาษาอังกฤษ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บางแสน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

พ.ศ. 2523 จบ กศ.ม. (การแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2537 จบ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) จากมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

ผลของการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเอง
(สอบเทียบ) ขณะเรียนในระบบโรงเรียน ต่อ การปรับตัว การควบคุมตนเอง
การตัดสินใจเลือกอาชีพ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

บทคัดย่อ

ของ

พรณี เกษกมล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุษณบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

มีนาคม 2537

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการเรียนหลักสูตรการศึกษา
นอกโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเอง (สอบเทียบ) ต่อการปรับตัว
การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสุ่มแบบแบ่งเป็นชั้นตามการศึกษาในระบบและการศึกษาหลักสูตร
กสน.ตอ. 1 ได้ 9 กลุ่ม กลุ่มละ 50 คน รวมทั้งสิ้น 450 คน

กลุ่มตัวอย่างได้รับการวัดด้วยแบบสอบถาม 8 ฉบับ คือ แบบสอบถามทั่วไป
แบบสอบถามวัดทัศนคติ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว บรรยากาศในโรงเรียน
ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนให้เหตุผลในการสอบเทียบว่าทำให้สอบเข้า
มหาวิทยาลัยได้เร็วขึ้น และเหตุผลในการสละสิทธิ์เมื่อสอบคัดเลือกเข้าสถาบัน
อุดมศึกษาของรัฐได้ คือ อาจได้คณะที่ดีกว่าในนิพนธ์

การเปรียบเทียบการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ
พบว่า ในกลุ่มที่มีอายุและการศึกษาในระบบต่างกันมีการปรับตัว การควบคุมตนเอง
การตัดสินใจเลือกอาชีพ ไม่แตกต่างกัน และการปรับตัว การตัดสินใจเลือกอาชีพ
ในกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกันไม่แตกต่างกัน แต่การควบคุมตนเองในกลุ่มที่ได้รับ
การศึกษาต่างกันจะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจ
เลือกอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาหลักสูตร กสน.ตอ. คือ
ทัศนคติ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ระดับการศึกษา
ของมารดา การศึกษาหลักสูตร กสน.ตอ. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยากาศใน
โรงเรียน

เมื่อจัดลำดับความสำคัญของกลุ่มตัวแปรอิสระทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับ
การปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ 1 ได้แก่กลุ่มปัจจัยที่อาจมี
การเปลี่ยนแปลงตามภาวะการณ์ กลุ่มปัจจัยทางด้านครอบครัว กลุ่มปัจจัยทางด้าน
โรงเรียน และกลุ่มปัจจัยทางการศึกษา ตามลำดับ

ตัวแปรอิสระที่สัมพันธ์กับการปรับตัว การควบคุมตนเอง การตัดสินใจ
เลือกอาชีพ คือ อัตมโนทัศน์ บรรยากาศในโรงเรียน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคาดหวังทางการศึกษา
และตัวแปรตามแต่ละตัวจะมีความสัมพันธ์ระหว่างกันสูง ส่วนความสัมพันธ์ระหว่าง
ตัวแปรต้นกับตัวแปรต้นที่น่าสนใจ คือ ระดับการศึกษาของบิดากับระดับการศึกษา
ของมารดา อายุนักเรียนกับลักษณะของกลุ่มที่ได้รับการศึกษาต่างกัน การศึกษาใน
ระบบกับการศึกษาหลักสูตร กศน.ต่อ. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการศึกษาหลักสูตร
กศน.ต่อ.

ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการสอบเทียบไม่ได้เป็นสาเหตุที่ทำให้
การปรับตัว การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแตกต่างกัน
แต่พบว่านักเรียนที่สอบเทียบผ่านแล้วมีการควบคุมตนเองสูงกว่านักเรียนที่สอบเทียบไม่ผ่าน
หรือไม่เคยสอบเทียบ และยังพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การควบคุมตนเอง
การตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างมากคือ อัตมโนทัศน์ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ดังนั้น
สถาบันครอบครัวจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ

THE EFFECTS OF ENROLLMENT IN NONFORMAL UPPER SECONDARY
EDUCATION PROGRAM ON REGULAR SECONDARY SCHOOL STUDENTS'
ADJUSTMENT, SELF CONTROL, AND VOCATIONAL CHOICES

AN ABSTRACT

BY

PANNEE KETKAMON

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Doctor
of Education degree in Curriculum Research and Development
at Srinakharinwirot University

March 1994

6

The purpose of this research is to study the effects of enrollment in nonformal upper secondary education program on regular secondary school students' adjustment, self control, and vocational choices. The sample groups were taken by stratifying the students according to the formal and nonformal education. Each group contains of 50, altogether 450 students.

The samples were tested by 8 questionnaires : general biography, self concept, family relationship, class atmosphere, peer experience, adjustment, self control, vocational choices.

The results of this research are:

The reasons for their decisions to take nonformal upper secondary education program are the chance for them to enter university more quickly than others and the reasons that students renounce their entrance in state university are that : they will still have new chance to study in better faculties next year, for this time, it's only just a trial.

The sample groups' adjustment, self control, vocational choices are not different. Students' self control of difference non formal education are also different.

The factors that effect adjustment, self control, vocational choices of the high school students who study in the nonformal upper secondary education program are self concept, family relationship, peer experience, the educational level of their mothers, the nonformal upper secondary education program, achievement, class atmosphere.

When they have placement test of the independent variables which effect adjustment, self control, vocational choices are factors that vary in these situation : family factors, school, and education.

Independent variables which relate to dependent variables are self concept, class atmosphere, family relationship, peer experience, achievement, and education expectation. The relationship among dependent variables are high. The relationship among independent variables are : the education level of fathers and the education level of mothers, students' age and the character of the sample.